

Föräldrar & medier 2023

En statistisk undersökning av föräldrars
uppfattningar om barn och medier

Statens medieråd

En för denna undersökning ny fråga är huruvida föräldrar lägger ut bilder/klipp på sina barn i sociala medier. Bland föräldrar till barn mellan 0 och 8 år är det cirka 70 % som svarat ja på frågan.

FOTO: SCANDINAV.SE/ASTRAKAN IMAGES AB

Förord

Vet föräldrar hur deras barns digitala liv ser ut? Grundar sig föräldrarnas oro och uppfattningar på verkliga förhållanden? Rapporten Föräldrar & medier 2023 visar att det finns skillnader mellan hur föräldrar uppfattar barns digitala liv och hur barnen själva beskriver det. Undersökningen grundar sig på svar från föräldrar till barn i åldrarna 0–18 år och gäller vårdnadshavarens attityder till medier och deras barns medieanvändning. Vissa av frågorna till föräldrar är identiska med de frågor som ställts till barnen själva, vilket möjliggör direkta och intressanta jämförelser mellan barns och föräldrars respektive uppfattningar om medievardagen.

Som exempel kan nämnas att föräldrars bild av hur ofta de samtalar med barnet om medieanvändning är en annan än barnens egen bild. Föräldrar hävdar att sådana samtal sker oftare än vad barnen själva uppger. Omvänt tycks medieanvändningen enligt barnen själva i högre utsträckning leda till att de inte gör vad de ska – läxor, hjälpa till hemma, gå och lägga sig – än vad föräldrarna uppger är fallet.

Att det finns oro kopplad till barnens medieanvändning har konstaterats sedan undersökningarna inleddes. Föräldrar oroar sig för många olika saker, framför allt för att deras barn ska kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet och få sexuella kommentarer eller förslag på nätet. De oroar sig också för att deras barn ska bli beroende av spel, internet eller sociala medier, eller att barnet ska bli mobbat. Det är glädjande nog betydligt färre föräldrar som uppger att sådana saker faktiskt hänt deras barn.

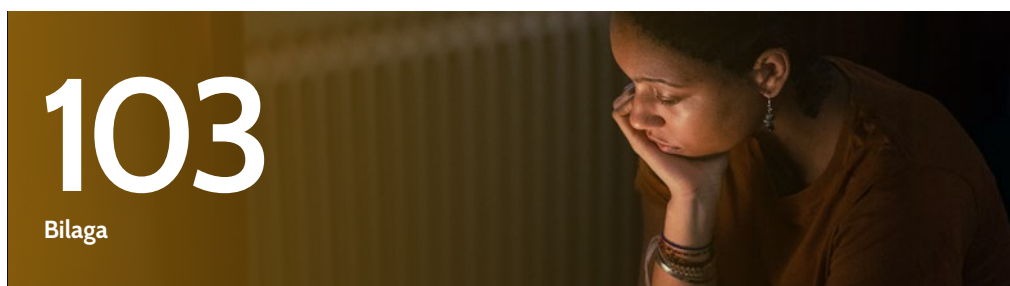
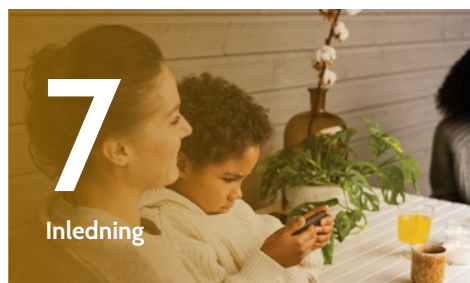
Undersökningen möjliggör också jämförelser över tid. En sådan observation är att föräldrars skepsis till sociala medier har förstärkts under de senaste åren. Bland föräldrar till barn i åldern 0–8 år har påståendena att sociala medier stjälar tid från viktigare aktiviteter, att de lär barn dåliga saker och leder till ohälsa fått starkare stöd.

Statens medieråds roll är att bidra med ökad kunskap om barns och ungas medieanvändning. Denna rapport, liksom de andra som ingår i undersökningen – Ungar & medier 2023 och Småungar & medier 2023 – innehåller kunskap som inte finns tillgänglig från andra källor. En viktig roll för myndigheten är också att kunna erbjuda vägledning när sådan efterfrågas. Detta blir en angelägen del av uppdraget för den sammanslagna mediemyndighet som Statens medieråd bildar med Myndigheten för press, radio och tv vid årsskiftet 2023/24.

Anna-Karin Lindblom
Direktör för Statens medieråd

” Det är glädjande nog betydligt färre föräldrar som uppger att sådana saker faktiskt hänt deras barn.

Innehåll

Inledning

Ungar & medier är Sveriges största statistiska undersökning av barns medievanor och attityder till medieanvändning. Undersökningen har genomförts av Statens medieråd sedan myndigheten bildades och brukar bestå av tre delrapporter: *Ungar & medier*, *Småungar & medier samt Föräldrar & medier*. Den förra datainsamlingen genomfördes år 2020 och avvek på flera sätt från den gängse metoden på grund av den då pågående Covid-19-pandemin. Datainsamlingen omfattade endast barn i åldern 9–18 år och en del frågor som enkäten brukar ställa togs bort till förmån för några frågor som då uppfattades som mer angelägna.

Nu återgår undersökningen till att återigen omfatta vårdnadshavare liksom yngre barn.

Metod och läsanvisning

Detta är en redovisning av resultatet av en undersökning av vårdnadshavares attityder till och åsikter om olika aspekter av barns medieanvändning. De data som redovisas här består av svar på de frågor som ställts till vårdnadshavare till barn mellan 0 och 18 år. Genomgående redovisas resultatet fördelat på sex grupper av vårdnadshavare, vilka i löpande text omnämns med siffror: föräldrar till barn i åldern 0–1 år, 2–4 år, 5–8 år, 9–12 år, 13–16 år samt 17–18 år. I vissa fall slås åldersgrupperna samman, t.ex. 0–8 år. Observera att texten i denna rapport genomgående avser vårdnadshavares uppgifter – inte barnens egna – förutom i de fall jämförelser görs med den parallella undersökningen *Ungar & medier* där frågorna är ställda till barnen själva. För läsbarhetens skull omnämns vårdnadshavare som *föräldrar* i resultatredovisningen. I övriga delar används *vårdnadshavare* och *föräldrar* omväxlande och i samma betydelse.

Kommittén Medierådet (U 1990:03), som upphörde 2011 när myndigheten Statens medieråd bildades, genomförde *Ungar & medier*-undersökningar 2005, 2006, 2008 och 2010. Med undantag för undersökningen 2010 skiljer de sig så mycket från föreliggande rapport att det i regel inte är meningsfullt att försöka jämföra utvecklingen över tid. Medielandskapet förändras snabbt – nya frågeställningar tillkommer medan andra förlorar sin relevans. Vissa frågor har därför omformulerats och svarsalternativ har ändrats. Det innebär att det inte alltid går att göra direkta jämförelser med resultaten från undersökningen 2010, eller de fyra studier som myndigheten Statens medieråd hittills publicerat: *Föräldrar & medier 2012/13*, *Föräldrar & medier 2015*, *Föräldrar & medier 2017* samt *Föräldrar & medier 2019*. I de fall det finns jämförbara data mellan studierna redovisas dessa i löptext och tabeller. I årets rapport har också samtliga frågor som ställts till föräldrar i egenskap av vårdnadshavare – dvs. inte som företrädare för barnen – samlats. Tidigare *Föräldrar & medier*-rapporter liksom *Småungar & medier*-rapporter har utgått från respektive enkät, där frågornas funktion till viss del överlappat varandra. Årets rapporter är i stället renodlade i detta avseende. Detta har samtidigt till följd att vissa frågor/delfrågor inte har ställts när det gäller de yngsta barnen, vilket också framgår av diagrammen.

Underlaget för denna rapport består av en enkät som sändes ut till 10 991 föräldrar till barn i åldern 0–18 år enligt följande fördelning:

- föräldrar till barn 0–4 år: 2 996
- föräldrar till barn 5–8 år: 2 998
- föräldrar till barn 9–18 år: 4 997

Största statistiska undersökningen av föräldrars attityder kring barns medievanor.

Sammanlagt är detta en ökning av urvalet med över 3 000 föräldrar jämfört med *Föräldrar & medier 2019*, och därmed landets största statistiska undersökning av föräldrars attityder kring barns medievanor. Statistiska centralbyrån genomförde datainsamlingen där respondenterna kunde välja mellan att fylla i en pappersenkät eller ett webbformulär, som också anpassats till mobiltelefon. Urvalet av respondenterna är ett obundet slumpmässigt urval stratifierat på barnens ålder: 0–4, 5–8 samt 9–18 år. Datainsamlingen pågick mellan 24 augusti och 16 december 2022.

Svarsfrekvenserna 2022 har varit följande (föregående undersöknings svarsfrekvenser inom parentes):

- föräldrar till barn 0–4 år: 24,4 % (2018: 31,3 %)
- föräldrar till barn 5–8 år: 27,5 % (2018: 31,7 %)
- föräldrar till barn 9–18 år: 29 % (2018: 34,3 %)

Detta är grovt räknat mellan 4 och 7 procentenheter lägre jämfört med datainsamlingen 2018 som låg till grund för rapporten *Föräldrar & medier 2019*. Sjunkande svarsfrekvenser är inget unikt för denna rapportserie, eller ens för medievanundersökningar, utan något som iakttagits under lång tid vid olika typer av enkätundersökningar med slumpvisa urval, både i Sverige och internationellt. Orsakerna till detta är inte helt klarlagda, men ett rimligt antagande är att ett generellt ökande antal undersökningar – såväl från myndigheter och akademien som marknadsundersökningar – lett till en obenägenhet att svara på enkäter hos allt fler. Framtiden får utvisa om det är möjligt att fortsätta med enkätundersökningar med obundna slumpmässiga urval eller om det blir nödvändigt att övergå till alternativa metoder för datainsamling.

Observera att vid jämförelser över tid, dvs. med tidigare *Ungar & medier*-undersökningar hänvisas alltid till det år då datainsamlingen skett, vilket i regel är året innan rapporterna publicerats. Datainsamling har skett följande år: 2012, 2014, 2016, 2018, 2020 (endast barn 9–18 år) och 2022. Den data som presenteras i denna rapport är alltså från 2022, vilket också anges i diagram och löptext. När själva rapporterna avses sker dock hänvisning till publikationens titel, t.ex. *Föräldrar och medier 2019*.

Att undersöka medieanvändning i en tid när teknikutvecklingen går väldigt fort och där medier av olika slag blir alltmer sammanvävda med andra aktiviteter, arbeten, utbildning och livet i övrigt kan vara utmanade. Det finns många saker som kan påverka resultaten och tolkningen av dessa och vi vill lyfta fram ett par av dem som kan vara bra att ha i åtanke vid läsningen. Mediekonvergensen och de mobila apparaterna gör det allt svårare att särskilja användningen av olika medieformer och deras innehållstyper. Det bör särskilt nämnas att t.ex. Youtube och sociala medieplattformar som används av barnen kan innehålla material av alla de slag, såväl sådant man "tittar på", som sådant man "lyssnar på" eller "använder" på andra sätt (läser, kommenterar, sjunger med, dansar till osv). Det finns alltså många verb som skulle kunna användas för att beskriva medieanvändningen. I rapporten används formuleringarna

”tittar på” Youtube samt filmer och tv-program men ”använder” sociala medieplattformar som Instagram, Tiktok och Snapchat. Det ska dock betonas att man kan ”titta på” innehåll på plattformar som Tiktok likaväl som på Youtube, och å andra sidan kan barnen använda material på Youtube eller tv på olika sätt. Det bör också poängteras att barnen kan titta på filmer och tv-program på Youtube eller annan liknande kanal, eller på en tv-apparat, biograf m.m. Innehåll kan flyta mellan olika plattformar och apparater, samtidigt som en apparat (t.ex. mobilen, smart-tv) kan användas för många olika slags innehåll och medieaktiviteter. Överlappningar är därför oundvikliga.

SCB har bistått undersökningen med registerdata av flera slag, vilka främst används och redovisas i avsnittet ”Respondenternas och det aktuella barnets egenskaper och bakgrund”. Den information som hämtats ur register (och alltså inte har efterfrågats i enkäterna) gäller barns och vårdnadshavares kön, ålder, födelseland, utbildning, folkbokföringskommun, ekonomiska förhållanden samt om barnet har syskon. När det gäller dessa registerdata rör det sig om oviktade uppgifter (se vidare bilaga 1). Det bör dock observeras att uppgifterna om funktionsnedsättningar inte är registerdata utan resultatet av en fråga som ställts till vårdnadshavarna.

Innehåll Sammanfattning

Sammanfattning	13
Ökad skepsis till sociala medier bland föräldrar och färre anser att spel lär barn bra saker	13
I vilken mån lägger föräldrar ut bilder på sina barn – och frågar dem om lov innan?	14
Samtal om medier mellan föräldrar och barn	14
Föräldrar är framför allt oroliga för att barnens ska kontaktas i sexuella syften och få sexuella kommentarer eller bli utsatta för mobbning/hot – men det finns också oro för "medieberoende"	16
Överensstämmer oron med sådant som faktiskt inträffat?	17
Föräldrars metoder för skydd/begränsningar	20
Public service anses ha det bästa skyddet för barn – fler anser att staten och myndigheter har ett mycket stort ansvar för skydd	23
Föräldrar anser att för mycket tid ägnas åt sociala medier, spel och mobilen – för lite åt böcker och tidningar	24
Går barnets medieanvändning ut över annat?	26
Föräldrars uppfattning om vad som är bäst och sämst med barnets medieanvändning	27

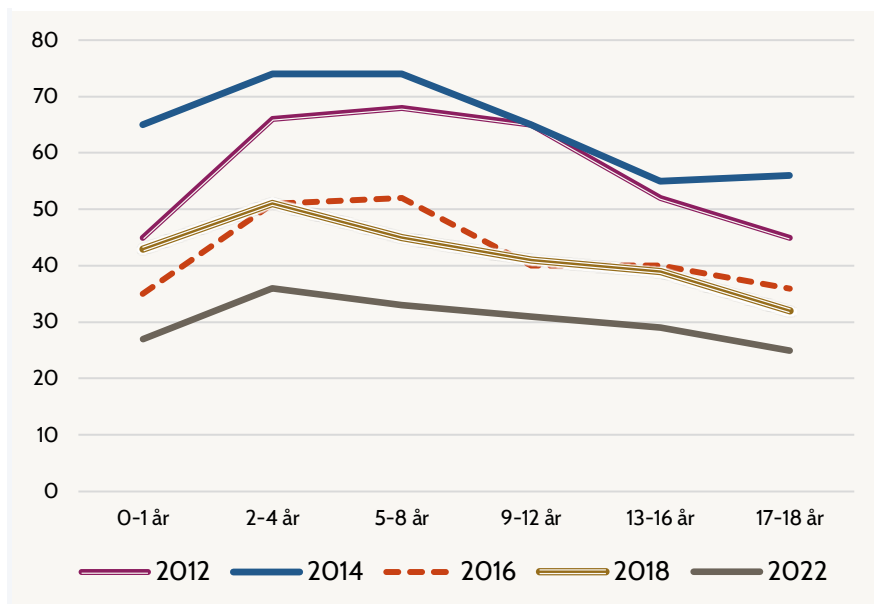
Sammanfattning

Föräldrar & medier 2023 är en av tre delrapporter som Statens medieråd publicerar hösten 2023 inom ramarna för rapportserien *Ungar & medier*. Detta är den största undersökningen av medievanor och attityder till medier bland barn och unga i Sverige. I *Föräldrar & medier 2023* behandlas föräldrars uppfattningar om medier och medieanvändning bland barn och unga. Övriga rapporter som publiceras är *Ungar & medier 2023* som behandlar medievanor bland barn i åldern 9–18 år samt *Småungar och medier* som behandlar medievanor bland barn i åldern 0–8 år.

Ökad skepsis till sociala medier bland föräldrar och färre anser att spel lär barn bra saker

Undersökningen ställer frågor som undersöker föräldrars attityder till olika medieformer, som film/tv, digitala spel, sociala medier och specifikt om Youtube, vilket är nytt i föreliggande undersökning. Jämfört med föregående undersökning har de negativa attityderna till sociala medier förstärkts. Bland föräldrar till barn i åldern 0–8 år är det framför allt påståendena att dessa stjälar tid från viktigare aktiviteter, att de kan lära barn dåliga saker och leda till ohälsa som får ökat stöd. Samtidigt får flera positiva påståenden om dessa medieformer minskat stöd. Vad gäller spel har andelarna som anser att spel lär barn bra saker minskat i alla åldersgrupper. Samtidigt minskar stödet för påståendena att spel är beroendeframkallande och stjälar tid från viktigare aktiviteter bland föräldrar till barn i åldern 9 till 18 år. När det gäller Youtube – som alltså inte frågats om specifikt tidigare – får också de negativa påståendena starkast stöd.

I. Andel föräldrar som instämmer helt eller till stor del med att barn lär sig bra saker av spel, 2012–2022 (%)

I vilken mån lägger föräldrar ut bilder på sina barn – och frågar dem om lov innan?

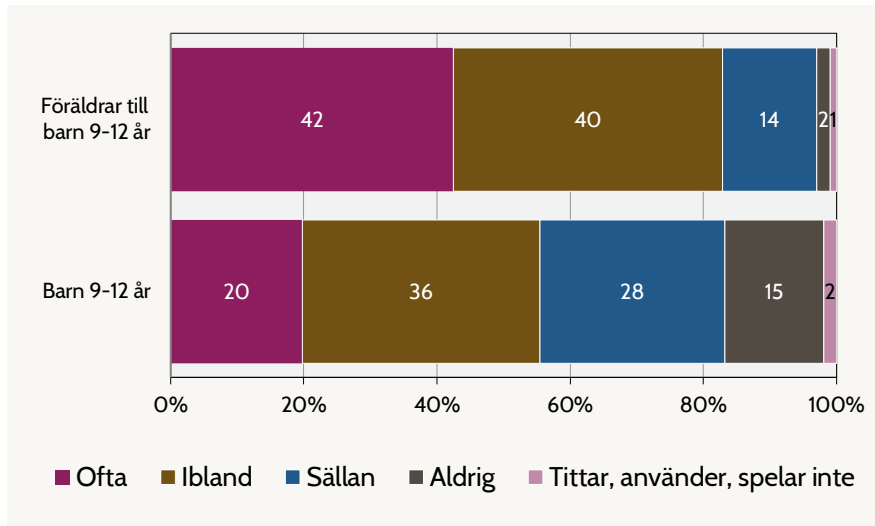
En för denna undersökning ny fråga är huruvida föräldrar lägger ut bilder/klipp på sina barn i sociala medier. Bland föräldrar till barn mellan 0 och 8 år är det cirka 70 % som svarat ja på frågan (ja några ggr/vecka + ja några ggr/mån + ja, men mer sällan). Om föräldrarna uppgav att de lägger ut bilder på barnet i sociala medier fick de följdfrågan huruvida de frågar sina barn om lov innan sådana bilder läggs ut på sociala medier (följdfrågan ställdes dock endast till föräldrar till barn från 5 år och uppåt). Närmare en tredjedel av föräldrarna med barn i åldern 5–8 år lägger upp bilder på sina barn utan att be dem om lov först. Att fråga barnet om lov innan bilder läggs ut blir sedan mer vanligt i takt med barnets stigande ålder – bland föräldrar till barn i åldern 13–16 år uppger t.ex. 54 % att de alltid frågar om lov. Samtidigt blir det mindre och mindre vanligt att lägga ut bilder i takt med att barnet blir äldre.

Samtal om medier mellan föräldrar och barn

En fråga som ställts i alla undersökningar är i vilken utsträckning föräldrarna talar med sina barn om medier. Delfrågorna har varierat något över tid och är inte alltid jämförbara men över lag är svarsmonstren likartade ända från 2012. Bland föräldrar till barn i de äldre åldersgrupperna (9–18 år) syns att samtalen om medieanvändningen generellt minskar ju äldre barnen blir. Samtidigt uppger 90 % av föräldrarna att de ofta talar med barnet om hur barnets dag har varit, och medieanvändningen är sannolikt en del av detta.

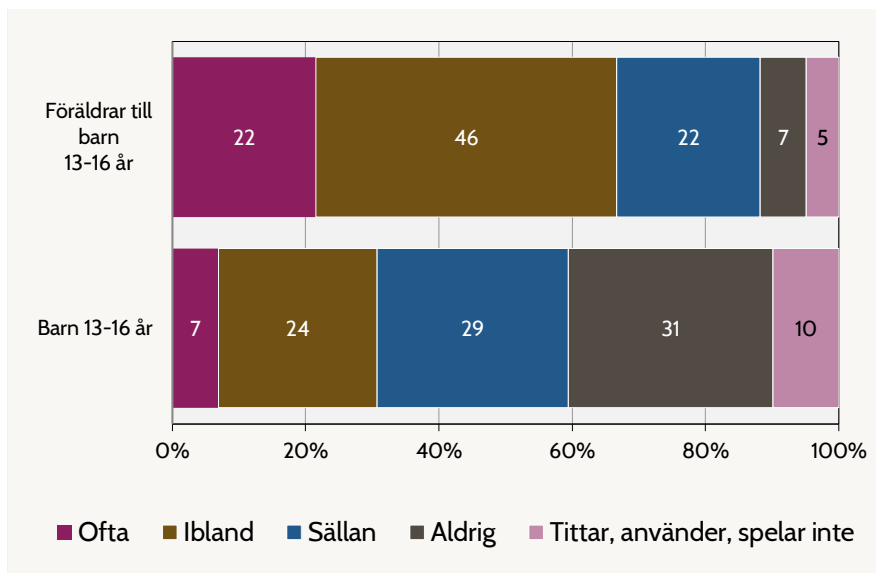
Föräldrar uppger genomgående att samtal sker ”ofta” i högre utsträckning än vad barnen själva svarar.

II. Hur ofta pratar barn och föräldrar om böcker barnet har läst, 9–12 år (%)

Några exempel är i gruppen 9–12 år där kring 40 % av föräldrarna genomgående uppger att sådana samtal sker "ofta" jämfört med endast kring 20 % av barnen. Det gäller samtal om böcker (diagram II), spel (diagram III), internet, filmer/tv. Överlag ligger föräldrarna cirka 10–20 procentenheter högre än barnen när det gäller "ofta". Det är också låga andelar föräldrar som svarar "aldrig", medan det bland barnen själva – förutom när det gäller samtal om ens dag och hur den har varit – är mellan 9 % (samtal om filmer/tv-program) upp till 31 % (spel man spelat, 13–16 år) som svarar att sådana samtal aldrig äger rum.

III. Hur ofta pratar barn och föräldrar om spel barnet har spelat, 13–16 år (%)

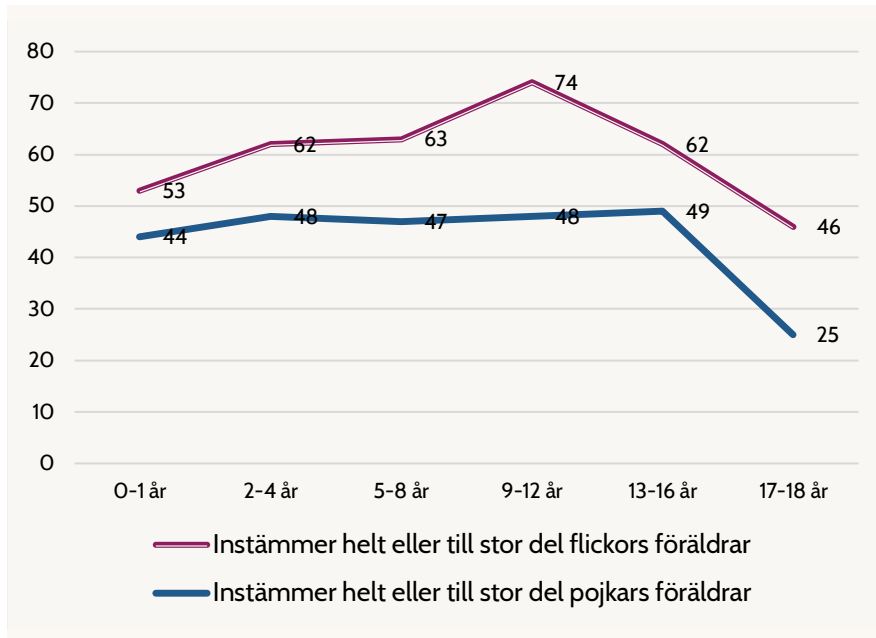

Den största samstämmigheten mellan föräldrars och barns uppgifter råder avseende samtal om barnets dag och hur den har varit, i synnerhet i gruppen 9–12 år där det endast skiljer 5 procentenheter mellan dem (föräldrar, ofta: 89 %; barn, ofta: 84 %). Detta kan ses som det kanske viktigaste samtalsämnet och överensstämmelsen är med andra ord god i detta avseende.

Föräldrar är framför allt oroliga för att barnens ska kontaktas i sexuella syften och få sexuella kommentarer eller bli utsatta för mobbning/hot – men det finns också oro för ”medieberoende”

Föräldrarna har fått frågor om vad de oroar sig för när det gäller barnens medieanvändning. Oavsett barnets ålder är det som väcker störst oro att de ska kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet, att de ska få sexuella kommentarer eller förslag via internet eller bli utsatta för mobbning/hot på internet eller via mobilen. När det gäller de lite äldre barnen finns också en oro för att barnet ska bli beroende av mobilen, spel eller sociala medier samt att de inte ska få tillräckligt med sömn på grund av medieanvändningen. I likhet med föregående undersökning framträder vissa skillnader avseende barnets kön och vad föräldrarna oroar sig för. I synnerhet gäller det bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år, där flickornas föräldrar uttrycker en större oro för att barnet ska bli utsatt för olika typer av sexuella ofredanden. Bland flickornas föräldrar är det exempelvis närmare 75 % som instämmer helt och hållet eller till stor del med att de känner oro för att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag på internet. Motsvarande siffra bland föräldrar till pojkar i åldersgruppen 9–12 år är 48 %. Skillnaderna minskar bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år men det är fortfarande fler bland flickornas föräldrar än bland pojkarnas som känner oro för att deras barn ska få sexuella kommentarer eller förslag på nätet och kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt på nätet.

IV. Oro för att barnet ska kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet, 0–18 år (%)

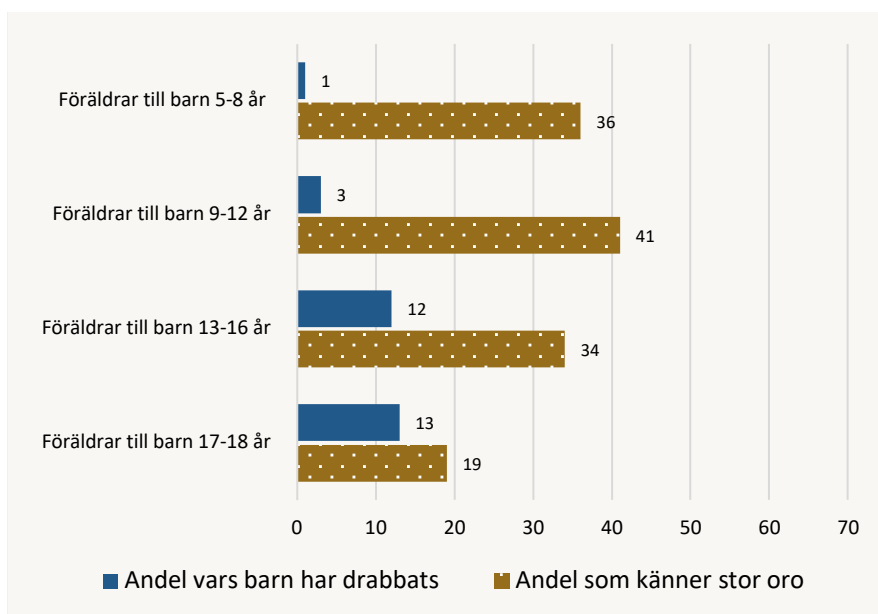

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar uttrycker en större oro i allmänhet inför barnets medieanvändning än genomsnittet av föräldrar. Oavsett barnets kön.

Överensstämmer oron med sådant som faktiskt inträffat?

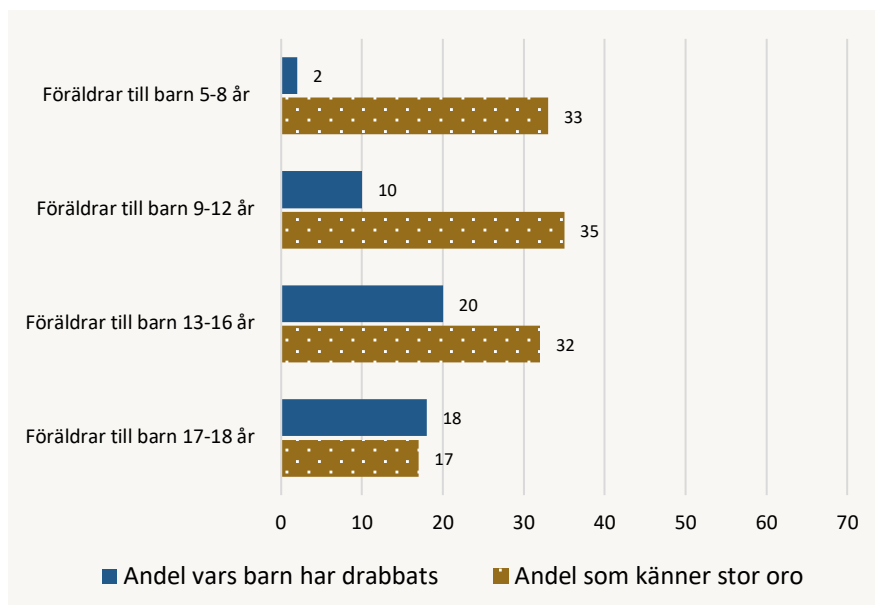
I direkt anslutning till frågan om vad man oroar sig för har föräldrarna fått svara på om någon av de negativa händelser som räknats upp när det gäller oro faktiskt också inträffat. Det övervägande svaret bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år är att inget av det uppräknade – vilket motsvarar de tidigare frågorna om oro – har hänt barnet. Faktum är att 0 % uppger att det som skapar mest oro – kontakt från vuxna i sexuella syften – har hänt deras barn. 1 % uppger att barnet fått sexuella kommentarer eller förslag. Däremot uppger hela 15 % att barnet blivit beroende av mobilen, spel eller sociala medier liksom att barnet fått för lite motion på grund av dessa medier. När det gäller beroende bör det samtidigt påpekas att detta är vad föräldern uppgett och att det är okänt huruvida ”beroendet” konstaterats av yrkesmänniskor på området. Termen beroende kan tolkas tämligen brett. Det pekar dock på en upplevd, allvarlig problematik när det gäller barnets medieanvändning.

V. Oro över att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag på internet respektive att detta någon gång inträffat, 5–18 år (%)

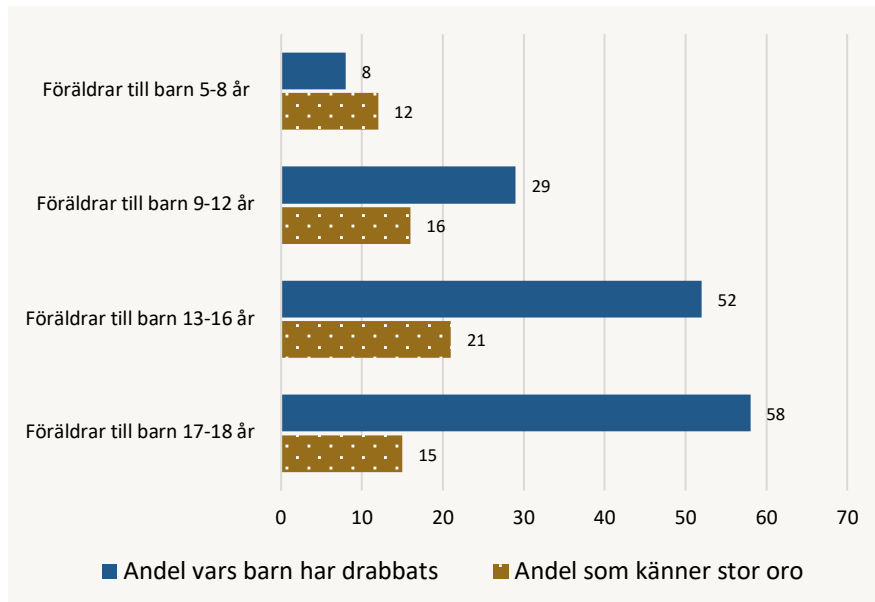
Bland föräldrar till barn från 9 års ålder och uppåt syns en större överensstämmelse mellan oron och det faktiskt inträffade när det gäller vissa företeelser. Det är mellan 10 % och 20 % som uppger att deras barn utsatts för mobbning eller hot. De som instämmer helt i oron för detta är mellan 17 % och 35 %. Oron kan därmed sägas vara befogad utifrån ett sannolikhetsperspektiv. Detsamma kan sägas för t.ex. att påverkas av desinformation eller propaganda – mellan 11 % och 18 % uppger att detta har hänt och mellan 14 % och 23 % instämde helt i oron för detta. När det gäller det som föräldrarna oroar sig mest för är dock andelen som uppger att detta också inträffat betydligt lägre. Mellan 4 % och 8 % (instämmer helt i oro: 22–41 %) uppger att deras barn kontaktats av vuxna i sexuella syften och mellan 3 % och 13 % (instämmer helt i oro: 19–41 %) uppger att deras barn fått sexuella kommentarer eller förslag. Här finns liksom i den yngre kategorin en diskrepans.

VI. Oro över att barnet ska bli utsatt för mobbning eller hot på internet eller via mobilen respektive att detta någon gång inträffat, 5–18 år (%)

En annan diskrepans som uppträder bland föräldrar till tonåringar är att det som faktiskt inträffat överstiger oron. Det gäller framför allt bristfällig sömn och motion samt beroende. Bland föräldrar till tonåringar uppger över hälften att deras barn fått för lite sömn på grund av medieanvändning. Motsvarande oro uppgår till 15–21 %. Här syns den nyansering som är relevant för hela detta frågeområde nämligen att trots att något skett och sannolikt sker igen, behöver inte det innebära att det skapar en stark oro. Det som till en början kan framstå som inkonsekvent eller motsägelsefullt är med andra ord mer komplext. Graden av oro beror inte bara på hur sannolikt det är att något inträffar utan på hur allvarlig eller skadlig företeelsen uppfattas vara, med mera.

VII. Oro över att barnet ska få för lite sömn till följd av medieanvändning respektive att detta någon gång har inträffat, 5–18 år (%)

Jämfört med 2018 har det skett en minskning av andelen som svarat ”inget av ovanstående” (2018, 9–12: 40 %; 13–16: 23 %; 17–18: 17 %) men det kan bero på att det finns fler svarsalternativ i föreliggande undersökning.

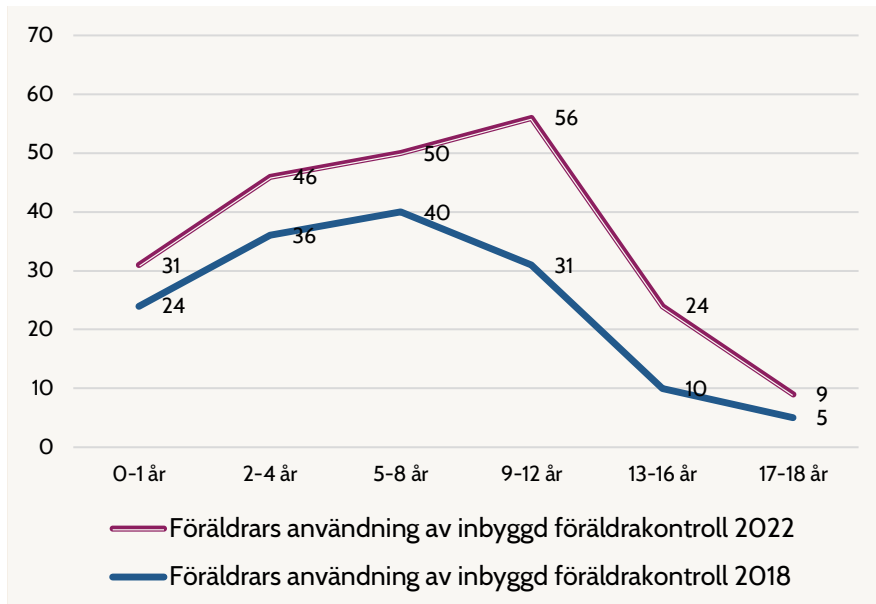
I gruppen föräldrar till tonåringar framträder också skillnader mellan föräldrar till flickor respektive pojkar. I likhet med den föregående mätningen är det exempelvis betydligt fler föräldrar till flickor som har svarat att deras barn har fått sexuella kommentarer eller förslag på internet och kontaktats av vuxna som söker sexuell kontakt via internet. Till skillnad från den föregående undersökningen har dock föräldrar till flickor och pojkar i tonåren svarat mer likvärdigt i föreliggande undersökning när det kommer till huruvida barnet kommit i kontakt med porr eller blivit utsatt för hot och mobbning.

I likhet med föregående undersökning har föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 13–18 år i högre grad än genomsnittet uppgivit att deras barn varit med om de händelser som nämns i den här frågan. Skillnaderna är som störst bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år.

Föräldrars metoder för skydd/begränsningar

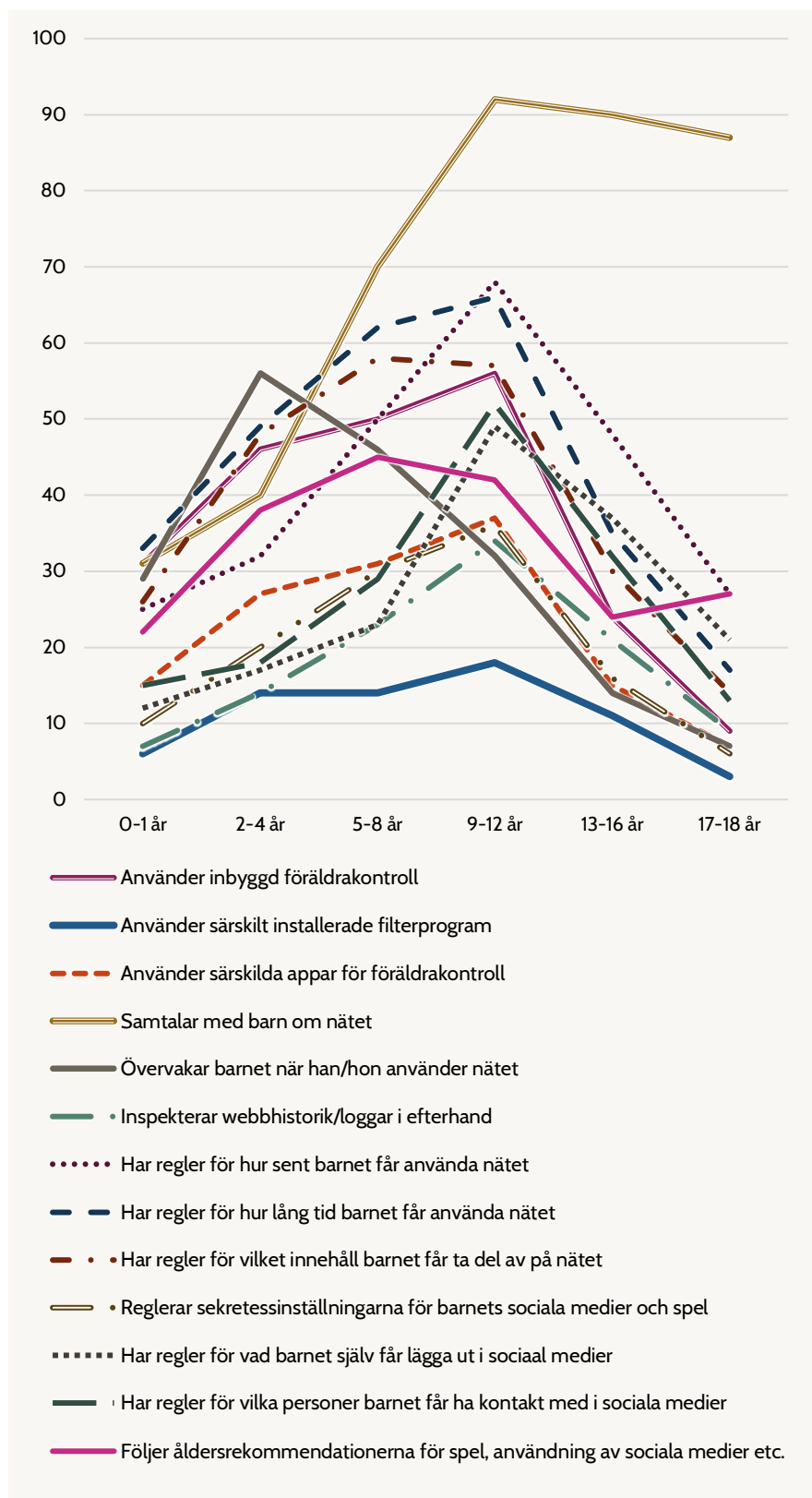
Föräldrarna har fått ta ställning till en fråga om vilka metoder de använder för att skydda barnet på internet/begränsa barnets internetanvändning. Bland föräldrar till barn i alla åldersgrupper har användningen av inbyggd föräldrakontroll i befintlig programvara ökat påtagligt sedan 2018, medan användningen av exempelvis tidsbegränsning är densamma som tidigare.

VIII. Använder inbyggd föräldrakontroll 2018 och 2022, 0–18 år (%)

Från och med åldersgruppen 5–8 år är emellertid den vanligaste metoden att samtala med barnet om nätet. Att samtala om nätet är dessutom något som en övervägande majoritet av föräldrarna fortsätter med i takt med barnets stigande ålder. Som framgår av diagrammet nedan, minskar i stället användningen av de övriga metoderna stadigt från och med att barnet når 9–12 års ålder.

IX. Föräldrars olika metoder för att skydda barn på internet, 0–18 år (%)

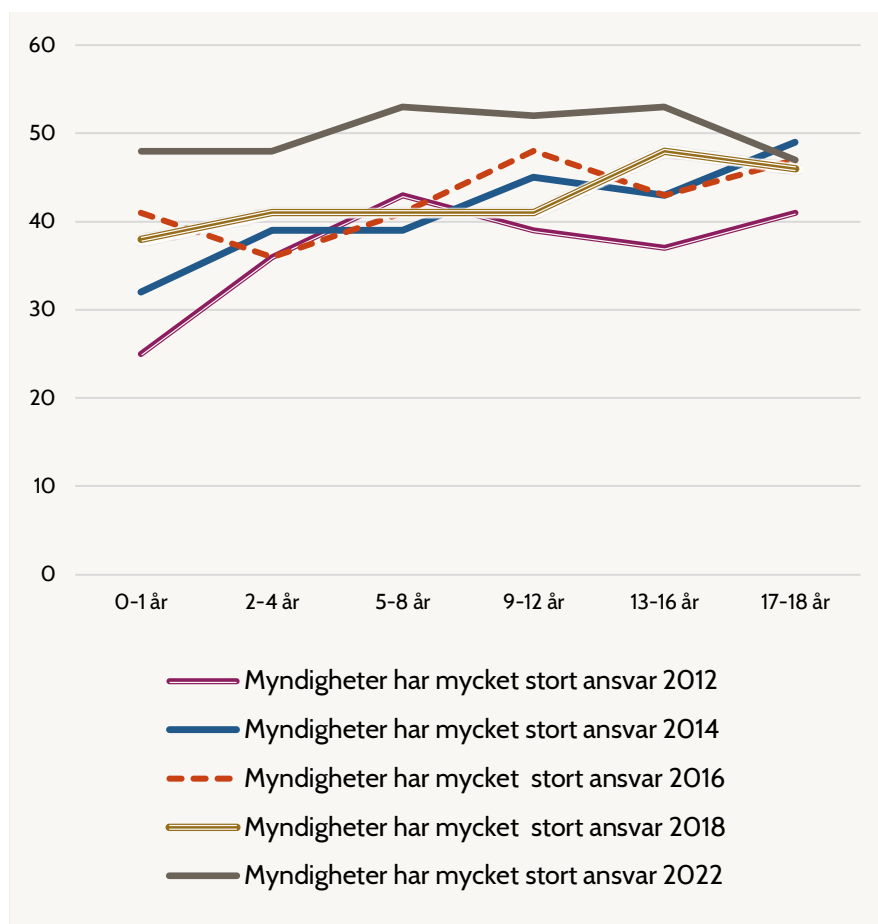

I gruppen av föräldrar till barn från 9 år och uppåt syns vissa skillnader avseende metoder mellan föräldrar till pojkar respektive flickor. I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år är det också vanligare att föräldrar till flickor oftare har regler för vad barnet får lägga ut i sociala medier och vilka personer barnet får ha kontakt med i sociala medier. Skillnaden är avsevärd för det sistnämnda, där 40 % av föräldrar till flickor har sådana regler jämfört med 25 % av föräldrar till pojkar. I gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år är den mest påtagliga skillnaden att föräldrar till pojkar i betydligt högre utsträckning uppger att de har regler för hur länge och hur sent barnet får använda nätet. Här rör det sig om kraftiga skillnader på mellan 10 och 20 procentenheter. Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 13–16 år inspekterar sina barns webbhistorik och loggar i högre utsträckning än genomsnittet. Skillnaden uppgår till 14 procentenheter.

Public service anses ha det bästa skyddet för barn – fler anser att staten och myndigheter har ett mycket stort ansvar för skydd

När det gäller hur föräldrar tycker att samhällets skydd av barn och unga fungerar när barnen använder olika medieformer är det public service som anses erbjuda det bästa skyddet. Också bio anses ha en acceptabel skyddsnivå. Sämst samhällsskydd anses spel och sociala medier ha. Sedan 2012 har andelen som anser att myndigheter bär ett mycket stort ansvar också ökat. Som framgår av diagram X har den uppfattningen ökat med tiotals, i vissa åldersgrupper tjugotals procentenheter. Även när det gäller statens lagstiftningsansvar syns en kraftig ökning.

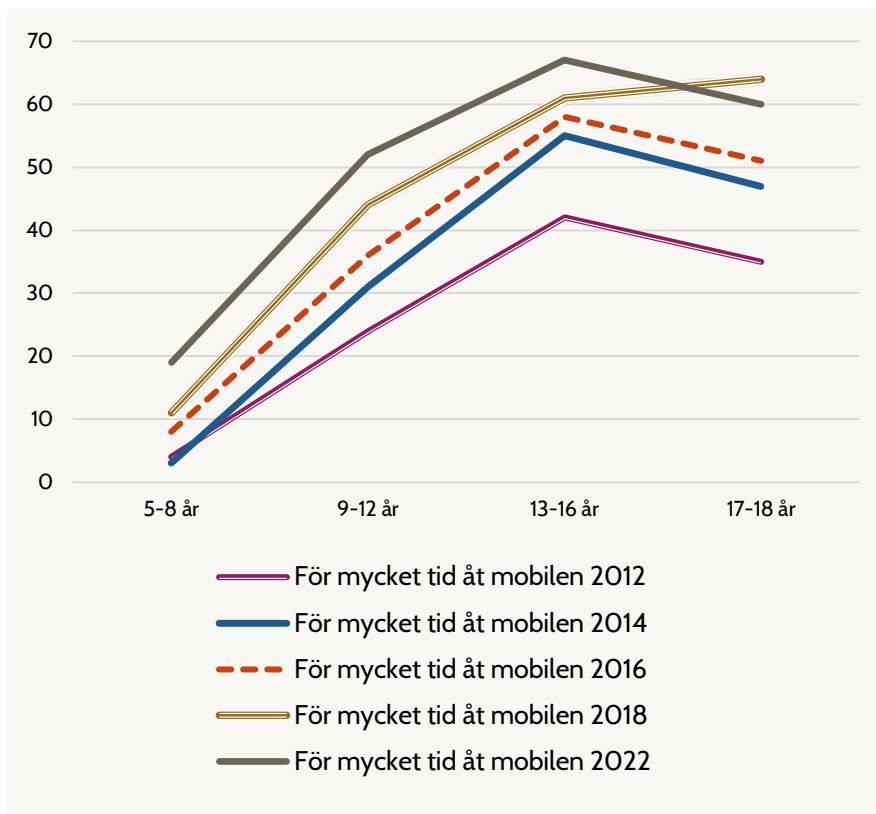
X. Andel föräldrar som anser att myndigheter har ett mycket stort ansvar för skydd av barn och unga vid medieanvändning, 2012–2022, 0–18 år (%)

Föräldrar anser att för mycket tid ägnas åt sociala medier, spel och mobilen – för lite åt böcker och tidningar

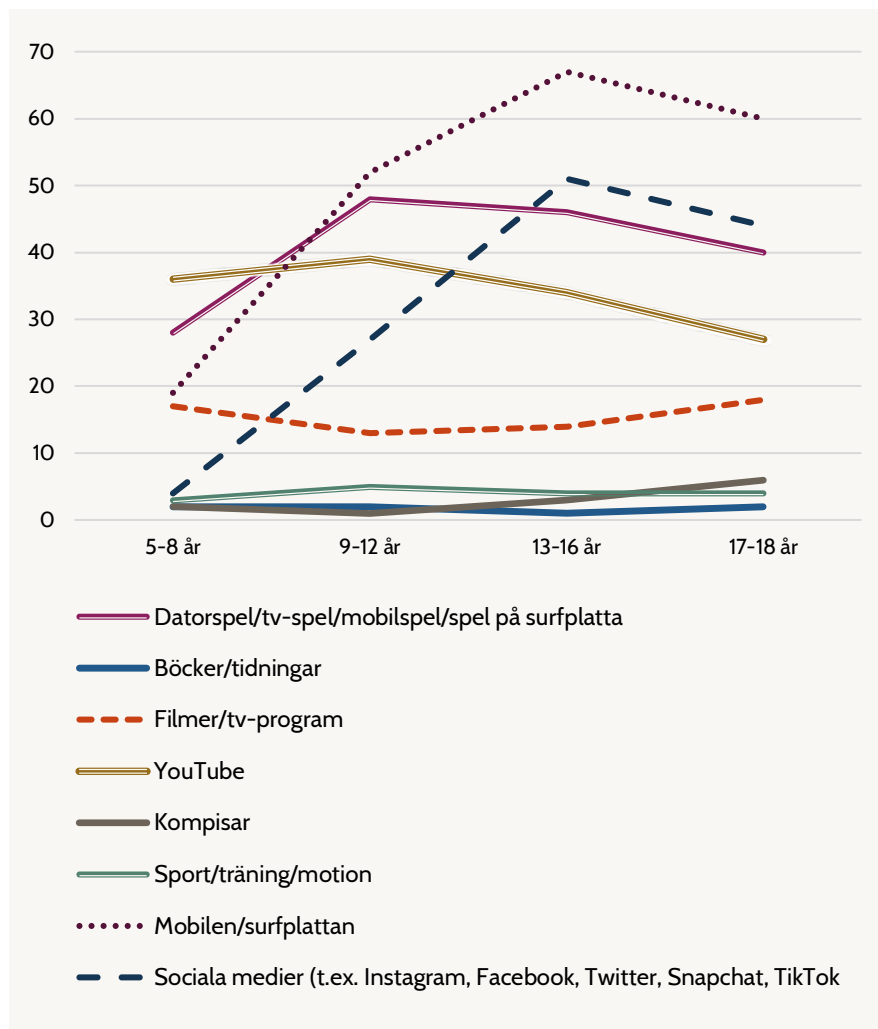
En fråga som ställts sedan undersökningarna började är hur föräldrar ser på sina barns fördelning av tid som ägnas åt olika saker, inklusive medieanvändning av olika slag – ”Tycker du att ditt barn ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt?”. Datorspel och Youtube förefaller vara irritationsmoment bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år i synnerhet. En knapp femtedel anser också att mobilen/surfplattan tar för mycket tid, detta gäller dock föräldrar till barn i åldrarna 2–4 år och 5–8 år. Sedan mätningarna startade är mobilen den medieaktivitet kring vilken missnöjet avseende tidsåtgång ökat mest i åldersgruppen 5–8 år. Som framgår av diagram XI, syns en liknande ökning för så gott som samtliga åldersgrupper. Exempelvis kan nämnas föräldrar till barn i åldern 9–12 år där 24 % ansåg att barnet ägnade för mycket tid åt mobilen 2012. Detta har ökat till 52 % i föreliggande undersökning, en ökning med hela 28 procentenheter. Undantaget är föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år, där missnöjet har minskat något sedan den föregående mätningen 2018. När det gäller sociala medier anser hälften av föräldrarna till barn i åldern 13–16 år att deras barn ägnar dem för mycket tid.

XI. Andel föräldrar som tycker att barnet ägnar för mycket tid åt mobilen, 2012–2022, 5–18 år (%)

Bland föräldrar till barn i åldern 9–18 år finns det områden där missnöjet med hög tidsåtgång för medieanvändning är påtagligt. Allra tydligast gäller det mobilen där 52–67 % uppger ”för mycket tid”. Kulmen nås bland föräldrar till barn i åldern 13–16 år. På en delad andraplats hittas sociala medier respektive datorspel, när det gäller sociala medier i synnerhet bland föräldrar till barn i åldern 13–16 år för att sedan sjunka något. Missnöjet med datorspel är mer jämnt fördelat och minskar något med stigande ålder. Även Youtube tycks vara föremål för påtagligt missnöje i detta avseende – i synnerhet bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år.

XII. Andel föräldrar som tycker att barnet ägnar för mycket tid åt vissa aktiviteter, 5–18 år (%)

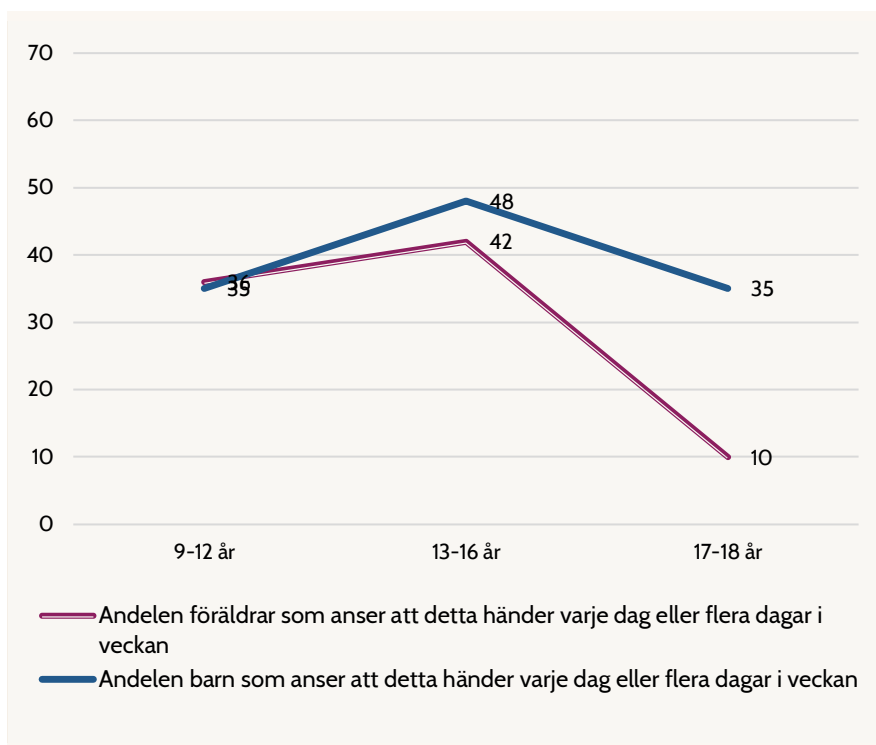
Överlag kan också konstateras att det som föräldrar anser ägnas för lite tid är läsning av böcker och tidningar.

Frågan ställdes också till föräldrarna avseende deras egen tidsanvändning. Det som de framför allt anser att de ägnar för mycket tid är mobilen och sociala medier.

Går barnets medieanvändning ut över annat?

Undersökningen omfattar också frågan ”Hur ofta händer det att barnets medieanvändning leder till att ditt barn inte gör vad han/hon ska? T.ex. läsläsning, hjälpa till hemma, gå och lägga sig?”. I de yngre åldersgrupperna syns sådan problematik, men samtidigt uppger 60 % att detta händer ”mer sällan” eller ”aldrig”. I de äldre åldersgrupperna eskalerar dock problematiken. Här uppger i stället en majoritet att detta sker en gång i veckan eller oftare. Samma fråga har ställts till barnen själva i *Ungar & medier*. I jämförelse med barnens svar framgår dessutom att föräldrar tenderar att underskatta förekomsten av den här problematiken i takt med barnets stigande ålder (diagram XIII).

XIII. Hur ofta händer det att barnets medieanvändning leder till att barnet inte gör vad det ska, föräldrar respektive barn 9–18 år (%)

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldern 13–18 år uppger i högre grad att detta inträffar dagligen.

Föräldrars uppfattning om vad som är bäst och sämst med barnets medieanvändning

Sist i undersökningen ställdes en fråga om vad föräldrarna anser vara det mest positiva respektive mest negativa med barnets medieanvändning. Det vanligaste svaret när det gäller det mest positiva är olika aspekter av lärande samt olika aspekter av umgänge och social kontakt. Det mest negativa är framför allt tidsåtgången och att medieanvändningen ”stjäl tid från viktigare saker”, att barnen är ”uppslukade” av bl.a. sociala medier och att dessa upplevs som ”beroendeframkallande” men också – beroende på ålder – att intryck från ”influencers” ger snedvridna uppfattningar om utseende, hälsa m.m.

Innehåll Respondenternas och det aktuella barnets egenskaper och bakgrund

Respondenternas och det aktuella barnets egenskaper och bakgrund	29
1. Barnets kön	29
2. Barnets ålder under året	30
3. Barnets syskonstatus	32
4. Har ditt barn en eller flera funktionsnedsättningar? 9–18 år	32
5. Föräldrarnas och barnets födelseland	34
6. Föräldrarnas utbildningsnivå	35
7. Hushållets disponibla inkomst per konsumtionsenhet samt sammanlagd förvärvsinkomst	36
8. Andel svar, vårdnadshavares kön	37

Respondenternas och det aktuella barnets egenskaper och bakgrund

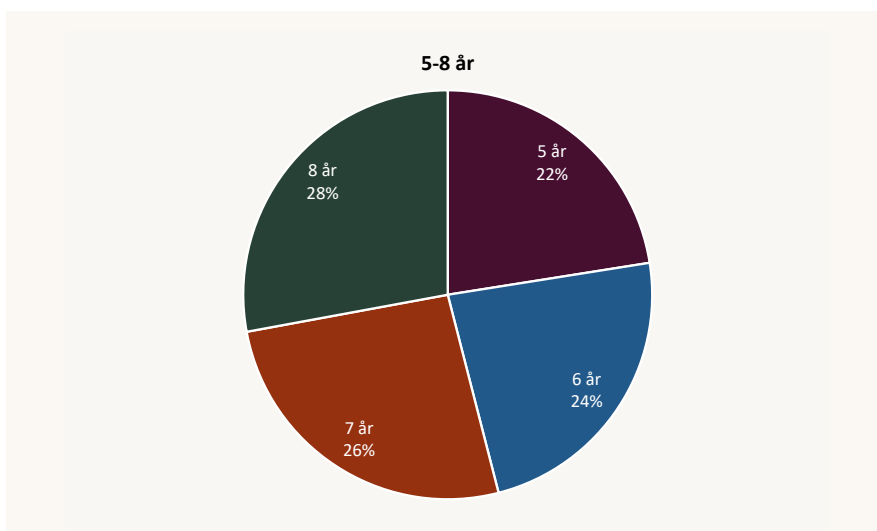
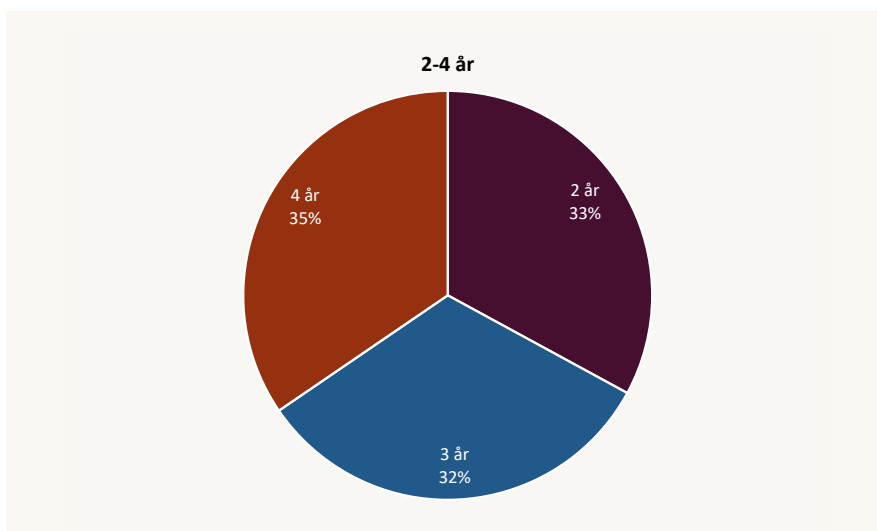
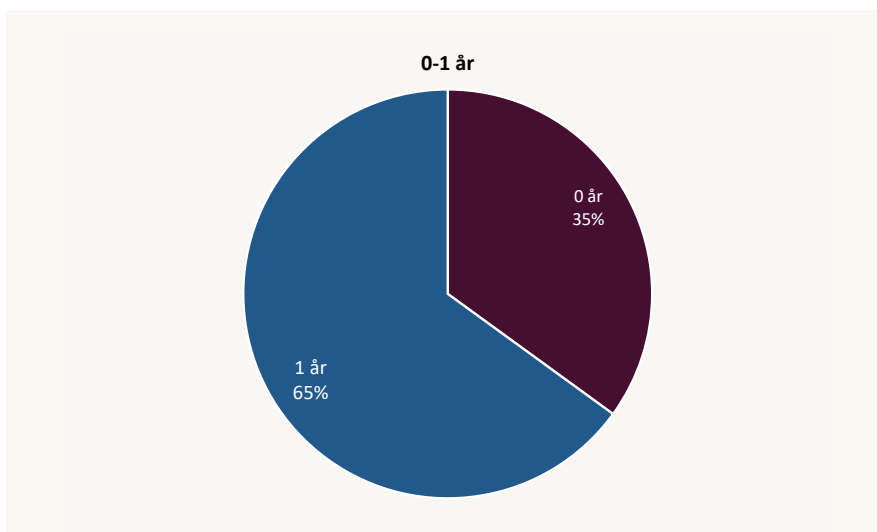
Urvalet av respondenter (vårdnadshavare) i denna undersökning baseras på barnen. Som tidigare nämnts används ett obundet slumpmässigt urval stratifierat på barnens ålder, 0–4, 5–8 och 9–18 år. I detta avsnitt beskrivs respondenternas och deras barns egenskaper och bakgrund, det vill säga vad som karaktäriserar just de som svarat på enkäten och deras barn. Resultaten som redovisas är därmed inte viktade mot populationen (se vidare bilaga 1). Förutom frågan om funktionsnedsättningar kommer alla uppgifter från registerdata.

1. Barnets kön (%)

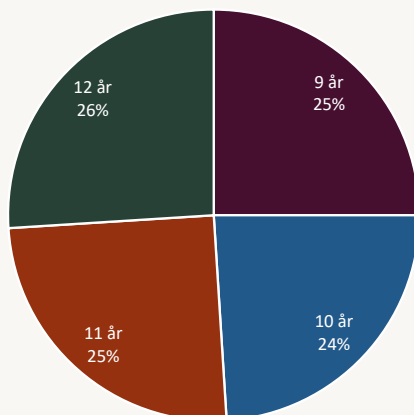
	Pojkar	Flickor
0–1	50 %	50 %
2–4	50 %	50 %
5–8	55 %	45 %
9–12	49 %	51 %
13–16	48 %	52 %
17–18	53 %	47 %

Könsfördelningen är i princip jämn i samtliga åldersgrupper. Notera dock att i gruppen 5–8 år är det en liten övervikt av pojkar.

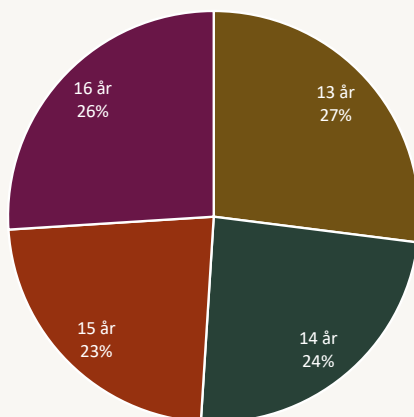
2. Barnets ålder under året (%)

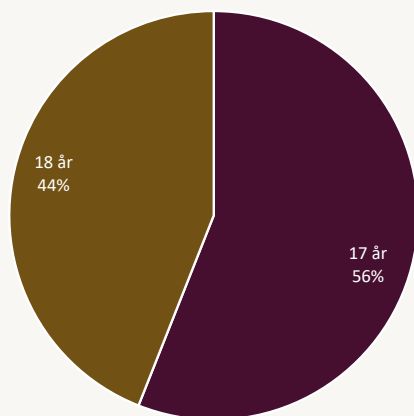
9-12 år

13-16 år

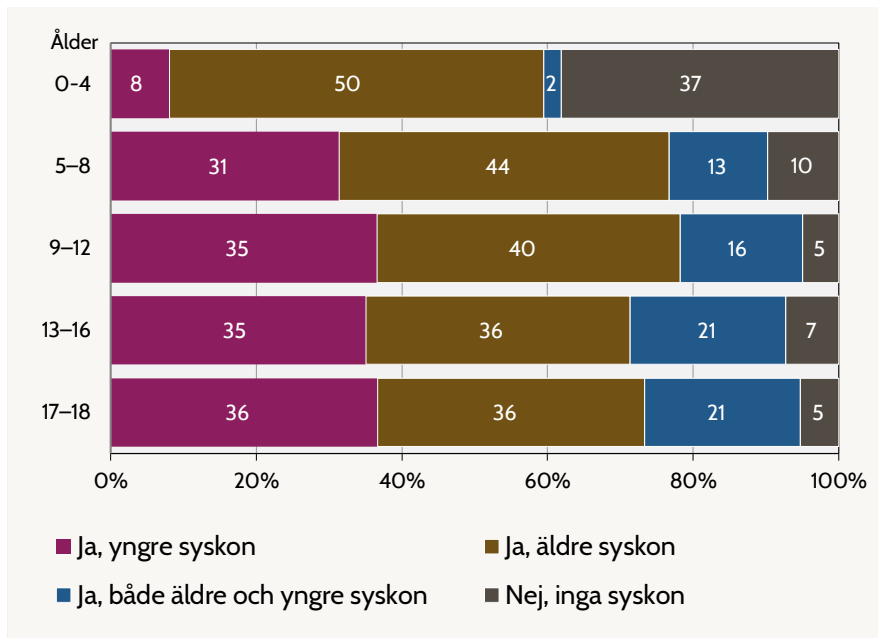

17-18 år

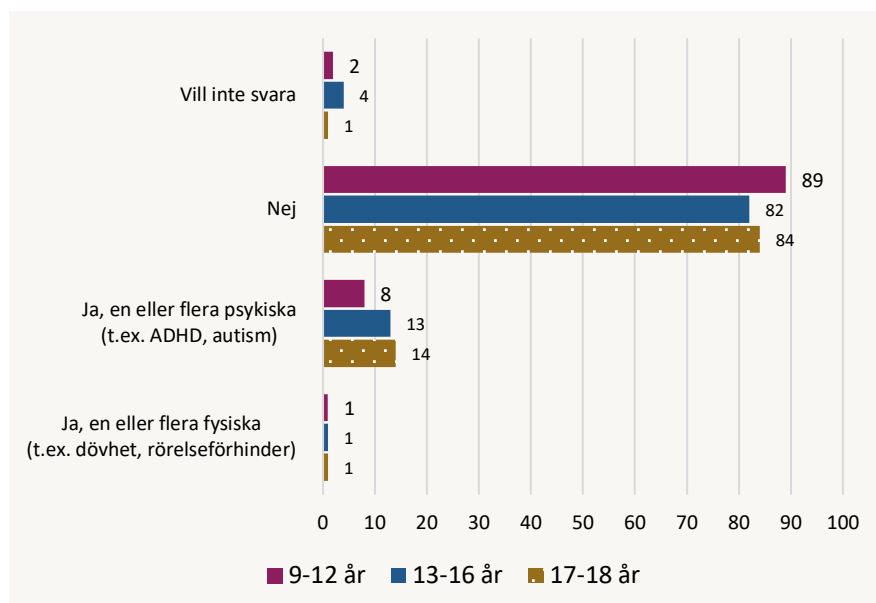
Diagrammen visar att åldersfördelningen är relativt jämn i respektive kategori, med undantag för de barn som ännu inte var 1 år fyllda när enkäten besvarades.

3. Barnets syskonstatus (%)

Diagrammet visar att de allra flesta har syskon. För de flesta frågor tycks barnets syskonstatus sakna betydelse för hur föräldrarna svarar.

4. Har ditt barn en eller flera funktionsnedsättningar? 9–18 år (%)

Föräldrar till barn 9 år eller äldre har fått en fråga om deras barn har en eller flera funktionsnedsättningar. Som framgår av diagrammet ovan svarar de allra flesta nej och psykiska funktionsnedsättningar är vanligare än fysiska.

Med undantag för föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgrupperna 13–16 år och 17–18 år är det statistiska underlaget för litet för att funktionsnedsättning ska kunna användas som en bakgrundsvariabel i analysen av svaren. Det statistiska underlaget för fysiska funktionsnedsättningar är också för litet för vidare analys i denna rapport. I den fortsatta analysen är det därför endast svaren från föräldrar till barn i åldersgrupperna 13–16 år och 17–18 år som avses när psykiska funktionsnedsättnings relation till medieanvändning avhandlas. Det går inte att bryta ner gruppen barn med funktionsnedsättning på enskilda diagnoser, men det kan konstateras att ADHD, ADD och NPF är de vanligaste enskilda diagnoserna enligt föräldrarna. Funktionsnedsättning behandlas i det följande endast i de fall då det framträder signifikanta skillnader jämfört med personer utan funktionsnedsättning.

Könsfördelningen är någorlunda jämn i båda åldersgrupperna. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år är det 14 % av föräldrar till pojkar och 13 % av föräldrar till flickor som har uppgett att deras barn har en psykisk funktionsnedsättning. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år är motsvarande siffror 13 % bland föräldrar till pojkar och 15 % bland föräldrar till flickor.

Frågan är inte avsedd att undersöka hur stora andelar av barn i Sverige som har funktionsnedsättningar av dessa slag, utan ställdes endast i syfte att fungera som en bakgrundsvariabel för jämförelser med genomsnittet avseende de övriga frågor som undersökningen ställer. Det är även värt att poängtera att jämförelser över tid avseende psykiska funktionsnedsättningar blir problematiskt beroende på

FOTO: SCANDINAV.SE/PERNILLE TOFTE

att diagnoskriterierna har förändrats. Även uppfattningarna bland allmänheten om funktionsnedsättningar kan ha förändrats över tid. I den förra datainsamlingen 2018 uppgav 9 % av föräldrarna till barn i åldern 13–16 år att barnet hade en eller flera psykiska funktionsnedsättningar – att jämföra med föreliggande undersökning där 14 % uppger detta. I gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år uppgav 8 % år 2018 att barnet hade en eller flera psykiska funktionsnedsättningar – jämfört med 15 % procent i föreliggande undersökning. Dessa öknings, som i sig är påtagliga (5–6 procentenheter), kan inte betraktas som absoluta utan har också sannolikt samband med förändrad diagnosticering. Det innebär samtidigt att det är svårt att jämföra resultaten utifrån dessa bakgrundsfaktorer över tid.

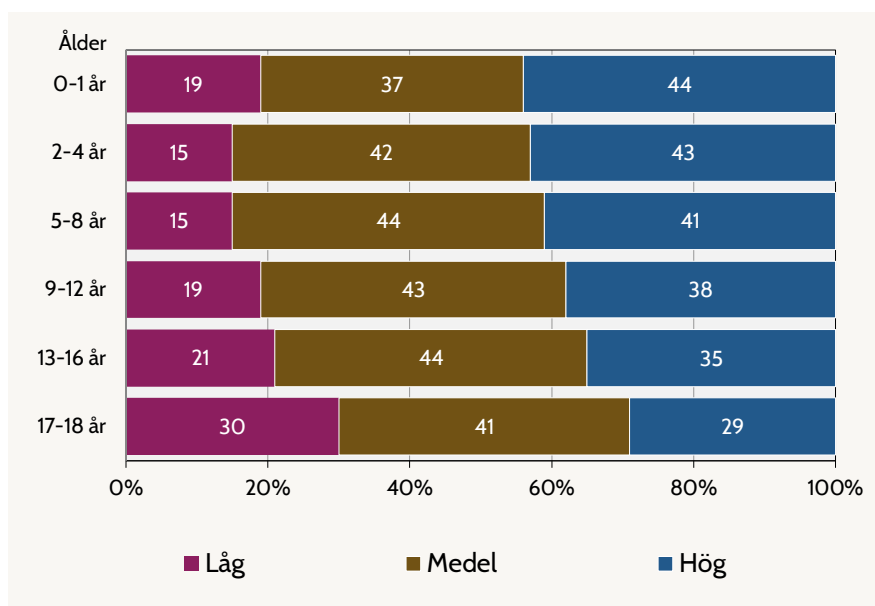
5. Föräldrarnas och barnets födelseland (%)

I åldersgrupperna 0–1 år, 2–4 år och 5–8 år har en klar majoritet av barnen, cirka 70 %, två svenskfödda föräldrar. Det finns inga betydande skillnader mellan åldersgrupperna. Även bland barnen i *Ungar & medier* (9–18 år) har omkring 70 % två svenskfödda föräldrar. Bland barn i åldersgruppen 9–12 år har 69 % två svenskfödda föräldrar. Motsvarande siffror bland barn i åldersgrupperna 13–16 år och 17–18 år är 69 % och 74 %.

Nästan alla barn i undersökningen är födda i Sverige. I den yngsta gruppen är det 99 %, i åldersgruppen 2–4 år är det 97 % och i åldersgruppen 5–8 år är det 93 % som är födda i Sverige. I åldersgruppen 9–12 år är 90 % födda i Sverige, i åldersgruppen 13–16 år är 88 % födda i Sverige och i åldersgruppen 17–18 år är 90 % födda i Sverige. Spridningen bland de utlandsfödda barnen är någorlunda jämnt fördelad mellan Asien och Europa. Något färre är födda i Afrika.

6. Föräldrarnas utbildningsnivå (%)

Föräldrarnas utbildningsnivå fördelar sig på i princip samma sätt i åldersgrupperna 0–1 år, 2–4 år och 5–8 år: drygt 40 % har högt utbildade föräldrar. I åldersgrupperna 9–12 år, 13–16 år och 17–18 år är andelen föräldrar med hög utbildning mindre och andelen med låg utbildning något högre.

I enkätsammanhang är det vanligt att svarsbenägenheten är högre bland högt utbildade än bland lågutbildade. I Ungar & medier-undersökningen finns även en tydlig koppling till barnens ålder på så sätt att hög utbildningsnivå bland föräldrarna har störst betydelse för svarsbenägenheten gällande de yngsta barnen. Föräldrar till barn i *Småungar & medier* har hög utbildningsnivå i större utsträckning än föräldrar till barn i rapporten *Ungar & medier*. Detta gäller de flesta år som undersökningen har genomförts.

Låg utbildningsnivå betyder här att föräldrarna som högst har tvåårigt yrkesgymnasium eller motsvarande medan hög utbildning innebär längre högskoleutbildningar, inklusive doktorsexamen (baserat på data i det standardiserade SUN 2020-systemet). Med medelutbildade avses de med examen från treårigt gymnasieprogram och eventuellt högskoleexamen (högst två år).

7. Hushållets disponibla inkomst per konsumtionsenhet samt sammanlagd förvärvsinkomst (kr)

Tabellen nedan beskriver de svarandes disponibla inkomst per konsumtionsenhet.¹

Åldersgrupp	Min	Max	Medel	Median
5–8 år	0	1 989 362	203 317	193 095
9–12 år	0	5 892 316	212 589	196 853
13–16 år	0	14 094 828	244 560	196 628
17–18 år	0	537 738	208 445	191 120

De svarande vårdnadshavarnas sammanlagda förvärvsinkomst framgår av tabellen nedan.

Åldersgrupp	Min	Max	Medel	Median
5–8 år	0	3 751 767	754 954	751 583
9–12 år	0	7 552 076	816 332	783 548
13–16 år	0	5 230 165	885 422	814 903
17–18 år	0	3 026 961	875 706	827 525

■ 1 <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Att-jamfora-inkomster-for-hushall/>

8. Andel svar, vårdnadshavares kön (%)

Av de vårdnadshavare till barn i åldrarna 0–4 år som besvarade enkäten var 49 % män och 51 % kvinnor. Bland de svarande vårdnadshavarna till barn i åldrarna 5–8 år var 43 % män och 57 % kvinnor. Motsvarande siffror bland de svarande vårdnadshavarna till barn i åldersgruppen 9–18 år var 42 % män och 58 % kvinnor. I *Föräldrar & medier* från 2019, som endast inkluderade svar från vårdnadshavare till barn i åldrarna 9–18 år, var det 40 % män och 60 % kvinnor som besvarade enkäten.

Utsatta områden

I datainsamlingen ingår även uppgifter om barnen bor i något av de områden som Polismyndigheten definierat som ”utsatt”, ”särskilt utsatt” eller som ”riskområde”. I åldersgruppen 0–1 år är det cirka 2 % av barnen som bor i något av dessa områden, i åldersgruppen 2–4 år är det 5 % och i åldersgruppen 5–8 år är det 3 %. Motsvarande andelar bland barnen i åldersgrupperna 9–12 år, 13–16 år och 17–18 år är 3–4 %. Det är således en mycket liten andel av de barn som omfattas av undersökningen som bor i utsatta områden eller riskområden.

Av de bakgrundsvariabler som redovisats här kommer kön och åldersintervall att användas genomgående i resultatredovisningen. Som nämnts har alla enkätfrågor även analyserats i förhållande till barnens syskonstatus och i de fall denna har betydelse kommer resultaten att redovisas i rapporten. Övriga bakgrundsvariabler kommer inte att beaktas i analysen eftersom det skulle bli alltför omfattande för denna rapport.

Innehåll Resultatredovisning

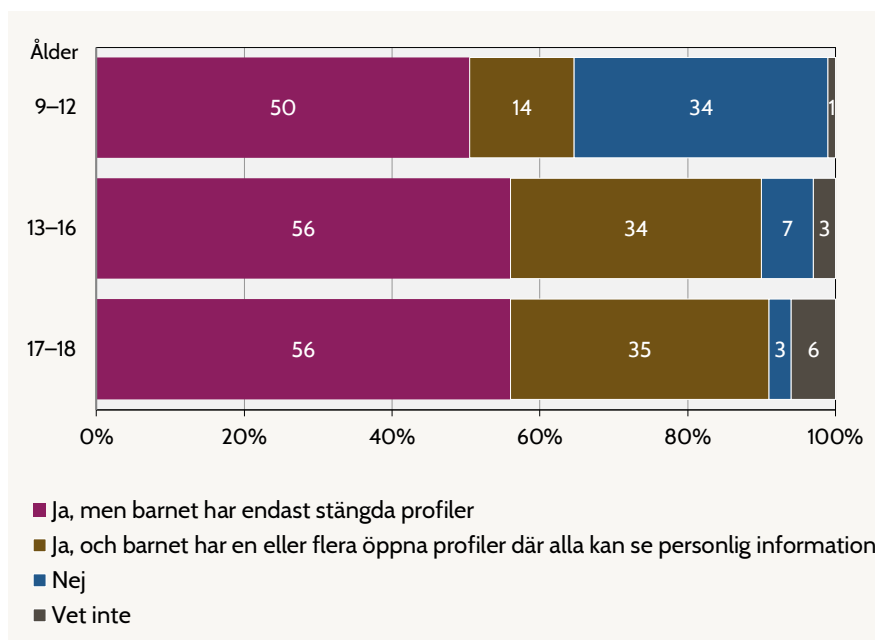
Resultatredovisning	40
9. Använder ditt barn sociala medier? T.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok, 9–18 år	40
10. När ditt barn använder sociala medier med öppen profil, tycker du att det är ok att barnet: 9–18 år	43
11. Kan du se ditt barns inlägg på sociala medier? (Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok och liknande). 9–18 år	45
12. Har du lösenordet till något av ditt barns sociala mediekonton? 9–18 år	46
13. Hur ofta pratar du och ditt barn om... 0–8 år	48
14. Här kommer några påståenden om oro inför barns medieanvändning. Jag oroar mig för att mitt barn nu eller i framtiden ska: 0–8 år	53
15. Har det någon gång hänt att ditt barn har: 5–8 år	57
16. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att tv och film... 0–8 år	61
17. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att datorspel/ tv-spel/mobilspel/spel på surfplatta... 0–8 år	65
18. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att sociala medier... T.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok. 0–8 år	69
19. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att Youtube... 0–8 år	72
20. När det gäller skydd av barn och unga när de använder medier, hur stort ansvar anser du att nedanstående aktörer ska ha: 0–8 år	75
21. Vilka metoder använder du för att skydda ditt barn på internet/begränsa internetanvändningen? Flera svar kan markeras. 0–8 år	78
22. Hur tycker du att samhällets skydd av barn och unga fungerar när de använder följande medieformer: 0–8 år	82
23. Brukar du lägga ut bilder/klipp på ditt barn i sociala medier? 0–8 år	84
24. Brukar du fråga ditt barn om lov innan du lägger ut sådana bilder/klipp på sociala medier? 5–8 år	85
25. Tycker du att ditt barn ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 0–8 år	87
26. När det gäller dig själv, tycker du att du ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 0–8 år	93
27. Hur ofta händer det att barnets medieanvändning leder till att ditt barn inte gör vad han/hon ska? T.ex. läsläsning, hjälpa till hemma, gå och lägga sig. 5–8 år	96
28. Vad är det mest positiva respektive mest negativa med ditt barns medieanvändning?	99

Resultatredovisning

Resultatredovisningen inleds med fyra frågor, med vidhängande diagram, som handlar om barnets användning av sociala medier och vårdnadshavarnas insyn i denna. Frågorna har endast ställts till föräldrar till barn 9 år eller äldre då vissa frågor sannolikt skulle uppfattas som irrelevanta bland föräldrar till yngre barn. Uppgifter om användningen av sociala medier bland barn 0–8 år finns i rapporten *Småungar & medier 2023*.

9. Använder ditt barn sociala medier? T.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok, 9–18 år (%)

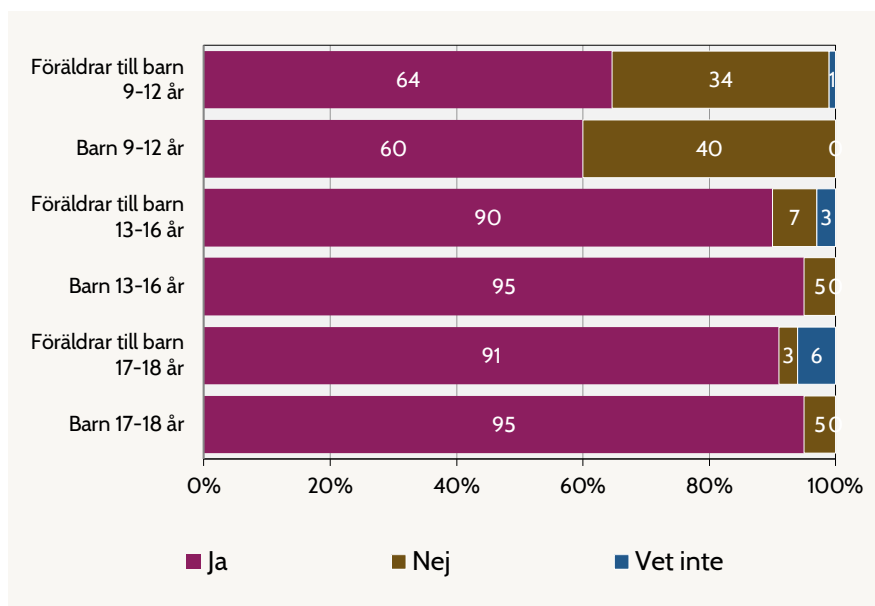
Diagrammet visar att redan i gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år uppgår 64 % att barnet använder sociala medier. Här ska noteras att de flesta sociala medier har en åldersgräns på 13 år, vilket alltså inte har genomslag i denna åldersgrupp. 50 % uppgår att barnet endast har stängda profiler i de sociala medier de använder. Andelarna som har öppna profiler ökar med barnets stigande ålder. Bland föräldrar till barn i åldern 13–16 år uppgår användningen av sociala medier till 90 % och med barnets stigande ålder förefaller föräldrarnas vetskap om huruvida barnet använder sociala medier sjunka något, dvs. det är fler som svarar ”vet inte”.

I tidigare undersökningar ställdes endast en ja/nej-fråga, där svarsalternativen om öppna respektive stängda profiler inte fanns med, men sett till användningen över huvud taget syns endast små skillnader i

samtliga åldersgrupper jämfört med 2018. Jämfört med 2016 har andelen användare i åldersgruppen 9–12 år ökat något.

Detta är en av de frågor där det är möjligt att göra en direkt jämförelse mellan vad föräldrarna uppger om barnens användning och vad barnen själva uppger. Den aktuella frågan till barn i åldern 9–18 år var ”använder du sociala medier?” och hade endast ”ja” och ”nej” som svarsalternativ, men om man räknar samman föräldrarnas olika ”ja”-alternativ blir jämförelsen möjlig. Svaren från föräldrar respektive barn överensstämmer i hög grad. I åldersgruppen 9–12 år svarar 60 % av barnen att de använder sociala medier jämfört med 64 % av föräldrar till barn i samma ålder. I åldersgruppen 13–16 år svarar 95 % av barnen att de använder sociala medier jämfört med 90 % av föräldrar till barn i samma åldersgrupp och slutligen i åldersgruppen 17–18 år svarar 95 % av barnen att de använder sociala medier jämfört med 91 % av föräldrarna till barn i samma åldersgrupp. Föräldrarna tycks alltså ha en god uppfattning om i vilken utsträckning barnen i olika åldersgrupper använder sociala medier.

9 b. Föräldrar och barn om sociala medier, 9–18 år (%)

Barnets kön

Bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år framgår att det framför allt är föräldrar till pojkar som i högre utsträckning än tidigare har svarat att deras barn använder sociala medier. 61 % av föräldrar till pojkar har svarat att deras barn använder sociala medier med öppna eller stängda profiler. Motsvarande siffra bland föräldrar till flickor är 68 %. Gapet mellan föräldrar till flickor och pojkar i åldersgruppen 9–12 år som observerades 2018 har minskat med 11 procentenheter. Även svaren bland föräldrar till barn i åldrarna 13–16 år och 17–18 år skiljer sig något från föregående

undersökning men det är fortfarande fler föräldrar till flickor som har svarat att deras barn använder sociala medier med öppna eller stängda profiler. I föreliggande undersökning framgår dessutom att föräldrar till pojkar i åldern 13–16 respektive 17–18 år har svarat att deras barn använder sociala medier med öppna profiler i högre utsträckning än föräldrar till flickor i samma åldersgrupp. Både i åldersgruppen 13–16 år och i åldersgruppen 17–18 år är det omkring 10 procentenheter fler av föräldrar till pojkar som har svarat deras barn använder öppna profiler (föräldrar till pojkar: 40 %; föräldrar till flickor 30 %).

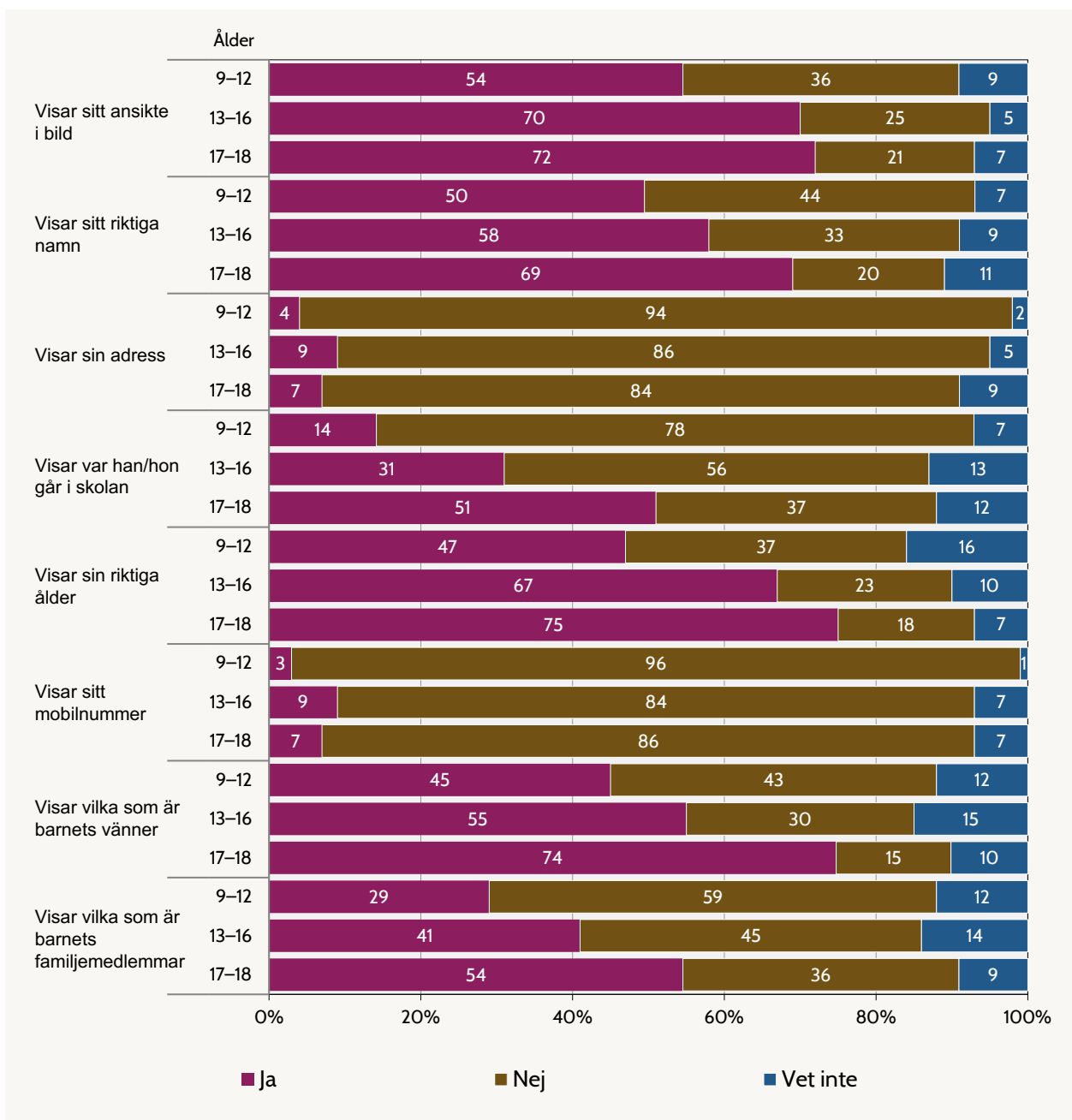
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det föreligger inga tydliga skillnader mellan föräldrar till barn med olika syskonstatus med undantag för föräldrar till barn i åldrarna 17–18 år. Bland dessa föräldrar har samtliga med barn utan syskon svarat att deras barn använder sociala medier med öppna eller stängda profiler. Bland de övriga föräldrarna i samma åldersgrupp är motsvarande andel 89–91 %.

10. När ditt barn använder sociala medier med öppen profil, tycker du att det är ok att barnet: 9–18 år (%)

Frågan har endast besvarats av de som angivit att barnet har en eller flera öppna profiler på sociala medier.

Det är svårt att rangordna vad som upplevs som mest acceptabelt bland föräldrarna, men det är tydligt att framför allt adress och mobilnummer är sådant som föräldrarna inte vill att barnet ska kommunicera via sina sociala medier med öppen profil, detta gäller samtliga åldersgrupper. Generellt sett ökar acceptansen för vad som visas med barnets stigande ålder.

I tidigare undersökningar har alla som uppgett att deras barn använder sociala medier fått svara på denna fråga. I föreliggande undersökning har de som uppgett att barnet endast har stängda profiler undantagits. Detta gör att det inte går att jämföra resultaten över tid.

Barnets kön

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år uttrycker föräldrar till flickor en delvis större acceptans för att barnet delar personliga uppgifter om sig själv och andra. I de fallen handlar det om att visa ansiktet i bild (skiljer 9 procentenheter), visa var barnet går i skolan (skiljer 12 procentenheter) och vilka som är barnets familjemedlemmar (skiljer 17 procentenheter). Föräldrar till flickor och pojkar i åldrarna 13–18 år har också svarat på olika sätt men skillnaderna är inte längre lika stora eller tydligt fördelade, vilket gör det svårt att dra någon generell slutsats. Det går dock att konstatera att föräldrar till flickor genomgående, oavsett ålder, tycks ha en större acceptans för att barnet visar vilka som är barnets familjemedlemmar än föräldrar till pojkar.

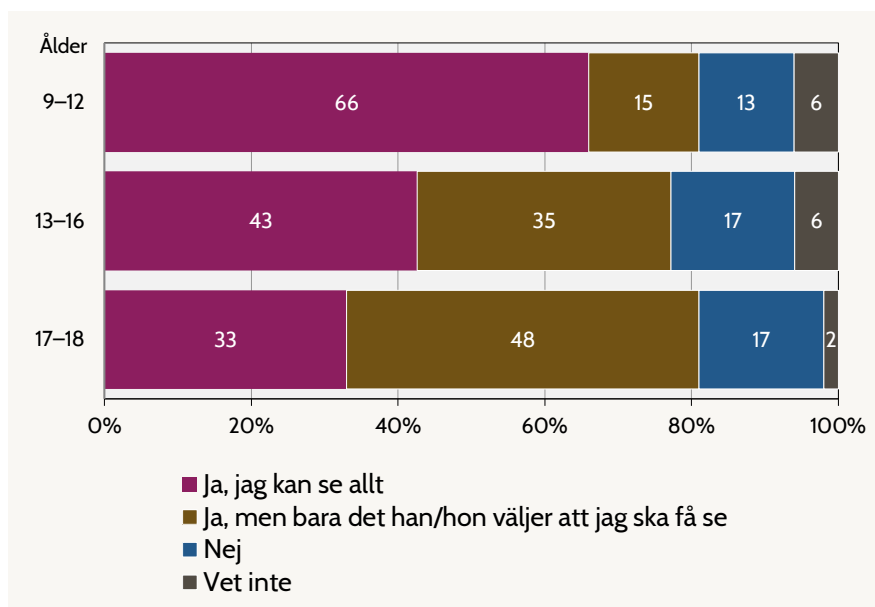
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

I åldersgrupperna 13–16 år och 17–18 år framträder flera skillnader i fråga om föräldrars inställning till deras barns personliga integritet på sociala medier. I jämförelse med genomsnittet av föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år ger föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar uttryck för en större acceptans för att barnet delar uppgifter om sig själv och andra. Det gäller i synnerhet att barnet visar sitt ansikte i bild, sitt riktiga namn och sin adress. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år syns däremot en mer restriktiv eller oviss inställning till att barnet delar personliga uppgifter om sig själv och andra på sociala medier.

Barnets syskonstatus

Det förekommer tydliga skillnader mellan hur föräldrar till barn med olika syskonstatus har svarat men det är svårt att utläsa något tydligt mönster i svaren, med undantag för föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år. Där ger föräldrar till barn utan syskon uttryck för en mer negativ inställning till att barnet delar personliga uppgifter om sig själv och andra.

11. Kan du se ditt barns inlägg på sociala medier? (Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok och liknande). 9–18 år (%)

Frågan har endast besvarats av de som angivit att barnet använder sociala medier.

Diagrammet visar tydligt att föräldrarnas insyn avseende barnets inlägg minskar med barnets stigande ålder. Detta mönster syns också i tidigare undersökningar. Över huvud taget är svarsmönstret likartat över tid när det gäller detta men bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år har andelen som kan se allt minskat stadigt under den tid som detta undersökts. Här bör poängteras att nya sociala medietjänster tillkommer medan andra försvinner över tid – eller tappar i popularitet i olika åldersgrupper – och att deras funktionalitet och uppbyggnad skiljer sig åt. Detta har sannolikt också betydelse för resultatet över tid avseende denna fråga.

Denna fråga har också ställts till barn själva i åldrarna 9 till 18 år, dvs. huruvida deras föräldrar kan se de inlägg som barnen gör på sociala medier – vilket möjliggör en direkt jämförelse mellan barnens och föräldrarnas svar (se *Ungar & medier 2023*). När det gäller åldern 9–12 år är överensstämmelsen mellan föräldrar och barn hög. Detta ändras dock när det gäller tonåringarna. Här uppger barnen i högre grad att föräldrarna kan se allt de lägger ut i sociala medier än vad föräldrarna själva uppger – i åldern 13–16 och 17–18 år uppger hälften av tonåringarna att föräldrarna kan se allt, medan 43 % av föräldrar till 13–16-åringar uppger detta och endast 33 % av föräldrar till 17–18-åringar. Att föräldrar bara kan se det som tonåringarna väljer att de ska få se uppges av en fjärdedel av tonåringarna medan nära hälften av föräldrar till 17–18-åringar hävdar att detta är fallet. Bland föräldrar till 13–16-åringar är det 35 % som svarar detta. Det tycks följaktligen som om föräldrar underskattar sin egen möjlighet till insyn i tonåringarnas inlägg på sociala medier.

Barnets kön

Det föreligger inga större skillnader mellan hur pojkars och flickors föräldrar har svarat med undantag för föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år. Där förefaller föräldrar till flickor se mindre av sina barns inlägg jämfört med föräldrar till pojkar. 27 % av föräldrar till flickor har svarat att de kan se alla barnets inlägg på sociala medier. Motsvarande siffra bland föräldrar till pojkar i samma åldersgrupp är 38 %.

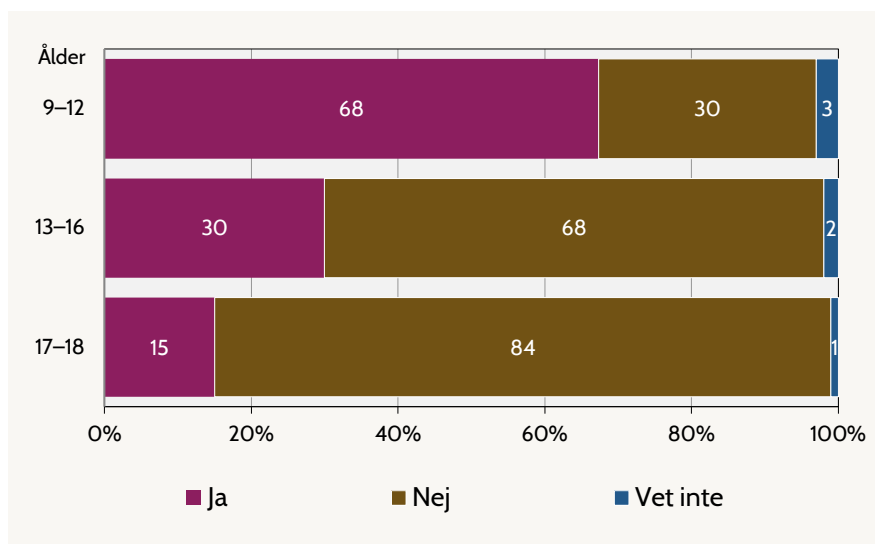
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 13–16 år är det fler som har svarat att de kan se allt av deras barns inlägg på sociala medier (56 %) jämfört med genomsnittet av föräldrar till barn i samma åldersgrupp (43 %). Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år har i stället en mer begränsad insyn än genomsnittet.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga väsentliga skillnader mellan föräldrar till barn med olika syskonstatus med undantag för föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år. I den gruppen är det betydligt färre föräldrar som kan se alla inlägg som barnet har publicerat på sociala medier bland dem som har barn utan syskon.

12. Har du lösenordet till något av ditt barns sociala mediekonton? 9–18 år (%)

Frågan har endast besvarats av de som angivit att barnet använder sociala medier.

Liksom i föregående fråga framträder det tydligt att tillgången till barns lösenord minskar med barnets stigande ålder. Jämfört med tidigare undersökningar är svarsmönstret mycket likartat, med endast små förändringar i respektive åldersgrupp. Till exempel andel ”ja” 9–12 år, 2016: 73 %; 2018: 65 %; 2022: 68 %.

Denna fråga har också ställts till barn själva, dvs. huruvida deras föräldrar har lösenord till något av barnens konton på sociala medier (se *Ungar & medier 2023*). I motsats till föregående fråga om inlägg på sociala medier tycks föräldrar här överskatta sin egen tillgång till barnens sociala medier. Detta gäller samtliga åldersgrupper mellan 9–18 år. Vad avser 9–12 år uppger nära 70 % av föräldrarna att de har sådana lösenord jämfört med endast 50 % bland barnen. Gällande åldersgruppen 13–16 år svarar 30 % av föräldrarna att de har lösenord jämfört med 22 % av tonåringarna och för 17–18 år uppger 15 % att de har lösenord att jämföra med 7 % bland ungdomarna själva. Notera dock att frågan gäller *något* av ditt barns sociala mediekonton. Det kan förhålla sig så att det konto som föräldern har lösenord till inte är det som barnet själv primärt använder och att det till viss del kan förklara diskrepansen mellan föräldrars och barns svar på frågan.

Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

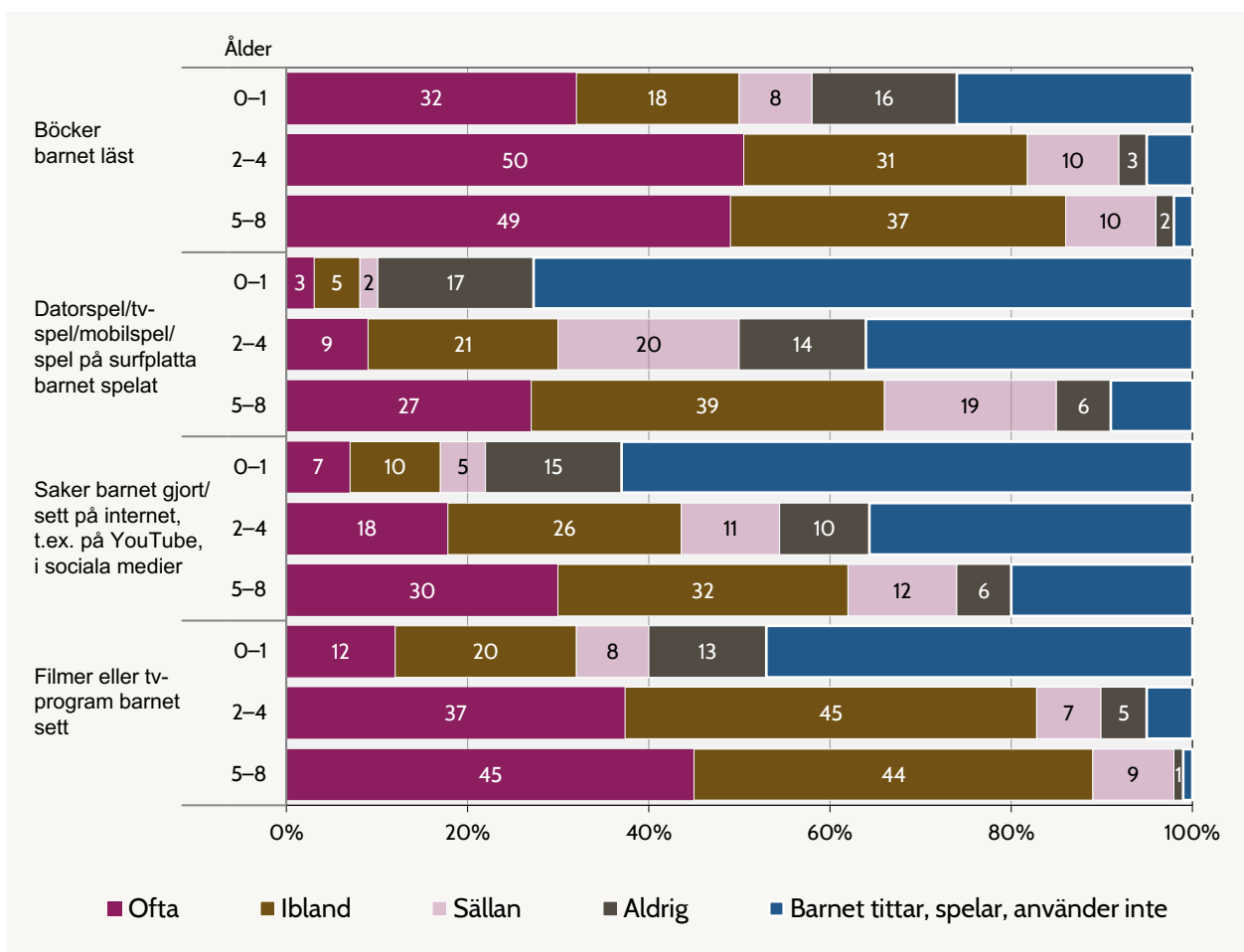
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 17–18 år förefaller ha en något större kännedom (25 %) om sina barns lösenord jämfört med genomsnittet av föräldrar till barn i samma ålder (15 %).

Barnets syskonstatus

Det föreligger inga väsentliga skillnader mellan föräldrar till barn med olika syskonstatus. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år som har äldre syskon förefaller dock kännedomen om barnets lösenord vara lägre än bland föräldrar till barn utan syskon eller med yngre och jämnåriga syskon i samma åldersgrupp.

13. Hur ofta pratar du och ditt barn om... 0–8 år (%)

Diagrammet visar att böcker som barnet läst är det föräldrar oftast talar om med barn i dessa åldersgrupper. När det gäller barn i åldern 0–4 år avses sannolikt främst böcker som vårdnadshavaren har läst för barnet. På andra plats följer filmer eller tv-program som barnet sett. Med stigande ålder på barnet ökar frekvensen för samtal om datorspel/tv-spel och internet.

Delfrågorna har varierat något över tid och är inte alltid jämförbara men överlag är svarsmönstren likartade ända från 2012. Det finns dock en märkbar förändring över tid och det är att andelarna som svarat att barnet *inte* spelar spel eller använder internet har minskat påtagligt. Till exempel angav 89 % av föräldrarna till barn i åldern 0–1 år 2012 att barnet inte spelar datorspel/tv-spel. I föreliggande undersökning är det i stället 72 % som anger detta. Det är en minskning med 17 procentenheter.

Barnets kön

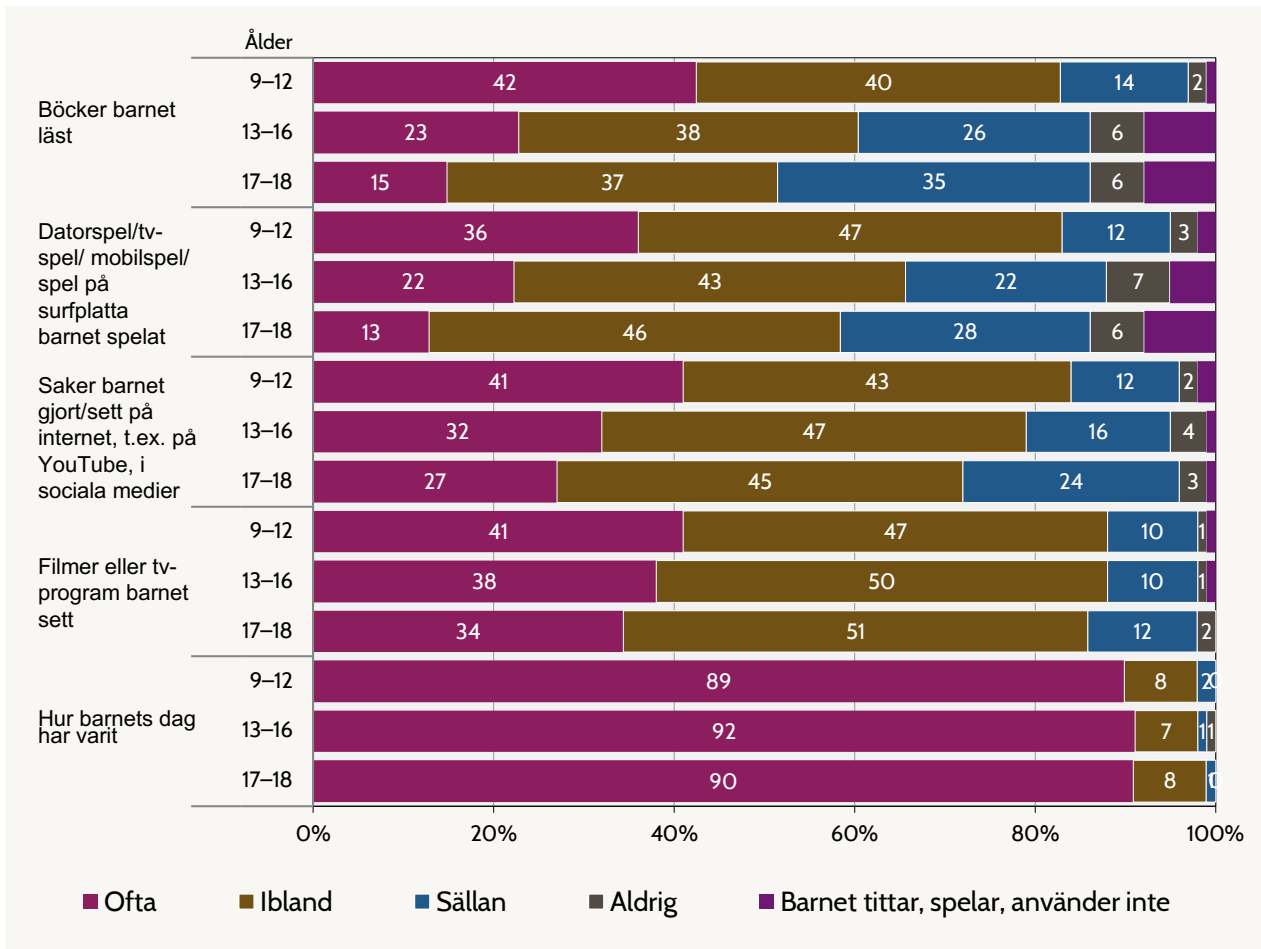
Bland föräldrar till flickor och pojkar i åldrarna 0–1 år föreligger inga större skillnader. Skillnaderna blir inte tydligare mellan föräldrar till flickor och pojkar i åldrarna 2–4 år. Liknande resultat kunde konstateras i *Småungar & medier* 2019. Bland föräldrar till barn i åldrarna 5–8 år har dock föräldrar till pojkar i högre utsträckning svarat att de ofta (33 %) eller ibland (42 %) pratar med sitt barn om barnets spelande. Bland föräldrar till flickor är det 21 % som har svarat att de ofta pratar med sitt barn om barnets spelande och 36 % procent som har svarat att de ibland pratar med sitt barn om barnets spelande. Bland föräldrar till pojkar i samma åldersgrupp är det också fler (36 %) som har svarat att de ofta pratar om saker barnet har gjort/ sett på internet än bland föräldrar till flickor (22 %). Liknande skillnader förekom 2018.

Barnets syskonstatus

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 0–1 år är det vanligare att föräldrar till barn med äldre syskon pratar med sina barn om böcker barnet har läst. Den här skillnaden sammanfaller med att barn utan syskon i samma åldersgrupp inte alls läser böcker i samma utsträckning som barn med äldre syskon. Bland föräldrar till barn utan syskon är det 39 % som har svarat att deras barn inte läser böcker. Motsvarande siffra bland föräldrar till barn med äldre syskon är 14 %. Liknande svarsmönster gäller för datorspelande, saker barnet gjort/ sett på internet och filmer eller tv-program som barnet sett, alltså att barn utan syskon i åldersgruppen 0–1 år inte alls ägnar sig åt någon av dessa aktiviteter i samma utsträckning som barn med äldre syskon. I samtliga dessa fall uppgår skillnaden till omkring 20 procentenheter. Skillnaderna jämnas dock ut med barnets stigande ålder. Med undantag för datorspelande, där föräldrar till barn utan syskon i åldersgruppen 2–4 år har svarat att deras barn inte spelar datorspel i betydligt större utsträckning än föräldrar till barn med syskon. I åldersgruppen 5–8 år har föräldrar till barn utan syskon genomgående svarat att de ofta pratar med sina barn om böcker, datorspel, internet och filmer/tv i högre utsträckning än föräldrar till barn med syskon.

Rimligen indikerar de här skillnaderna och likheterna att barn utan syskon inte exponeras för olika medier lika tidigt som barn med äldre syskon och att äldre syskon kan vara en anledning till att vissa barn börjar använda medier tidigare än andra barn. För barn utan syskon kanske det dröjer till dess att barnet börjar förskolan innan barnet har hunnit bekanta sig med böcker, datorspel internet osv.

13 b. Hur ofta pratar du och ditt barn om... 9–18 år (%)

Frågan har inte tidigare ställts till föräldrar till barn i denna åldersgrupp (9–18 år).

Föregående diagram visar att i den lägre åldersgruppen (0–8 år) ökar pratandet med barnets ökande ålder genomgående. I den äldre åldersgruppen (9–18 år) är förhållandet i stället det motsatta, dvs. att pratandet minskar med barnets stigande ålder – förutom när det gäller att tala med barnet om hur deras dag har varit. Där uppger kring 90 % i alla åldersgrupper att det sker ofta. Sannolikt är också barnets medieanvändning en del av dessa samtal. Observera att denna delfråga inte ställts till föräldrar till de yngre barnen (0–8 år).

Ovanstående fråga har också ställts till barn i åldern 9–18 år. Det möjliggör en direkt jämförelse mellan föräldrarnas bild av samtal och barnens egen bild av detta. Se också rapporten *Ungar & medier 2023* för diagram över barnens egna svar.

Föräldrarna uppger genomgående att samtal sker ”ofta” i högre utsträckning än vad barnen själva svarat. Ett exempel är i gruppen 9–12 år där 40 % av föräldrarna uppger att samtal om barnets medieanvändning sker ”ofta” jämfört med endast 20 % av barnen. Det gäller dock inte samtal om hur barnets dag har varit (se nedan). Överlag ligger föräldrarna cirka 10–20 procentenheter högre än barnen när det gäller ”ofta”. Det är också låga andelar föräldrar som svarar ”aldrig”, medan det bland barnen själva – förutom när det gäller samtal om ens dag och hur den har varit – är från 9 % (samtal om filmer/tv-program) upp till 31 % (spel man spelat, 13–16 år) som svarar att sådana samtal aldrig äger rum. Den största samstämmigheten mellan föräldrars och barns uppgifter råder avseende samtal om barnets dag och hur den har varit – i synnerhet i gruppen 9–12 år där det endast skiljer 5 procentenheter mellan dem (föräldrar, ofta: 89 %; barn, ofta: 84 %).

Det finns flera tolkningsmöjligheter av denna diskrepans i barns respektive föräldrars bild av samtalsfrekvensen dem emellan.

Barnets kön

Det förekommer en del skillnader mellan hur föräldrar till flickor respektive pojkar har svarat. I synnerhet vad gäller samtal om datorspelade där föräldrar till pojkar i högre utsträckning än föräldrar till flickor uppger att de pratar ofta med sina barn. Den här skillnaden förekommer genomgående bland föräldrar till barn i åldrarna 9–18 år och förekommer alltså dessutom bland föräldrar till pojkar och flickor i åldrarna 5–8 år. Detta hänger sannolikt samman med att pojkar spelar spel i betydligt högre utsträckning än flickor i dessa åldersgrupper. Detta både avseende frekvens och omfattning (se *Småungar & medier 2023*, *Ungar & medier 2023*). I övrigt tenderar föräldrar till pojkar i åldrarna 9–12 år att prata oftare med sina barn om filmer och tv-program som barnet har sett än föräldrar till flickor. Föräldrar till flickor i åldrarna 13–16 år pratar oftare med sina barn om böcker barnet har läst, vilket sannolikt hänger samman med att flickor i denna åldersgrupp läser böcker i högre utsträckning än vad pojkar gör. Skillnaderna är annars som minst mellan föräldrar till pojkar och flickor i åldrarna 17–18 år.

Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar har svarat på ett sätt som skiljer sig jämfört med genomsnittet av föräldrar. Bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 13–16 år är det exempelvis 15 % som har svarat att deras barn inte läser böcker överhuvudtaget. Motsvarande siffra jämfört med genomsnittet av föräldrar till barn i samma ålder är 8 %. Skillnaderna är dock som störst bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år. Även i den här gruppen har föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i högre utsträckning svarat att deras barn inte läser böcker överhuvudtaget (14 %). Motsvarande siffra bland genomsnittet av föräldrar är 8 %.

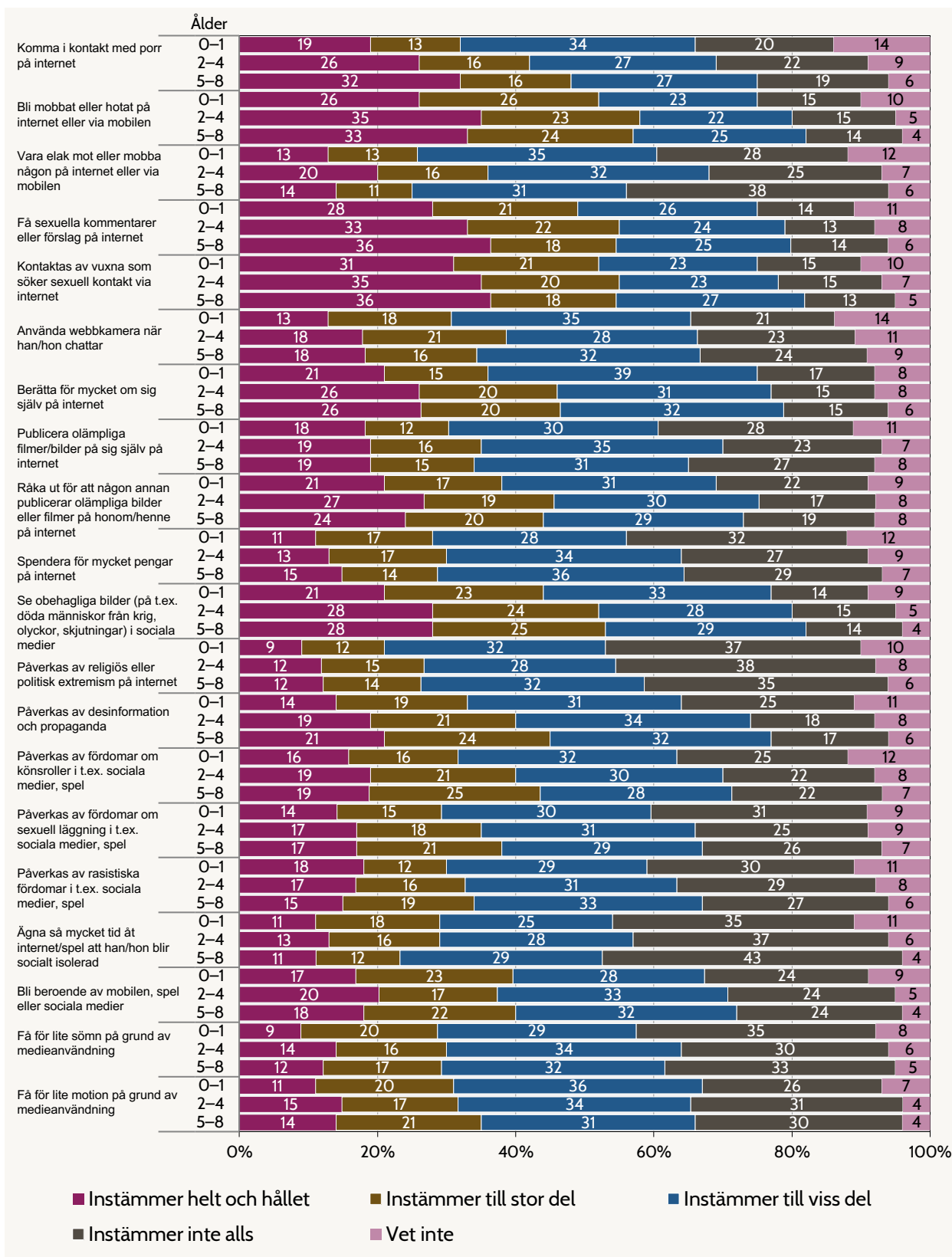
Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 17–18 år pratar däremot betydligt oftare med sina barn om barnens datorspelande. I åldersgruppen 17–18 år har exempelvis 36 % av föräldrarna till pojkar med psykiska funktionsnedsättningar (17 % bland genomsnittet av föräldrar till pojkar) och 16 % av föräldrarna till flickor med psykiska funktionsnedsättningar (6 % bland genomsnittet av föräldrar till flickor) svarat att de ofta pratar med sitt barn om datorspel.

Vad som framför allt skiljer sig är dock att föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år i betydligt högre grad har svarat att de sällan (12 %) eller endast ibland (13 %) pratar med sitt barn om hur barnets dag har varit. Bland genomsnittet av föräldrar är det ingen som har svarat att de sällan pratar med sina barn om hur deras dag har varit och 8 % som har svarat att de gör det ibland. I stället är det alltså mer än 90 % som har svarat att de ofta pratar med sitt barn om hur barnets dag har varit. Fördelat på barnets kön blir skillnaden ännu större. I synnerhet framgår det att föräldrar till pojkar i åldrarna 17–18 år med psykiska funktionsnedsättningar är de föräldrar som tycks prata allra minst med sina barn om hur barnets dag har varit. Av dessa föräldrar är det 25 % som har svarat att de sällan pratar med sina barn om hur barnets dag har varit. Motsvarande siffra bland övriga föräldrar i samma åldersgrupp, inklusive föräldrar till flickor med psykiska funktionsnedsättningar, är 0 %.

Barnets syskonstatus

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år är det en övervägande majoritet av föräldrarna till barn utan syskon som har svarat att de ofta talar med sitt barn i samtliga frågor, med undantag för frågan om spel. Den här skillnaden är kanske inte särskilt förvånande. Om föräldern endast har ett barn att ta hand om finns det rimligen också mer tid över att prata med det barnet. Detta mönster återfinns dock inte i de äldre åldersgrupperna.

14. Här kommer några påståenden om oro inför barns medieanvändning. Jag oroar mig för att mitt barn nu eller i framtiden ska: 0–8 år (%)

Diagrammet visar att det föräldrar oroar sig mest för när det gäller barnens medieanvändning i dessa åldersgrupper är att de ska kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet, att de ska få sexuella kommentarer eller förslag via internet samt att barnet ska bli mobbat eller hotat via internet eller mobilen. Frågorna är komplexa och innebär ett visst mått av avvägning mellan hur allvarliga konsekvenser man bedömer att de olika skeendena kan ha. Det ingår dessutom i rollen som vårdnadshavare att oro sig för barnets välfärd. Att barnet ska berätta för mycket om sig själva på internet, att de ska se obehagliga bilder liksom att de ska komma i kontakt med pornografi är också något som föräldrar oroar sig för i hög utsträckning.

Notera att frågan gäller oro nu – dvs. när barnet är i åldern 0–8 år – men också i framtiden när barnet är äldre. Det syns dock skillnader när frågan ställs till föräldrar med äldre barn, vilket nästa diagram visar.

När det gäller jämförelser över tid finns endast jämförbara data från 2018. Svarsmönstret är överlag likartat men med skillnader avseende vissa frågor. Generellt förefaller oron varit något större då. Till exempel var oron för att barnet ska kontaktas av vuxna i sexuella syften då ännu högre – 2018 instämde 41–43 % helt och hållet i denna oro jämfört med 31–36 % i föreliggande undersökning.

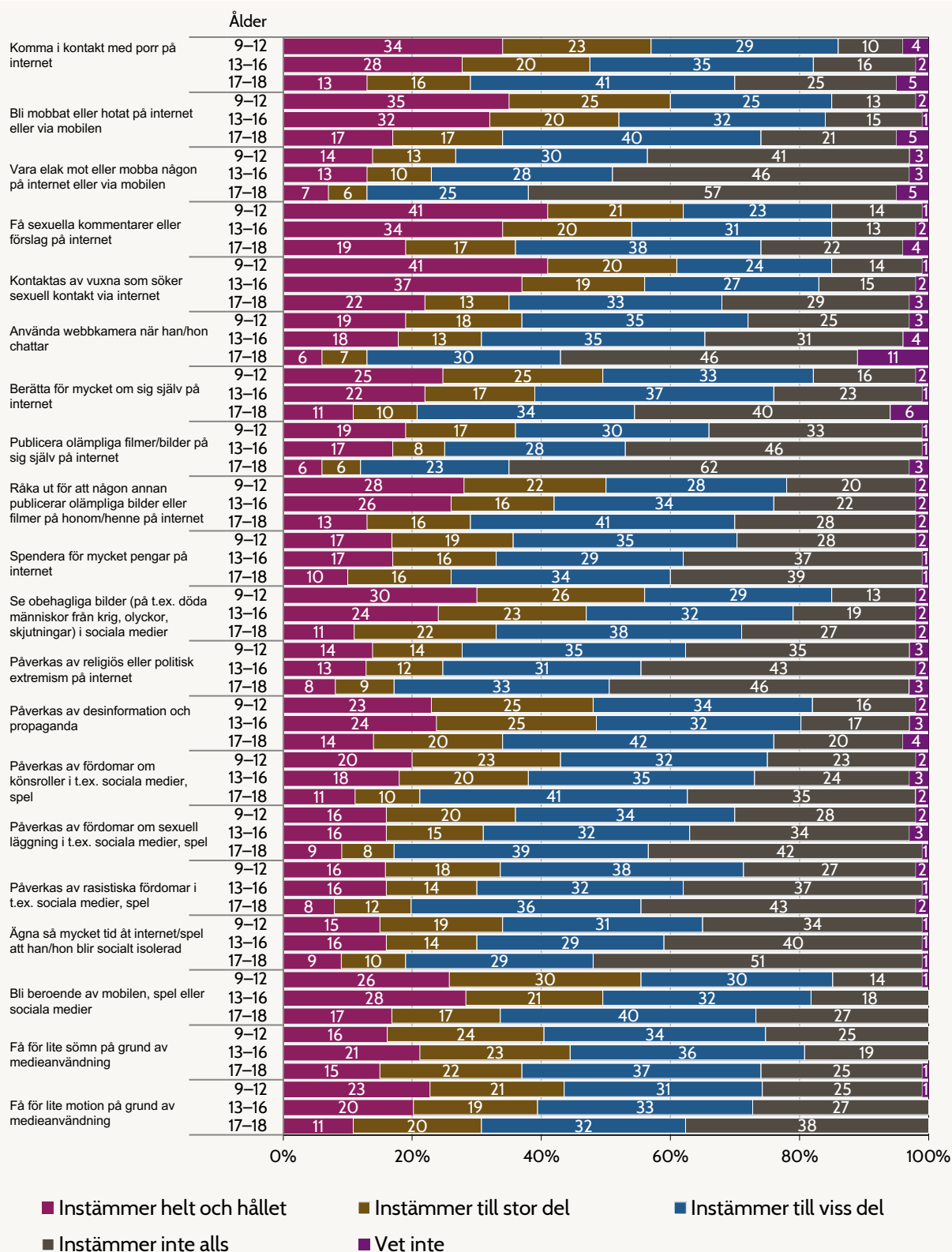
Barnets kön

Det förekommer en del skillnader mellan svaren bland föräldrar till flickor och pojkar i samtliga åldersgrupper. I synnerhet vad gäller oro för att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag på internet där flickornas föräldrar ger uttryck för en större oro än pojkarnas föräldrar i alla tre åldersgrupper. Bland föräldrar till barn i åldersgrupperna 2–4 år och 5–8 år förekommer en större oro bland föräldrar till pojkar för att barnet ska ägna så mycket tid åt internet/spel att barnet blir socialt isolerat.

Barnets syskonstatus

Föräldrar till barn utan syskon i åldersgruppen 0–1 år förefaller oro sig mindre än föräldrar till barn med syskon i samma åldersgrupp. Bland föräldrar till barn i åldersgrupperna 2–4 år och 5–8 år är dock skillnaderna inte lika konsekvent fördelade.

14 b. Här kommer några påståenden om oro inför barns medieanvändning. Jag oroar mig för att mitt barn nu eller i framtiden ska: 9–18 år (%)

När det gäller de äldre åldersgrupperna syns ett tydligt mönster att oron minskar med barnets ålder. Det är följaktligen en skillnad jämfört med föräldrar till barn i åldersgruppen 0–8 år. Det finns i stort sett bara två undantag från detta mönster och det gäller beroendefrågan avseende

mobil, spel eller sociala medier samt sömnbrist, där de högsta siffrorna gäller 13–16-åringar. Det som skapar mest oro är dock detsamma som för föräldrar till de yngre barnen, dvs. vuxna som söker sexuell kontakt liksom att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag via internet följt av att barnet ska bli mobbat eller hotat via internet eller mobilen. Det föräldrar till barn i dessa åldersgrupper oroar sig minst för är att barnet ska påverkas av religiös eller politisk extremism liksom att barnet ska vara elakt mot eller mobba andra.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret likartat men också i denna åldersgrupp förefaller oron då varit något större än i föreliggande undersökning.

Barnets kön

I likhet med den föregående undersökningen förekommer delvis stora skillnader mellan hur föräldrar till flickor respektive pojkar har svarat. Det gäller i synnerhet bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år, där föräldrar till flickor uttrycker en större oro för att barnet ska bli utsatt för olika typer av sexuella ofredanden. Oron handlar framförallt om att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag på internet och kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet. Bland föräldrar till flickor är det exempelvis 75 % som instämmer helt och hållet eller till stor del med att de känner oro för att barnet ska få sexuella kommentarer eller förslag på internet. Motsvarande andel bland föräldrar till pojkar i åldersgruppen 9–12 år är 48 %. Skillnaderna minskar bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år men det är fortfarande en större andel bland föräldrar till flickor som känner oro för att deras barn ska få sexuella kommentarer eller förslag på nätet och kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt på nätet.

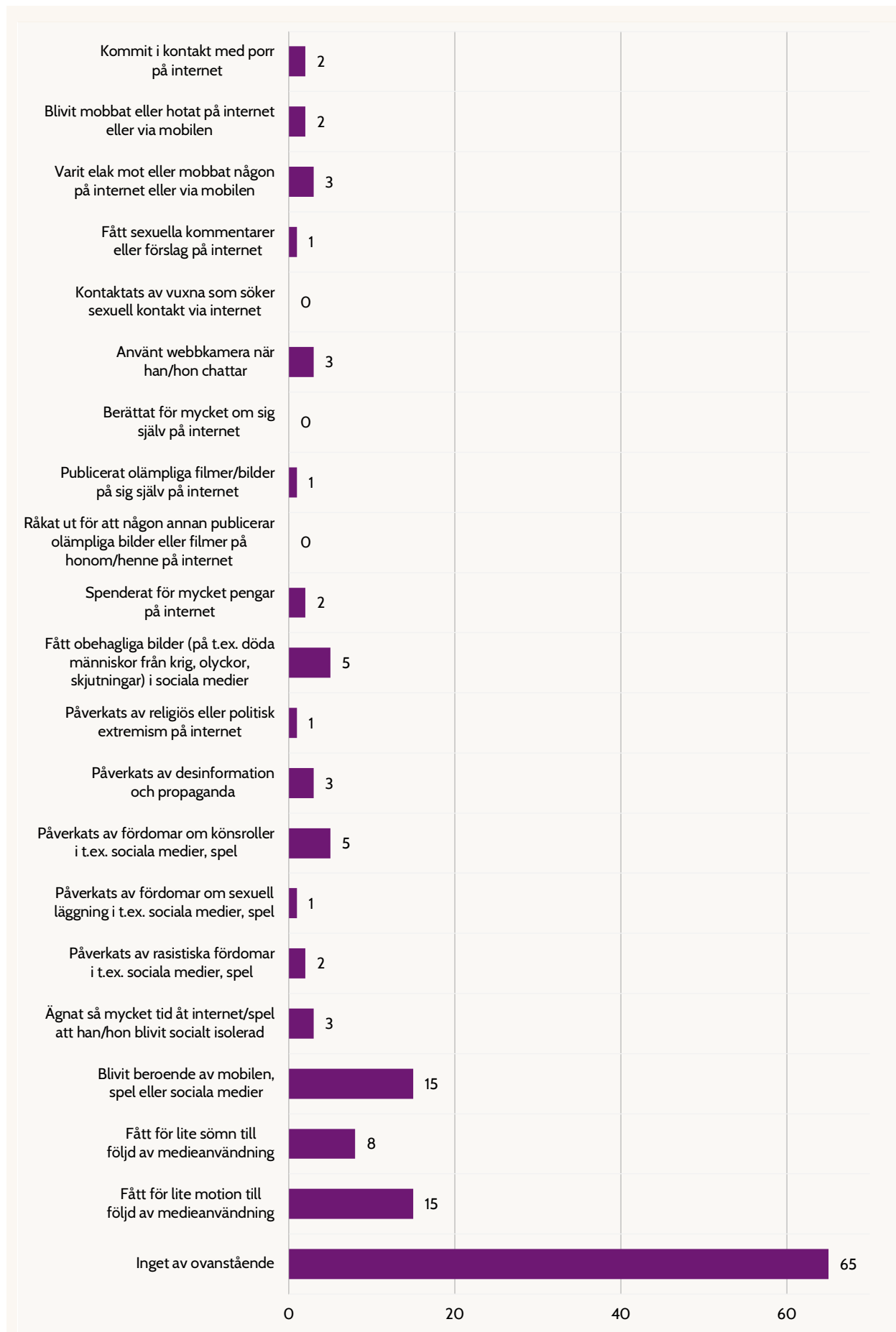
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Även bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar föreligger det fortsatt påtagliga skillnader i jämförelse med hur genomsnittet har skattat sin oro inför barnets medieanvändning. I likhet med tidigare handlar det om att föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar uttrycker en större oro i allmänhet inför barnets medieanvändning än genomsnittet av föräldrar – oavsett barnets kön. Exempelvis är det 66 % av föräldrarna till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 13–16 år (jfr 54 % bland genomsnittet av föräldrar) som helt eller till stor del instämmer med påståendet att de känner oro inför att barnet ska få sexuella kommentarer på internet. Bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år är skillnaden ännu större med 64 % som helt eller till stor del instämmer med samma påstående jämfört med 36 % bland genomsnittet av föräldrar till barn i samma åldersgrupp.

Barnets syskonstatus

Vad gäller föräldrar till barn med olika syskonstatus föreligger inte alls samma skillnader i svaren som mellan föräldrar till pojkar och flickor eller till barn med eller utan psykiska funktionsnedsättningar. Skillnaderna blir däremot större med stigande ålder och bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år är det tydligt att föräldrar till barn utan syskon upplever en betydligt större oro inför sina barns medieanvändning än andra föräldrar.

15. Har det någon gång hänt att ditt barn har: 5–8 år (%)

Ovanstående diagram gäller endast föräldrar till barn i åldern 5–8 år. Det vanligaste svaret (65 %) är att inget av det uppräknade – samma händelser som de tidigare frågorna om oro gäller – har hänt barnet. Faktum är att 0 % uppger att det som skapar mest oro – kontakt från vuxna i sexuella syften – har hänt deras barn. 1 % uppger att barnet fått sexuella kommentarer eller förslag, 2 % att barnet blivit mobbat/hotat vilket är andra företeelser som skapar stor oro. Däremot uppger hela 15 % att barnet blivit beroende av mobilen, spel eller sociala medier liksom att barnet fått för lite motion på grund av medieanvändningen. När det gäller beroende bör det samtidigt påpekas att detta är vad föräldern uppgett och att det är okänt huruvida detta konstaterats av yrkesmänniskor på området. Termen beroende kan tolkas tämligen brett. Svaren pekar dock på en upplevd, tämligen allvarlig problematik när det gäller barnets medieanvändning.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret överlag likartat men då uppgick andelen ”inget av ovanstående” till 76 %. Det innebär att föreliggande undersökning visar en minskning med 11 procentenheter. Det är fler som uppger att någon av de företeelser som efterfrågas har inträffat jämfört med 2018. Det är alltså ett negativt resultat. Det kan ha en viss förklaring i att flera av ovanstående svarsalternativ inte fanns med 2018.

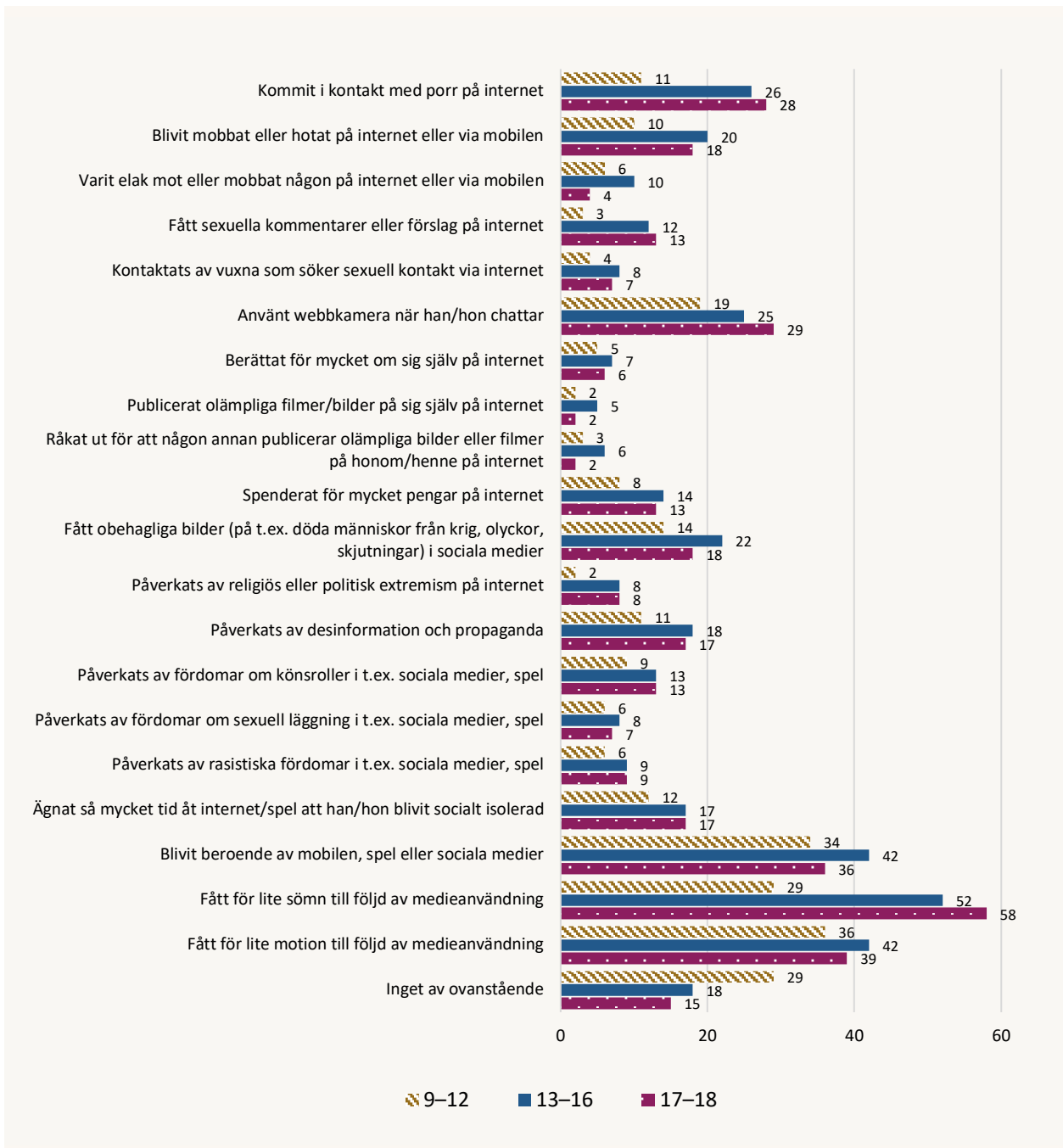
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

15 b. Har det någon gång hänt att ditt barn har: 9–18 år (%)

Till skillnad från den diskrepans som beskrivits ovan avseende oro respektive vad som faktiskt inträffat när det gäller de yngre barnen syns en betydligt större överensstämmelse när det gäller vissa företeelser när det gäller barn i åldern 9–12 år.

Det är mellan 10 % och 20 % som uppger att deras barn utsatts för mobbning eller hot. De som instämmer helt i oron för detta är mellan 17 % och 35 %. Oron kan därmed sägas vara befogad utifrån ett sannolikhetsperspektiv. Detsamma kan sägas för t.ex. att påverkas av desinformation eller propaganda – mellan 11 % och 18 % uppger att detta har hänt och mellan 14 % och 23 % instämde helt i oron för detta. När det gäller det som föräldrarna oroar sig mest för är dock andelen

som uppger att detta också inträffat betydligt lägre. Mellan 4 % och 8 % (instämmer helt i oro: 22–41 %) uppger att deras barn kontaktats av vuxna i sexuella syften och mellan 3 % och 13 % (instämmer helt i oro: 19–41 %) uppger att deras barn fått sexuella kommentarer eller förslag. Här finns liksom i den yngre kategorin en diskrepans.

En annan diskrepans som i vissa avseenden uppträder i den äldre åldersgruppen är att det som faktiskt inträffat överstiger oron. Det gäller framför allt bristfällig sömn och motion samt beroende. Bland föräldrar till barn i åldern 13–16 och 17–18 år uppger över hälften att deras barn fått för lite sömn på grund av medieanvändning, 52–58 %. Motsvarande oro uppgår till 15–21 %. Här syns en nyansering som är relevant för hela detta frågeområde nämligen att trots att något skett och sannolikt kan ske igen, behöver inte det innebära att det skapar en stark oro. Det som till en början kan framstå som inkonsekvent eller motsägelsefullt är med andra ord mer komplext.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret likartat. Andelarna som spenderat för mycket pengar på internet har ökat något. Även här har det skett en minskning av andelen som svarat ”inget av ovanstående” (2018, 9–12 år: 40 %; 13–16 år: 23 %; 17–18 år: 17 %) men det kan bero på att det finns fler svarsalternativ i föreliggande undersökning.

Barnets kön

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år förekommer inga anmärkningsvärda skillnader mellan hur flickors och pojkars föräldrar har svarat. Det inbegriper även frågan om barnet kommit i kontakt med porr, där föräldrar till pojkar tidigare har svarat ”ja” i högre utsträckning men där skillnaderna nu har minskat.

Skillnaderna blir emellertid större bland föräldrar till barn i åldersgrupperna 13–16 år och 17–18 år, åtminstone delvis. I likhet med den föregående mätningen är det exempelvis betydligt fler föräldrar till flickor i åldersgruppen 13–16 år som har svarat att deras barn har fått sexuella kommentarer eller förslag på internet och kontaktats av vuxna som söker sexuell kontakt via internet än bland föräldrar till pojkar. I föreliggande undersökning har 17 % bland föräldrar till flickor och 7 % bland föräldrar till pojkar svarat att deras barn fått sexuella kommentarer. Motsvarande siffror i den föregående mätningen var 11 % bland föräldrar till flickor och 2 % bland föräldrar till pojkar. Till skillnad från den föregående undersökningen har dock föräldrar till flickor och pojkar i åldersgrupperna 13–16 år svarat mer likvärdigt i föreliggande undersökning när det kommer till huruvida barnet kommit i kontakt med porr eller blivit utsatt för hot och mobbning.

Även bland föräldrar till flickor och pojkar i åldrarna 17–18 år är föräldrar till flickor överrepresenterade bland de föräldrar som uppgivit att deras barn fått sexuella kommentarer eller förslag på internet. Här är det 21 % bland föräldrar till flickor som svarat ja och 4 % bland föräldrar till pojkar. I jämförelse med den föregående undersökningen ligger denna skillnad kvar på ungefär samma nivå. Detsamma går att säga om skillnaden vad gäller att spendera för mycket pengar på internet, där föräldrar till pojkar är överrepresenterade bland de föräldrar som har svarat att deras barn spenderat för mycket pengar på internet. Till skillnad från tidigare är det dock betydligt fler föräldrar till pojkar (62 %) som har svarat att deras barn fått för lite sömn till följd av medieanvändning än bland föräldrar till flickor (51 %).

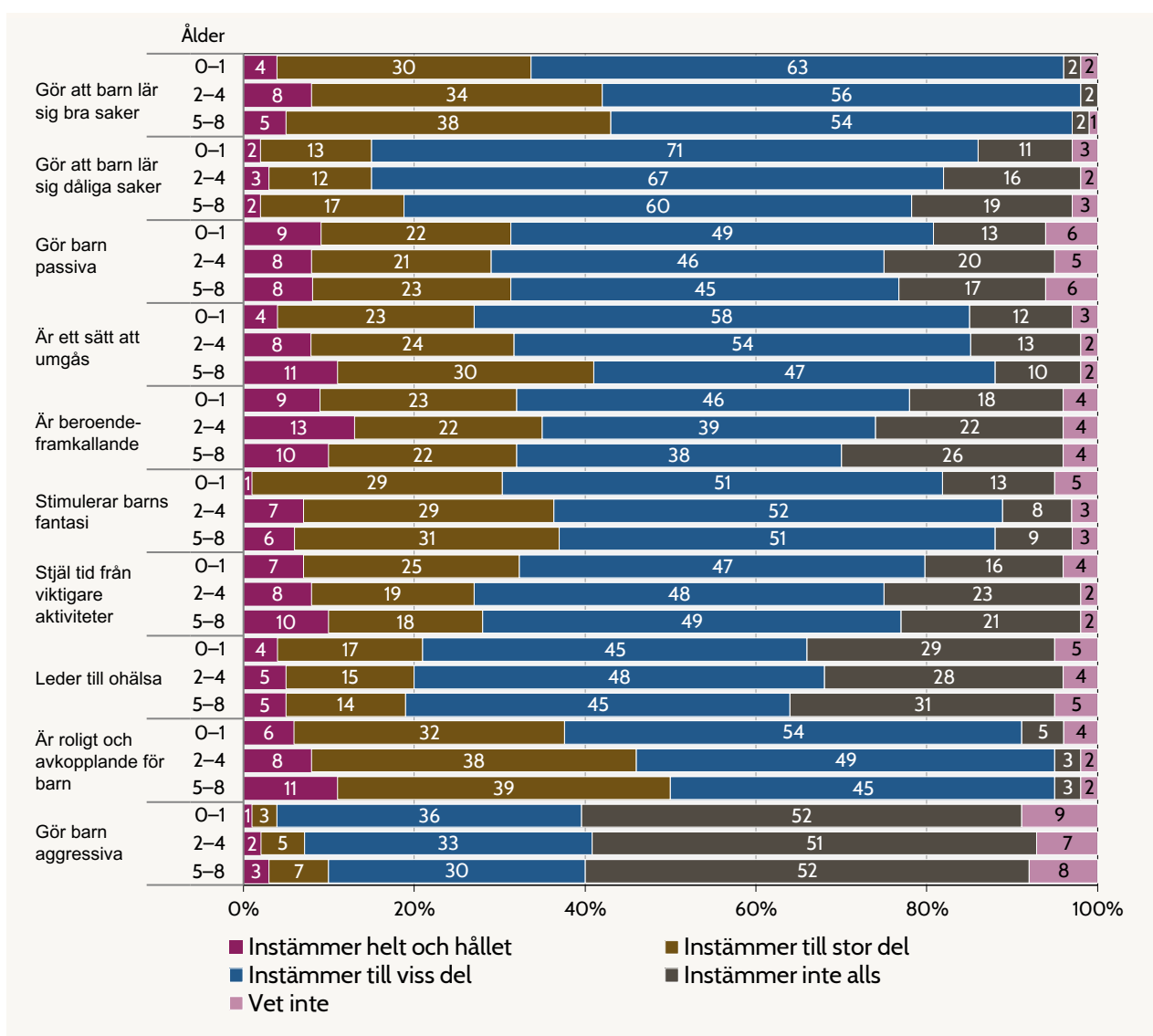
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

I likhet med föregående undersökning har föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 13–16 och 17–18 år i högre grad än genomsnittet av föräldrar uppgivit att deras barn varit med om de händelser som nämns i den här frågan. Skillnaderna är som störst bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

16. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att tv och film... 0–8 år (%)

Alla föräldrar har fått ta ställning till några påståenden om olika slags medier. Påståendena är såväl positiva som negativa och avsikten med dessa frågor är att fånga in föräldrarnas attityder till olika medier. De medietyper

som omfattas är tv och film (diagram 16, 16 b), datorspel/tv-spel/mobilspel/spel på surfplatta (diagram 17, 17 b), sociala medier, t.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok (diagram 18, 18 b) samt Youtube (diagram 19, 19 b).

Diagram 16 visar att det är förhållandevis små andelar som håller med helt och hållet om påståendena gällande tv och film. Läggas de som instämmer till stor del till dessa andelar framträder en lite tydligare bild av hur föräldrarna förhåller sig till tv och film. Påståendet att tv och film är roligt och avkopplande för barnet får då störst medhåll följt av att barn lär sig bra saker. På det hela taget får de positiva påståendena något starkare stöd än de negativa – men det finns samtidigt stöd bland föräldrarna för att dessa medieformer är beroendeframkallande. Det påstående som får svagast stöd är att tv och film gör barn aggressiva.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret mycket likartat med få förskjutningar. Dock har andelen som instämmer helt och hållet i påståendet att tv och film lär barn bra saker minskat med 11 procentenheter bland föräldrar till barn i åldern 0–1 år, 7 procentenheter bland 2–4 år och 8 procentenheter bland 5–8 år sedan 2018.

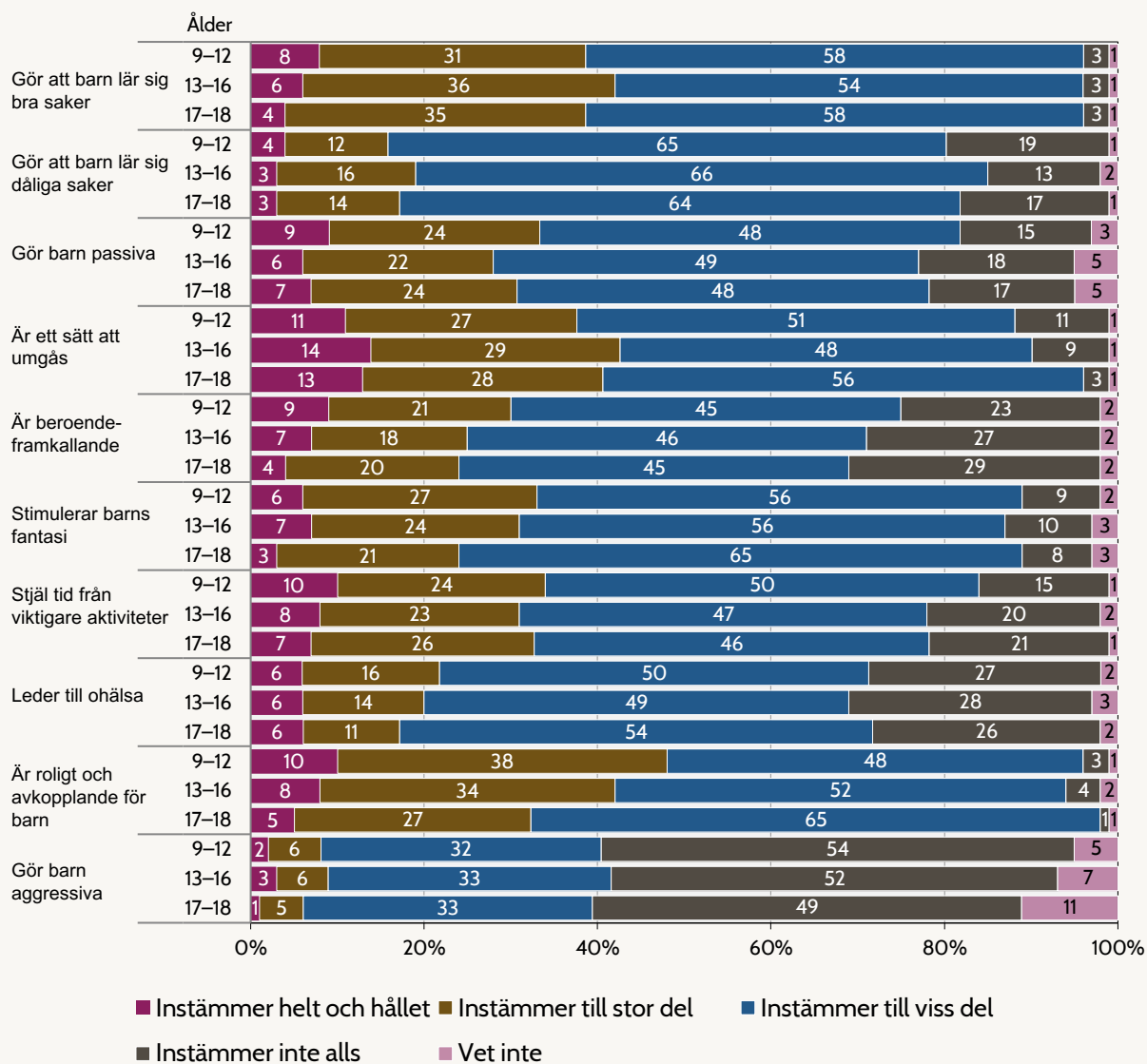
Barnets kön

Avseende barnets kön syns vissa skillnader. Föräldrar till pojkar i åldern 0–1 år instämmer i högre grad i påståendet att tv och film gör barn passiva, att det stjälar tid från viktigare aktiviteter, att det leder till ohälsa – men samtidigt att det är roligt och avkopplande för barn. Föräldrar till flickor i åldern 0–1 år instämmer i högre grad i påståendet att tv och film är ett sätt att umgås. I gruppen 2–4 år anser föräldrar till pojkar i högre utsträckning att tv och film gör att barn lär sig dåliga saker.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

16 b. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att tv och film... 9–18 år (%)

Diagrammet visar att även i de äldre åldersgrupperna är det de positiva påståendena som får starkast stöd från föräldrarna, t.ex. att tv och film är ett sätt att umgås och att det är roligt och avkopplande för barn. Samtidigt finns visst stöd för att det stjäl tid från viktigare aktiviteter.

Jämfört med 2018 är svarsmonstret också här i det närmaste identiskt. Dock syns nu ett starkare stöd för påståendet att tv och film är ett sätt att umgås jämfört med 2018. Det påstående som får svagast stöd är att de gör barn aggressiva.

Barnets kön

I gruppen 13–16 år instämmer föräldrar till pojkar i högre grad i påståendet att tv och film lär barn bra saker men också att tv och film lär barn dåliga saker, är beroendeframkallande, leder till ohälsa och gör barn aggressiva. I denna åldersgrupp förefaller alltså föräldrar till pojkar tillmäta tv och film större betydelse än vad föräldrar till flickor gör.

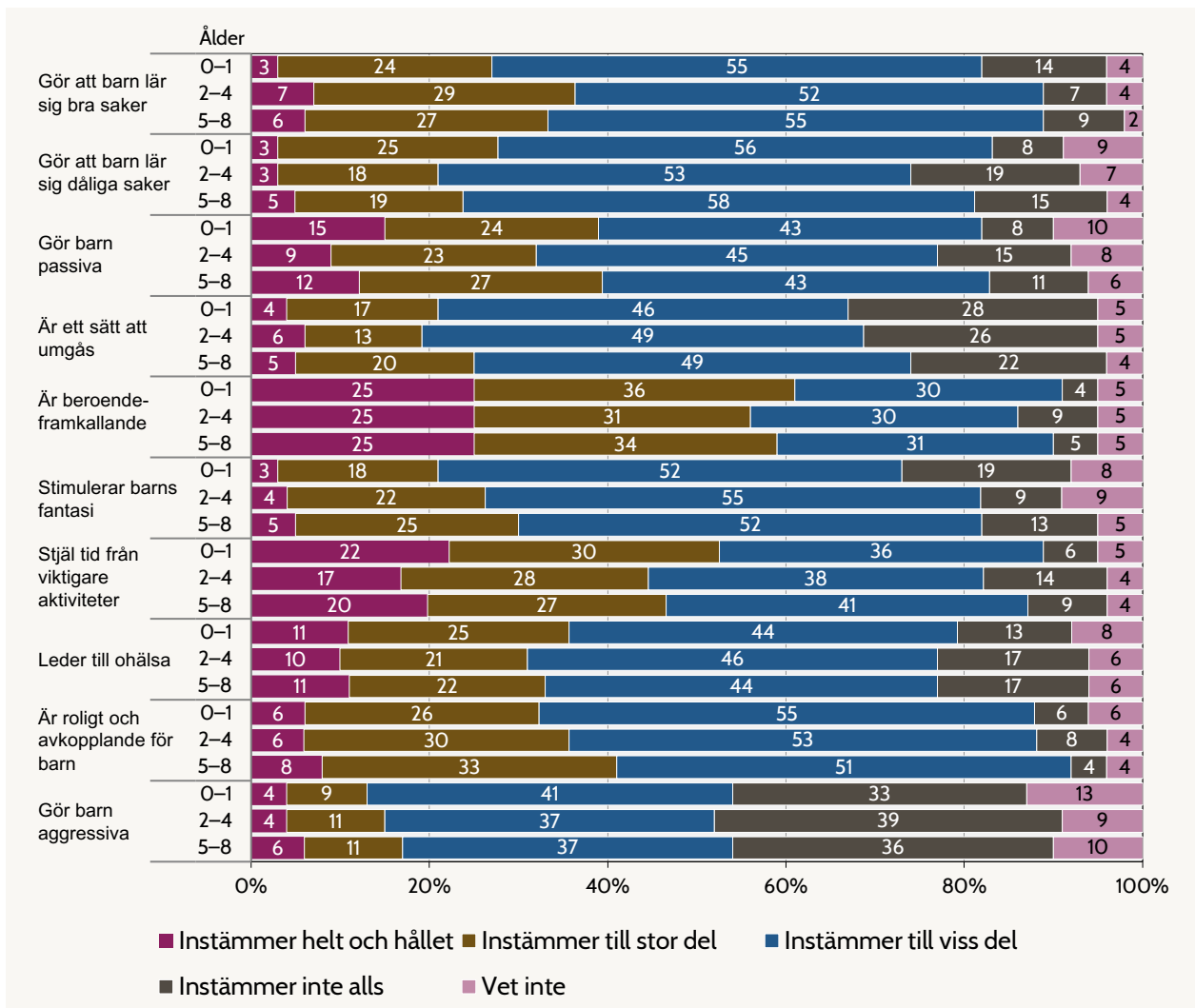
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer skillnader gentemot genomsnittet bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldern 13–16 år, men det går inte att säga att dessa föräldrar är generellt mer positivt inställda eller negativt inställda till tv och film. Möjligen kan det skönjas att de tillmäter tv och film större betydelse än vad genomsnittet gör. Vad gäller föräldrar till barn i åldern 17–18 år med psykiska funktionsnedsättningar förekommer däremot några tydliga skillnader, 14 % av dessa instämmer helt och hållet med påståendet att tv och film gör att barn lär sig dåliga saker jämfört med 3 % bland genomsnittet. De tycker också i högre utsträckning att tv och film gör barn passiva och att de är beroendeframkallande.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

17. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att datorspel/tv-spel/mobilspel/spel på surfplatta... 0–8 år (%)

Till skillnad mot påståendena om film och tv – där föräldrarna har en övervägande positiv inställning – framträder en mer negativ bild av digitala spel. Det påstående som får starkast stöd är att spelen är beroendeframkallande, följt av att spelen stjäl tid från viktigare aktiviteter. Även påståendet att de gör barn passiva och leder till ohälsa får relativt starkt stöd. Stödet ligger dock på ungefär samma nivå som för påståendet att spel är roligt och avkopplande för barn och att de lär sig bra saker av spelen. Sammantaget är dock förhållningssättet mer negativt än för tv och film. Det påstående som får svagast stöd är att digitala spel gör barn aggressiva.

Jämfört med 2018 är svarsmonstret mycket likartat. Det finns dock vissa avvikelser. Bland annat har andelen som instämmer helt och hållet i att spel lär barn bra saker minskat påtagligt sedan dess, i gruppen föräldrar till barn i åldern 0–1 år med hela 16 procentenheter. Det är också färre som helt instämmer med att spel stimulerar barns fantasi. Överlag framträder en mer avvaktande, mindre positiv inställning till spel i föreliggande undersökning jämfört med 2018.

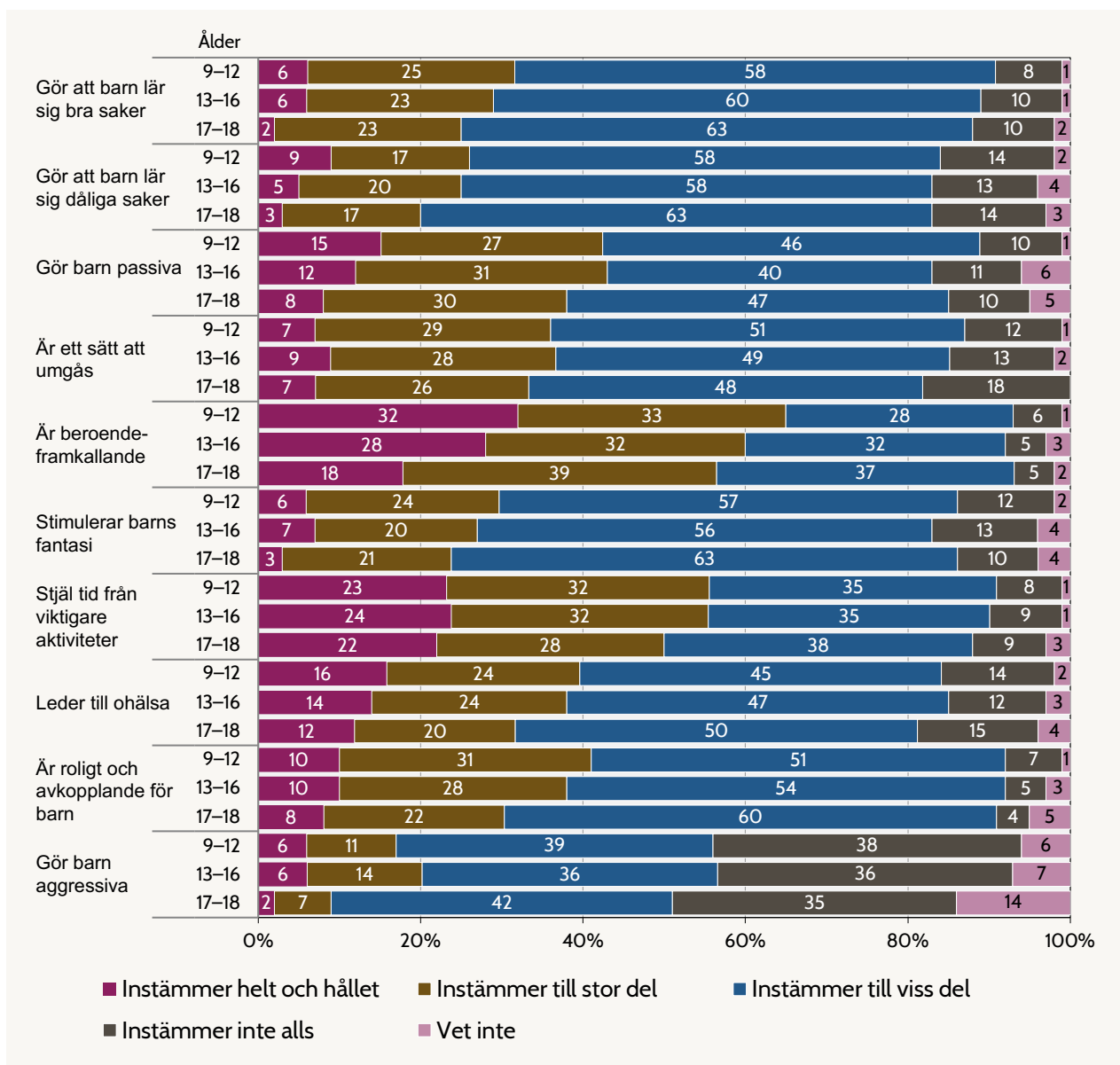
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

17 b. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att datorspel/tv-spel/mobilspel/spel på surfplatta... 9–18 år (%)

Också bland föräldrar till barn i åldern 9–18 år dominerar de negativa påståendena bland föräldrar. Det är framför allt påståendena om att spelen är beroendeframkallande och att de stjäl tid från viktigare aktiviteter som får stöd.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret likartat men påståendet att spelen är beroendeframkallande får nu något svagare stöd. Det samma gäller påståendet att de stjäl tid från viktigare saker.

Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader. I likhet med föregående undersökning tycks dock föräldrar till flickor i högre utsträckning fortfarande vara av uppfattningen att datospel inte är ett sätt att umgås. Åtminstone bland föräldrar till barn i åldrarna 17–18 år.

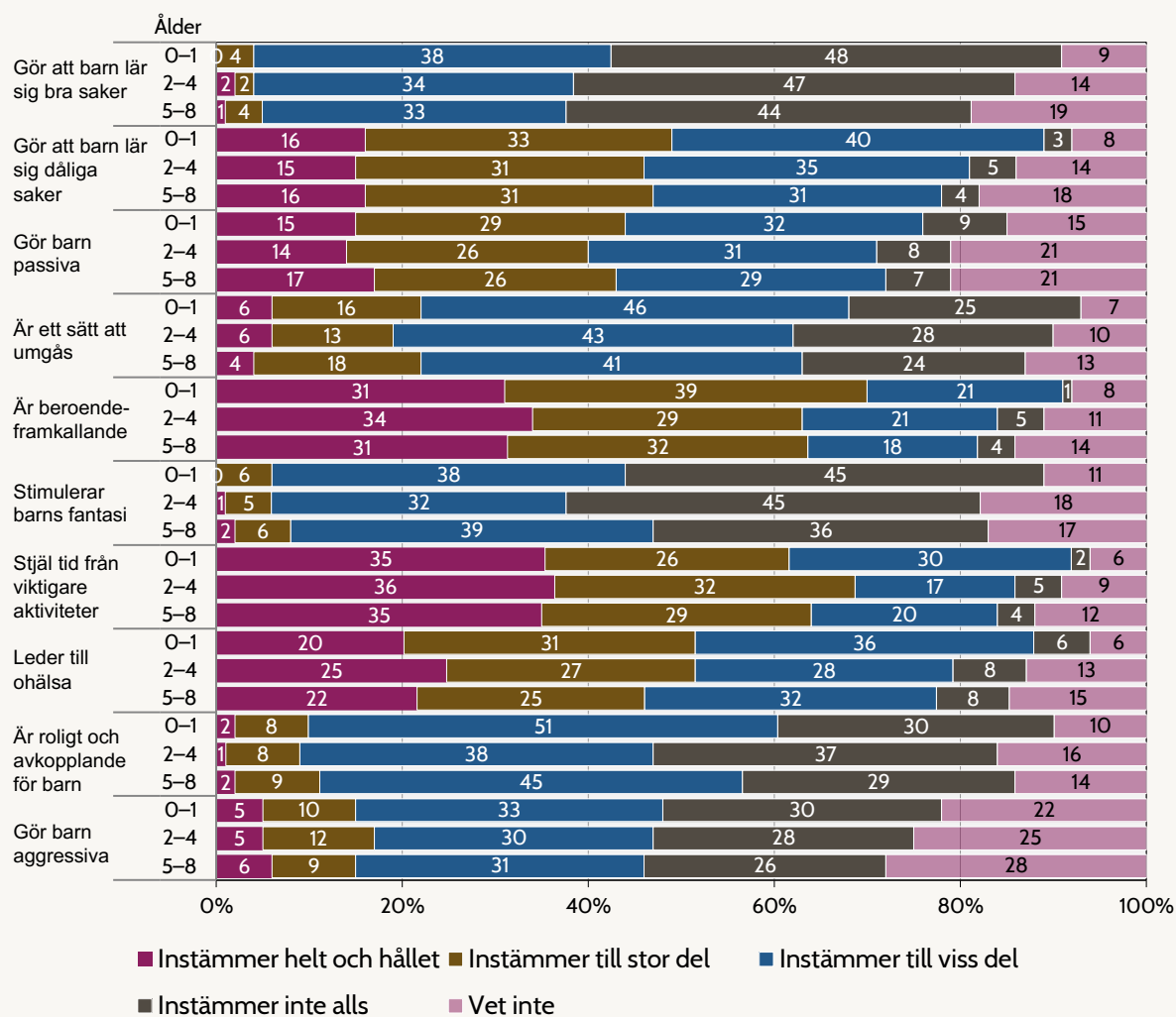
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

18. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att sociala medier... T.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok. 0–8 år (%)

Diagrammet visar tydligt att föräldrar till barn i denna åldersgrupp har en övervägande negativ bild av sociala medier. Det är endast enstaka procent som helt instämmer i påståendet att sociala medier gör att barn lär sig bra saker eller att de stimulerar barns fantasi. Det finns i stället starkt stöd för att de är beroendeframkallande, att de stjäl tid från viktigare aktiviteter, att de lär barn dåliga saker, att de leder till ohälsa och gör barn passiva.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret överlag mycket likt, men den negativa synen på sociala medier kan sägas ha förstärkts. Till exempel har andelarna som instämmer helt och hållet med påståendet att sociala medier leder till ohälsa ökat med flera procentenheter, bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år med hela 10 procentenheter. Det samma gäller påståendet att sociala medier lär barn dåliga saker där det skett en ökning med 7 procentenheter bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år.

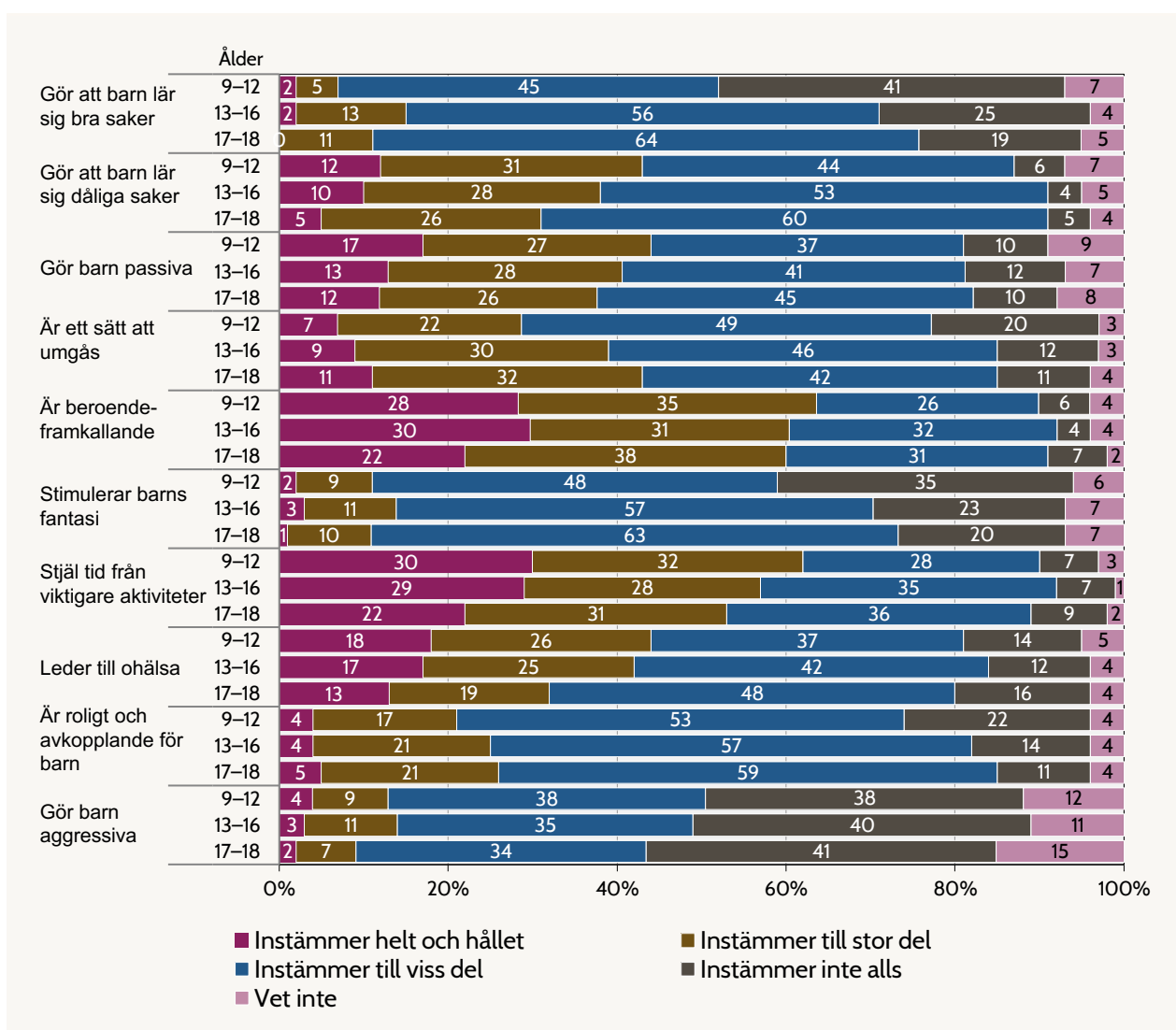
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

18 b. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att sociala medier... T.ex. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Tiktok. 9–18 år (%)

Även bland föräldrar till de äldre barnen framträder en skepsis mot sociala medier. Här framgår det till exempel att påståendena att sociala medier lär barn bra saker respektive att de stimulerar barns fantasi har mycket svagt stöd, medan det finns ett starkt stöd för påståendet att sociala medier är beroendeframkallande respektive att de stjälar tid från viktigare aktiviteter. I denna åldersgrupp syns dock ett starkare stöd för påståendet att sociala medier är ett sätt att umgås jämfört med de yngre åldersgrupperna, vilket sannolikt har ett samband med just barnens ålder. I takt med att barnen blir äldre sker en större del av kommunikationen via sociala medier.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret likartat, med vissa variationer. Till exempel har andelen som instämmer helt och hållet med påståendet att sociala medier lär barn dåliga saker ökat något. Det samma gäller påståendet att sociala medier gör barn passiva. Bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år har stödet för detta påstående ökat med 7 procentenheter.

Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

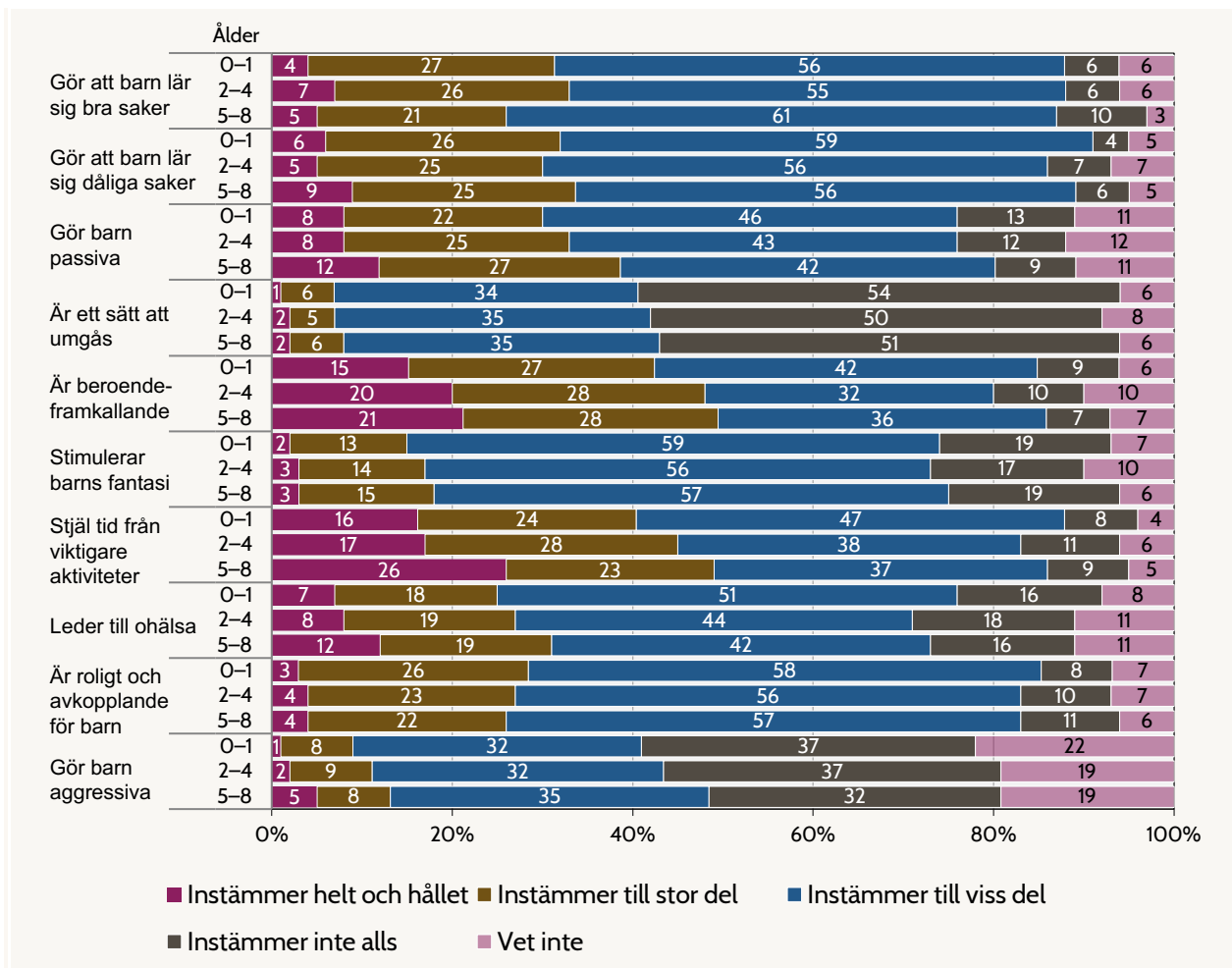
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

19. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att Youtube... 0–8 år (%)

Det är första gången detta frågebatteri ställs specifikt för Youtube. Det går att argumentera för att Youtube är ett socialt medium och därför borde ingå i det föregående frågebatteriet. Under de senaste undersökningarna har dock Youtube framstått som ett synnerligen populärt medium – inte minst bland små barn – som därför intar en särställning i flera avseenden. Det är därför intressant att studera i särskild ordning.

Också när det gäller Youtube framträder ett starkt stöd för de negativa påståendena och detta ökar med barnets stigande ålder. I likhet med tidigare frågor om sociala medier är det påståendena att det är beroendeframkallande och att det stjäl tid från viktigare aktiviteter som får starkast stöd.

Eftersom frågan inte ställts tidigare finns inga jämförelser bakåt i tiden.

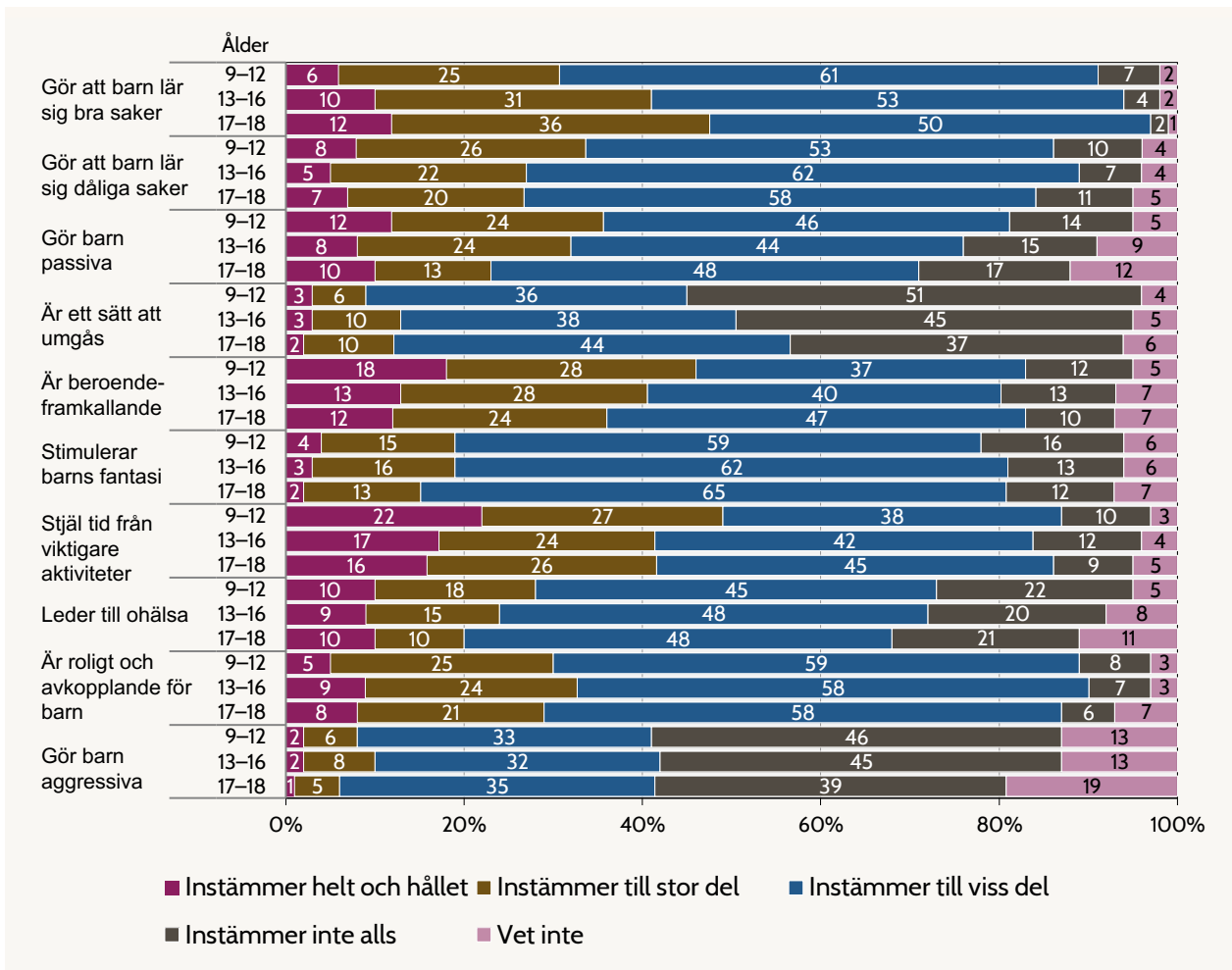
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

19 b. Hur ställer du dig till följande påståenden? Jag tycker att Youtube... 9–18 år (%)

I den äldre åldersgruppen framträder en något mindre negativ bild. Stödet för påståendet att Youtube lär barn bra saker är starkare jämfört med de yngre åldersgrupperna – bland föräldrar till barn i åldern 17–18 år är det endast 2 % som inte instämmer alls med detta påstående. Däremot är det mycket svagt stöd för påståendet att Youtube är ett sätt att umgås.

Eftersom det är första gången frågan ställts saknas möjligheter att jämföra över tid.

Barnets kön

Det förekommer inga väsentliga skillnader mellan föräldrar till flickor och pojkar med undantag för åldersgruppen 17–18 år. Här ger föräldrar till flickor delvis uttryck för en mindre kritisk och mer ovisst inställning till Youtube. Exempelvis är det betydligt fler föräldrar till flickor som inte instämmer med påståendena att Youtube gör barn aggressiva, leder till ohälsa och gör barn passiva.

Barn med psykiska funktionsnedsättningar

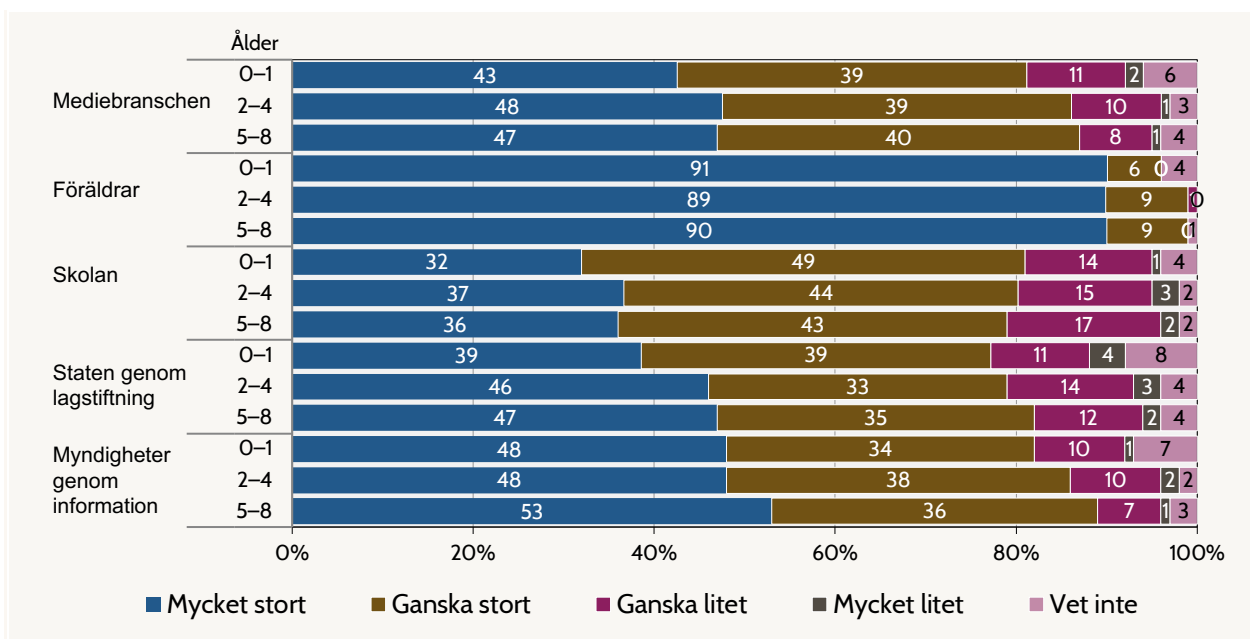
Det förekommer inga större skillnader mellan föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar och genomsnittet i åldersgruppen 13–16 år. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år förekommer emellertid en delvis mer negativ inställning till Youtube bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar.

Barnets syskonstatus

Föräldrar till barn utan syskon i åldersgruppen 9–12 år ger överlag uttryck för en mer oviss inställning till Youtube i jämförelse med föräldrar till barn med syskon i samma åldersgrupp. Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader mellan föräldrar till barn med olika syskonstatus i åldrarna 13–18 år.

När det gäller dessa frågor om föräldrars attityder till olika medieformer kan generellt sägas att förutom när det gäller film/tv har föräldrar en övervägande negativ inställning. Det gäller också det nya frågeområdet Youtube. Vidare kan denna negativa inställning sägas ha förstärkts i vissa åldersgrupper sedan föregående undersökning – återigen med undantag för tv/film. Den förstärkta skepsisen framträder dels genom att vissa negativa påståenden fått starkare stöd, dels genom att vissa positiva påståenden får svagare stöd.

20. När det gäller skydd av barn och unga när de använder medier, hur stort ansvar anser du att nedanstående aktörer ska ha: 0–8 år (%)

Diagrammet visar tydligt att föräldrar anser att det är just föräldrar som ska det största ansvaret för att skydda barn när de använder medier. Samtidigt anses samtliga ovan nämnda aktörer ha ett mycket eller ganska stort ansvar.

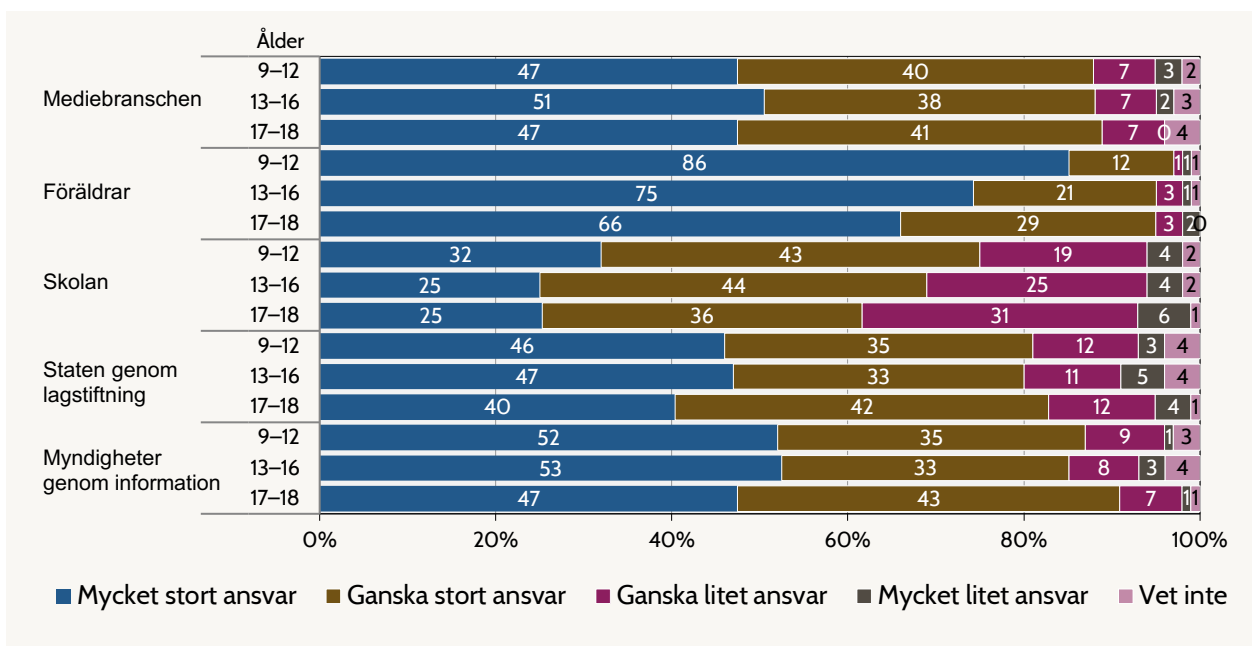
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

20 b. När det gäller skydd av barn och unga när de använder medier, hur stort ansvar anser du att nedanstående aktörer ska ha: 9–18 år (%)

Också i denna åldersgrupp är det föräldrarnas ansvar som lyfts fram, dock med minskande andelar ju äldre barn. Detta mönster syns också över tid, se nedan.

Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barn med psykiska funktionsnedsättningar

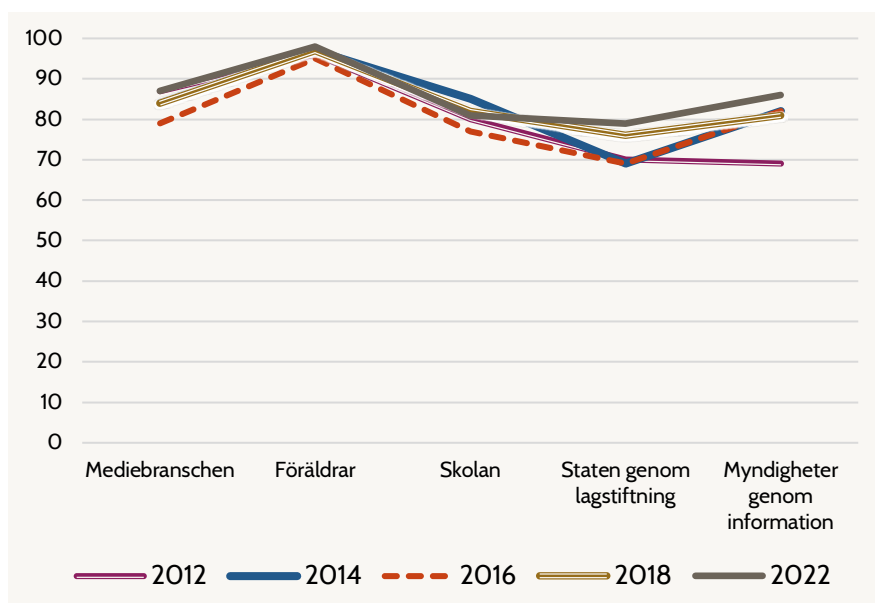
Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

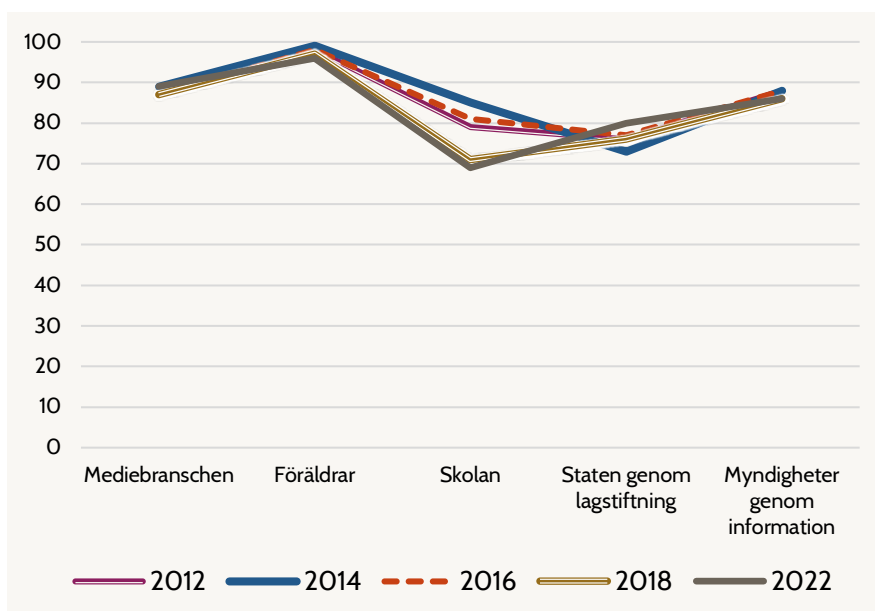
Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

För denna fråga finns jämförbara data ända från 2012. Överlag är svarsmönstret det samma – föräldraansvaret intar en särställning som inte har förändrats. Det syns dock vissa skillnader när det gäller övriga aktörer. Jämfört med 2012 har andelen som anser att myndigheter bär ett mycket stort ansvar ökat med tiotals, i vissa åldersgrupper tjugotals procentenheter. Även när det gäller statens lagstiftningsansvar syns en kraftig ökning. Mellan åren finns dock fluktuationer i dessa resultat, till exempel när det gäller skolans och mediebranschens ansvar. Se diagram 20 c och 20 d nedan.

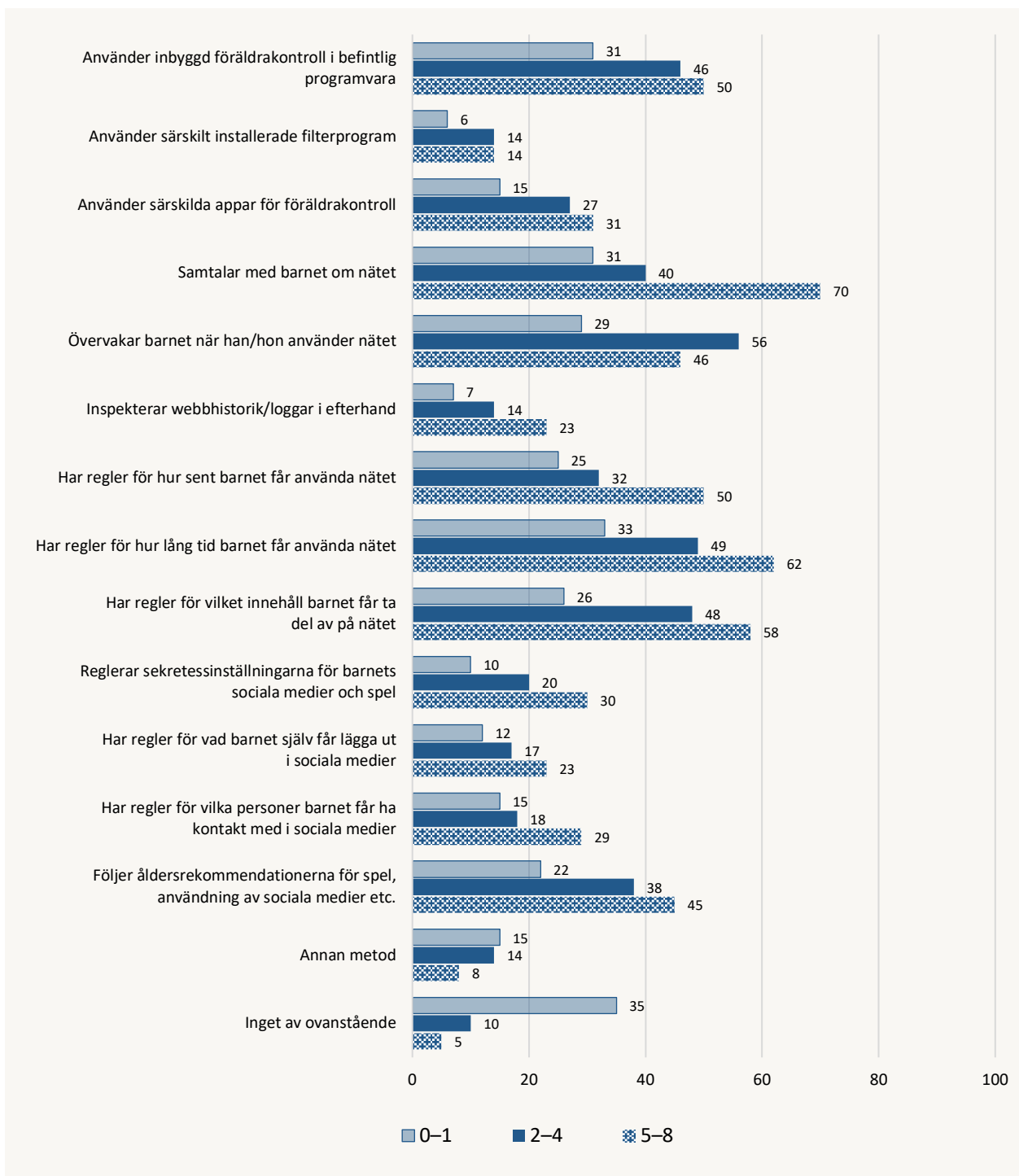
20 c. Föräldrars syn på ansvar, barn 2–4 år, 2012–2022 (%)

20 d. Föräldrars syn på ansvar, barn 13–16 år, 2012–2022 (%)

21. Vilka metoder använder du för att skydda ditt barn på internet/begränsa internetanvändningen? Flera svar kan markeras. 0–8 år (%)

Diagrammet visar att de olika metoderna används i högre grad med barnets stigande ålder. Detta är sannolikt kopplat till att medieanvändningen också ökar med barnets stigande ålder och att det därför inte behövs några särskilda metoder när det gäller mycket små barn (0–1 år). Det framträder också när det gäller ”inget av ovanstående” som har högst andel bland föräldrar till barn i åldern 0–1 år, liksom svarsalternativet ”annan metod” som kan innefatta att medieanvändningen helt styrs av föräldern när barnen är så små. Samtal och regler av olika slag tycks vara de vanligaste metoderna.

Frågan ställdes för första gången 2018, dock med färre svarsalternativ än i föreliggande undersökning. Svarsmönstret är dock mycket likartat – förutom att användningen av inbyggd föräldrakontroll i befintlig programvara har ökat påtagligt sedan 2018.

Vad gäller svarsalternativet ”annan metod”, där de som kryssat för detta själva fick beskriva vad denna bestod av, kan svaren i dessa åldersgrupper sammanfattas med att den vanligaste beskrivningen är att barnet är för litet för att använda internet och sociala medier. Detta gäller i synnerhet de med barn i åldern 0–4 år.

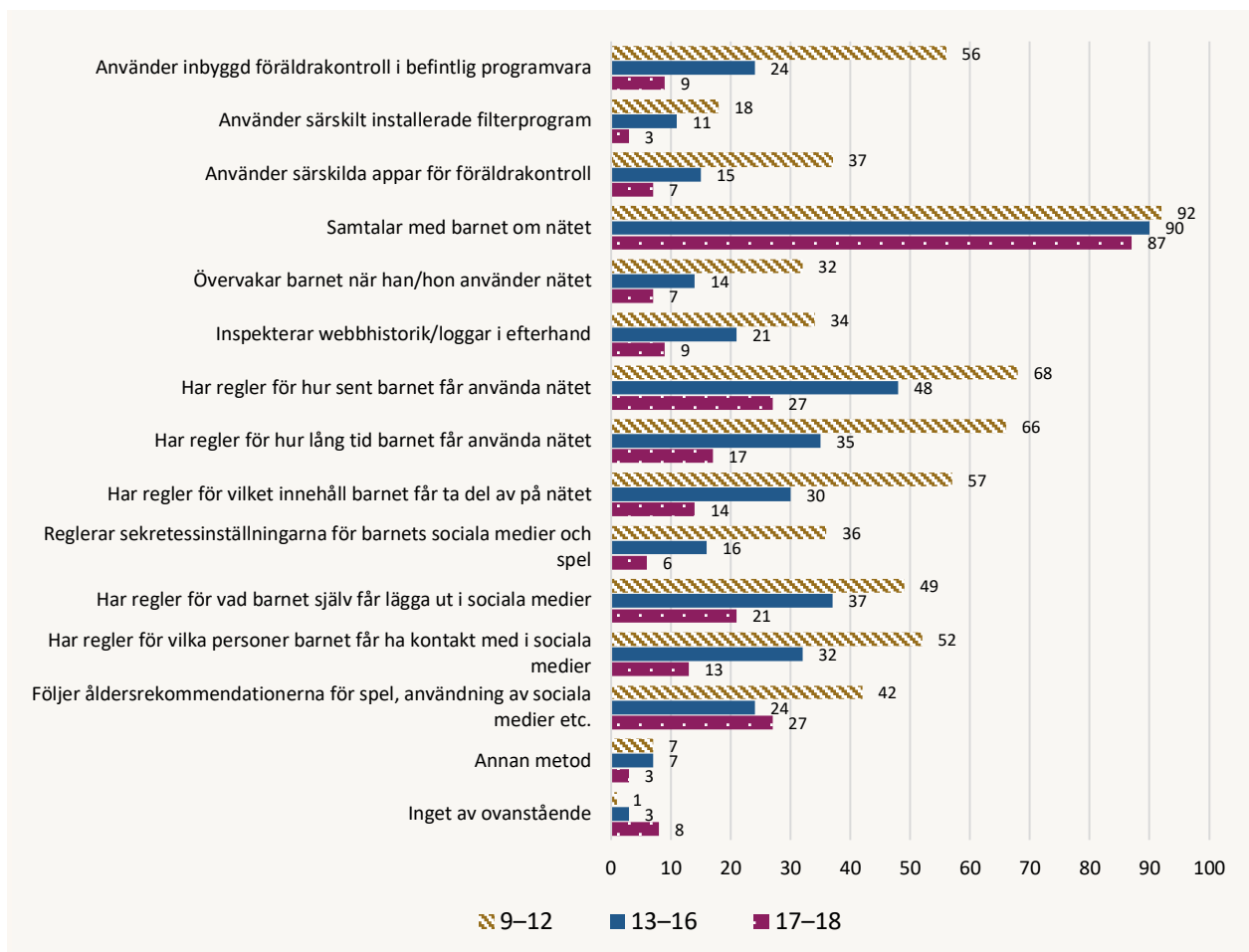
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 0–1 år är det vanligare att föräldrar använder sig av olika metoder för att skydda barnet eller begränsa internetanvändningen om barnet har äldre syskon. Bland föräldrar till barn utan syskon i åldersgruppen 0–1 år är det 42 % av föräldrarna som har svarat att de inte använder sig av någon av de nämnda metoderna. Motsvarande siffra bland föräldrar till barn i samma åldersgrupp med äldre syskon är 18 %. Även bland föräldrar till barn i åldrarna 2–4 år utgör föräldrar till barn utan syskon den grupp som i minst eller i mindre omfattning använder sig av olika metoder för att skydda sitt barn eller begränsa internetanvändningen. Det förekommer också skillnader mellan föräldrar till barn med olika syskonstatus i åldersgruppen 5–8 år men här är de inte lika konsekvent fördelade.

21 b. Vilka metoder använder du för att skydda ditt barn på internet/begränsa internetanvändningen? Flera svar kan markeras. 9–18 år (%)

I samtliga dessa åldersgrupper är samtal den överlägset vanligaste skyddsmetoden. Användning av regler av olika slag är också vanligt, men minskar tydligt med barnets stigande ålder. Överlag tycks barnets ålder vara styrande för vilka metoder som används och i vilken utsträckning, vilket diagrammet tydligt åskådliggör.

Jämfört med 2018 har användningen av inbyggda föräldrakontroller i befintlig programvara ökat markant, i synnerhet bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år där skillnaden är hela 25 procentenheter vilket här motsvarar en ökning med 80 %. En möjlig förklaring till ökningen är att medvetenheten om att sådana inställningar finns tillgängliga har ökat de senaste åren, bl.a. har de uppmärksammats i medierna. Vidare har användarvänligheten förbättrats under årens lopp. Generellt tycks frågor om integritet, säkerhet och skydd blivit mer aktuella vilket återspeglas i svaren från föräldrar liksom i barnens egna svar (se *Ungar & medier 2023*). Med vissa variationer är svarmönstret i övrigt snarlikt resultatet från 2018.

Barnets kön

I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år förefaller föräldrar till flickor i högre grad använda sig av de inbyggda föräldrakontrollerna i befintlig programvara medan föräldrar till pojkar i högre utsträckning inspekterar webbhistorik/loggar i efterhand. Föräldrar till flickor har i högre grad regler för vad barnet själv får lägga ut i sociala medier och reglerar i högre grad sekretessinställningarna för barnets sociala medier och spel. Det samma gäller regler för vilka personer barnet får ha kontakt med i sociala medier.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år är det också vanligare att föräldrar till pojkar inspekterar barnets webbhistorik/loggar men också att ha regler för hur lång tid barnet får använda nätet. Föräldrar till flickor har oftare regler för vad barnet får lägga ut i sociala medier och vilka personer barnet får ha kontakt med i sociala medier. För det sistnämnda är skillnaden påtaglig, där 40 % av föräldrar till flickor har sådana regler jämfört med 25 % av föräldrar till pojkar.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år är den mest påtagliga skillnaden att föräldrar till pojkar i betydligt högre utsträckning uppger att de har regler för hur länge och hur sent barnet får använda nätet. Här rör det sig om kraftiga skillnader mellan 10 och 20 procentenheter.

Vad gäller svarsalternativet ”annan metod” – där de som kryssat för detta själva fick beskriva vad denna bestod av – är det framför allt samtal med barnet som nämns i dessa åldersgrupper, men också regler och överenskommelser av olika slag – t.ex. om skärmfria tider eller vilka appar som barnet får använda.

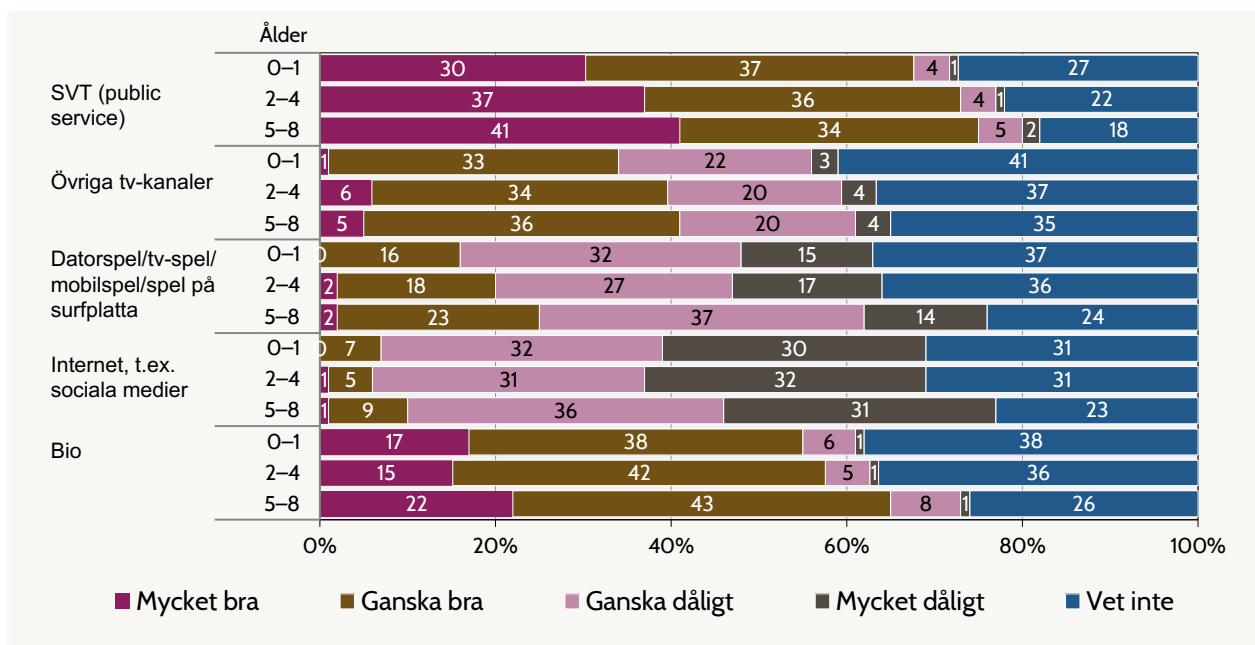
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 13–16 år inspekterar sina barns webbhistorik och loggar i högre utsträckning än genomsnittet av föräldrar till barn i samma ålder. Skillnaden uppgår till 14 procentenheter. I övrigt förekommer inga nämnvärda skillnader bland föräldrar till barn i den åldersgruppen. Det förekommer dock fler skillnader mellan föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar och genomsnittet i åldern 17–18 år. Här är det betydligt fler föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar som har svarat att de använder inbyggd föräldrakontroll i befintlig programvara och särskilda appar och har regler för hur sent barnen får använda internet. Liknande skillnader förekom även i mätningen från 2018.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

22. Hur tycker du att samhällets skydd av barn och unga fungerar när de använder följande medieformer: 0–8 år (%)

Diagrammet visar tydligt att public service åtnjuter det största förtroendet när det gäller skydd av barn. Det framgår också att det är kraftig skillnad mot övriga tv-kanaler i detta avseende. Även biografilm upplevs ha ett bra skydd. Bland svaren på denna fråga finns dock en stor andel "vet inte", vilket indikerar att frågan varit svår att svara på eller att skyddsaspekter inte tydligt framgår vid användning av de olika medierna. Datorspel samt internet/sociala medier förefaller betraktas som svaga ur en samhällelig skyddsaspekt – ingen i gruppen föräldrar till barn i åldern 0–1 år har svarat att skyddet fungerar "mycket bra".

Frågan har ställts i flera undersökningar tidigare, men delfrågorna har omformulerats vilket gör jämförelser över tid vanskliga. Svarmönstren är dock snarlika överlag, där public service och biografilm alltid betraktats som de med bäst skydd.

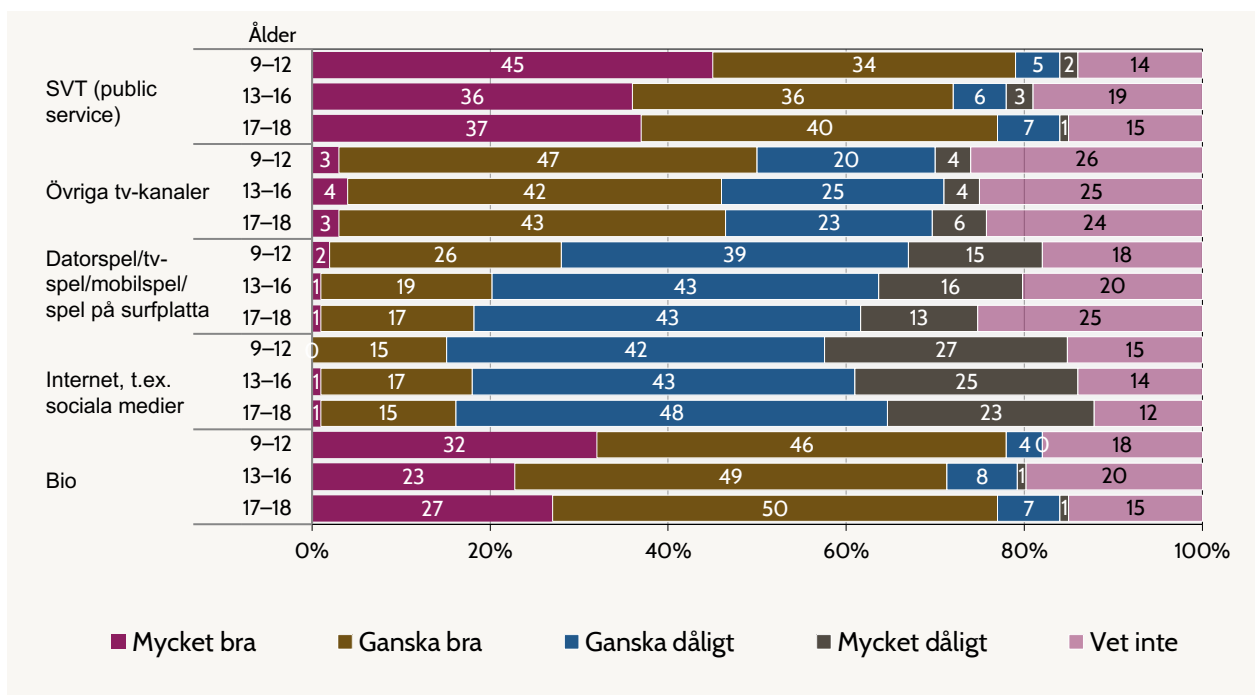
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader förutom att föräldrar till barn utan syskon ger uttryck för en delvis mer oviss inställning till hur samhällets skydd fungerar.

22 b. Hur tycker du att samhällets skydd av barn och unga fungerar när de använder följande medieformer: 9–18 år (%)

Även föräldrar till äldre barn anser att public service har det bästa skyddet för barn, följt av biografilm. I övrigt tycks skyddsaspekten upplevas som tämligen svag. Notera att i gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år är andelen som svarat att skyddet på internet/sociala medier fungerar ”mycket bra” noll.

Frågan har ställts i flera tidigare undersökningar men delfrågorna har varierat och omformulerats vilket gör direkta jämförelser vanskliga. Svarsmönstren är dock snarlika överlag.

Barnets kön

Det framträder inga konsekventa skillnader med avseende på hur föräldrar till pojkar respektive flickor har svarat. En större skepsis syns bland föräldrar till flickor (framför allt i åldern 17–18 år) när det gäller internet/sociala medier och till viss del också när det gäller spel.

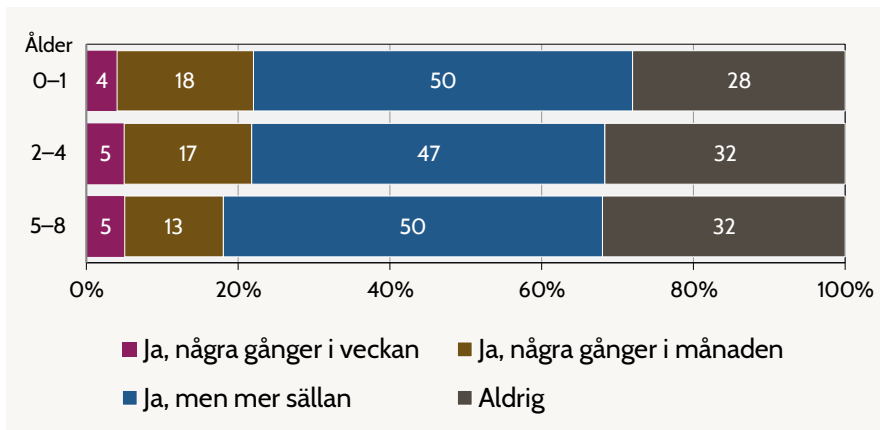
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

23. Brukar du lägga ut bilder/klipp på ditt barn i sociala medier? 0–8 år (%)

Diagrammet visar att mellan 68 % och 72 % lägger ut bilder/klipp på sina barn i sociala medier. Mellan 4 % och 5 % gör detta några gånger i veckan. En majoritet förefaller dock göra det någon enstaka gång.

Frågan har inte ställts i tidigare undersökningar.

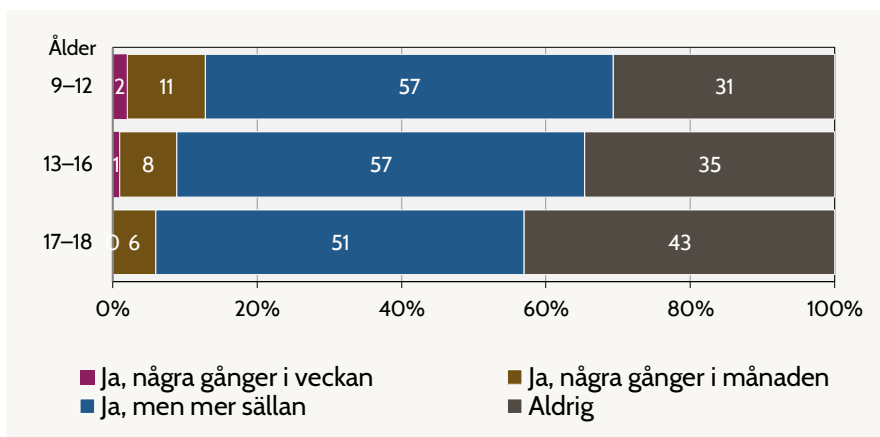
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

23 b. Brukar du lägga ut bilder/klipp på ditt barn i sociala medier? 9–18 år (%)

Jämfört med föräldrar till yngre barn sker detta mer sällan bland föräldrar med äldre barn, det minskar också med barnets stigande ålder. Frågan har inte ställts i tidigare undersökningar.

Barnets kön

I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år är det vanligare att föräldrar till flickor gör detta.

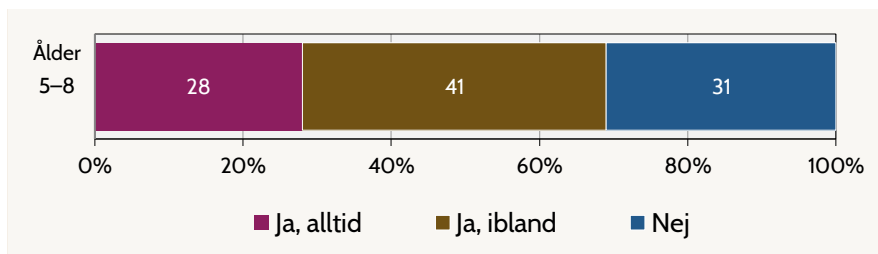
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar uppger i högre grad att de lägger ut bilder på sina barn. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år svarar 35 % av genomsnittet att de aldrig lägger ut bilder och 43 % bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år. Motsvarande siffror bland föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar är 15 % i åldersgruppen 13–16 år och 28 % i åldersgruppen 17–18 år.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

24. Brukar du fråga ditt barn om lov innan du lägger ut sådana bilder/klipp på sociala medier? 5–8 år (%)

Frågan har endast besvarats av dem som uppgett att de lägger ut bilder på sina barn.

Frågan har inte ställts till dem med yngre barn än 5 år. Det kanske är mest intressant att betrakta de som alltid ber barnet om lov och de som aldrig gör det. Diagrammet visar att dessa andelar är i princip de samma. Närmare en tredjedel av föräldrarna med barn i åldern 5–8 år lägger med andra ord upp bilder på sina barn utan att be dem om lov först.

Frågan har inte ställts i tidigare undersökningar.

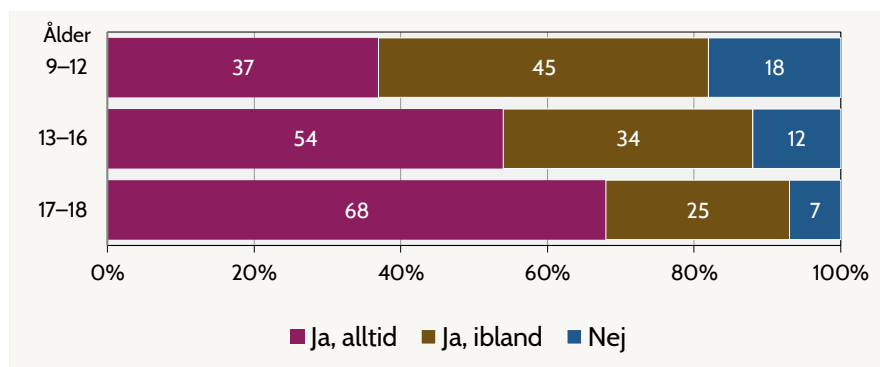
Barnets kön

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

24 b. Brukar du fråga ditt barn om lov innan du lägger ut sådana bilder/klipp på sociala medier? 9–18 år (%)

Frågan har endast besvarats av de som angivit att de lägger ut bilder/klipp på sina barn i sociala medier.

Att fråga barnet om lov innan bilder läggs ut ökar med barnets stigande ålder. Samtidigt visade diagram 23 b att det blir mindre och mindre vanligt att lägga ut bilder i takt med att barnet blir äldre.

Frågan har inte ställts i tidigare undersökningar.

Barnets kön

Bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år och 13–16 år svarar föräldrar till flickor i högre grad att de alltid ber om lov innan de lägger ut bilder. Samtidigt lägger föräldrar till flickor i åldern 9–12 år ut bilder på barnet i högre utsträckning (se 23 b).

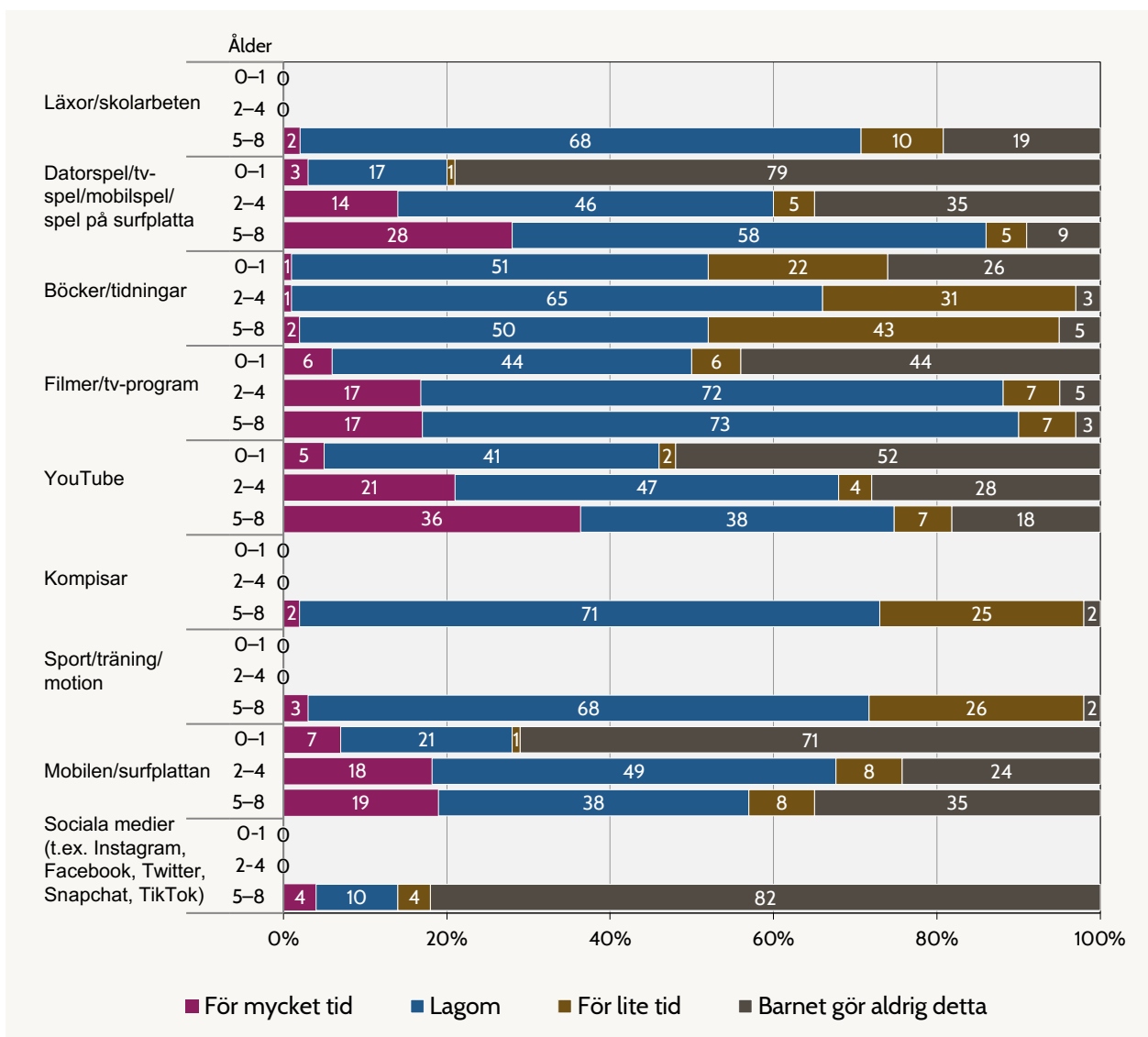
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

Barnets syskonstatus

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 17–18 år uppger samtliga föräldrar till barn utan syskon att de alltid frågar om lov. Därutöver förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

25. Tycker du att ditt barn ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 0–8 år (%)

Notera att flera av delfrågorna inte ställts till föräldrar med barn i åldern 0–4 år. Diagrammet visar på ett splittrat resultat som sannolikt beror dels på att flera av delfrågorna omfattar sådant som de små barnen inte ägnar sig åt, dels att föräldrarna kan antas ha en påtaglig kontroll över vad barnen ägnar sig åt i dessa åldersgrupper jämfört med äldre barn, dvs. att resultatet kanske speglar föräldrarnas egen ”insats” snarare än barnens val. Böcker och tidningar är något som framför allt föräldrar till barn i åldern 2–4 år

respektive 5–8 år önskar att barnen skulle ägna sig mer åt. Andra aktiviteter som barnen anses ägna för lite tid åt i någon nämnvärd utsträckning är kompisar respektive sport/motion. Men observera att detta endast gäller föräldrar till barn i åldern 5–8 år. I synnerhet datorspel och Youtube förefaller vara ett irritationsmoment bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år. En knapp femtedel anser också att mobilen/surfplattan tar för mycket tid, detta gäller dock föräldrar till barn i åldern 2–4 år och 5–8 år. 82 % av föräldrar till barn i åldern 5–8 år svarar att deras barn aldrig använder sociala medier – vilket samtidigt innebär att 18 % uppger att deras barn använder sociala medier i denna åldersgrupp.

Själva huvudfrågan har ställts sedan 2012, men då endast till föräldrar till barn i åldern 5–8 år. Vissa av delfrågorna har också ändrats över tid men vissa jämförelser är möjliga. Också 2012 önskade närmare 40 % av föräldrarna till barn i åldern 5–8 år att barnen skulle ägna mer tid åt böcker/tidningar. 22 % (2022: 28 %) ansåg att datorspel/tv-spel tog för mycket tid i anspråk. Å andra sidan sågs inte mobilen som tidstjuv i samma utsträckning, endast 4 % ansåg det bland föräldrar till barn i åldern 5–8 år 2012, 2018 hade det ökat till 11 % och i föreliggande undersökning är det 19 % som anser detta. Mobilen kan därmed sägas vara den medieaktivitet kring vilken missnöjet avseende tidsåtgång ökat mest sedan mätningarna startade.

Barnets kön

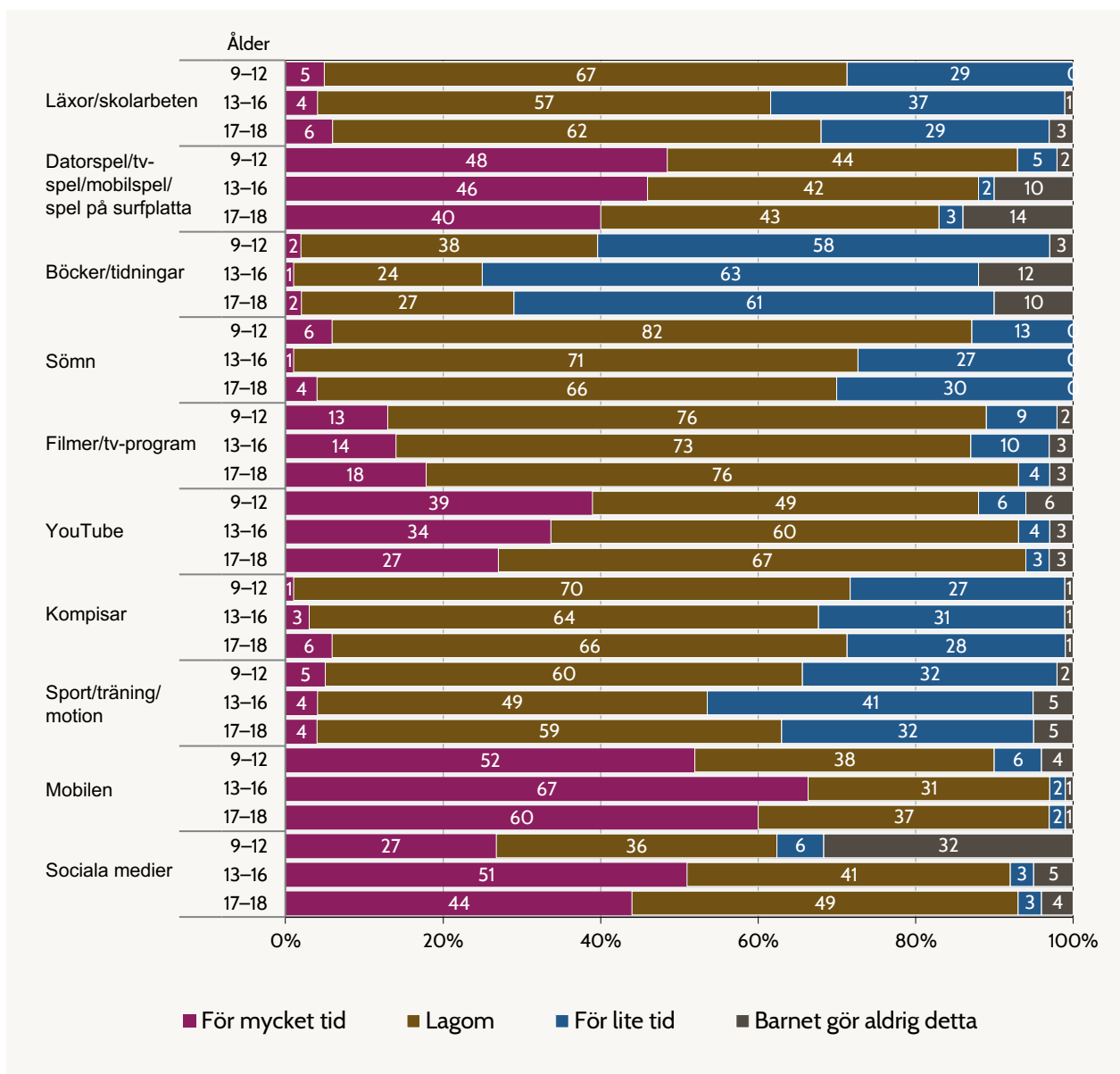
Vad avser gruppen föräldrar till barn i åldern 0–1 år svarar föräldrar till pojkar i betydligt högre grad att de anser att barnen ägnar för lite tid åt böcker eller tidningar (pojkar: 30 %, flickor: 13 %). Detta måste dock tolkas som ett missnöje med den tid de som föräldrar ägnar åt att läsa för barnet snarare än ett missnöje med barnets egna val av aktiviteter.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 5–8 år börjar tydligare könsskillnader uppträda. Föräldrar till pojkar svarar i högre utsträckning att barnet ägnar för mycket tid åt spel, Youtube (pojkar: 41 %, flickor: 31 %) och för lite tid åt böcker/tidningar. Föräldrar till flickor tycker i högre grad att filmer/tv-program ägnas för mycket tid.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

25 b. Tycker du att ditt barn ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 9–18 år (%)

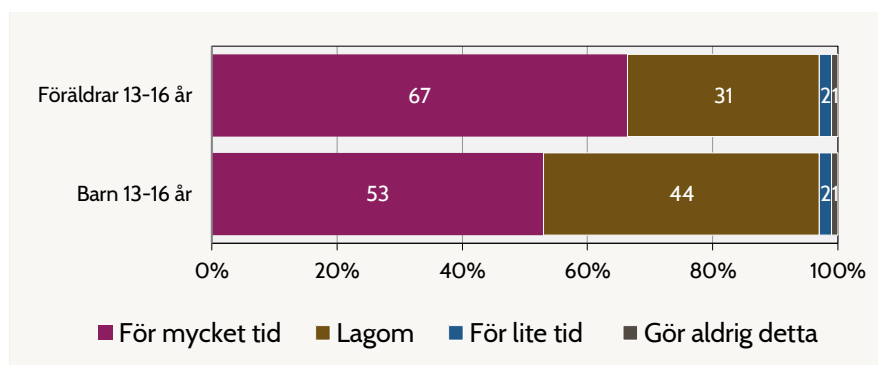
I dessa åldersgrupper framträder mönstren lite tydligare än bland de yngre barnens föräldrar. I flera avseenden är "lagom" det dominerande svaret. Det gäller att umgås med kompisar, ägna sig åt läxor/skolarbeten, sömn, film/tv liksom sport/träning/motion. Sedan finns det områden där missnöjet med hög tidsåtgång är påtagligt. Allra tydligast gäller det mobilen där 52–67 % uppger "för mycket tid" – kulmen tycks nås bland föräldrar till barn i åldern

13–16 år. På en delad andraplats hittas sociala medier respektive datorspel, när det gäller sociala medier i synnerhet bland föräldrar till barn i åldern 13–16 år (51 %) för att sedan sjunka något. Missnöjet med datorspel är mer jämnt fördelat och minskar något med stigande ålder. Men även Youtube tycks vara föremål för påtagligt missnöje i detta avseende – i synnerhet bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år. Det som föräldrar önskar skulle ägnas mer tid är framför allt böcker och tidningar.

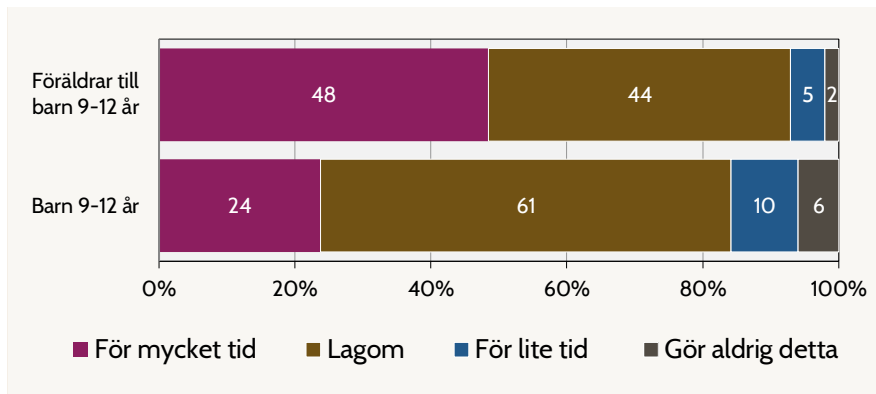
Exakt samma fråga (delfrågan om sömn ställdes dock endast till föräldrar) har ställts till barn och unga själva i åldrarna 9–18 år – dvs. hur de bedömer sin egen tidsanvändning – vilket möjliggör direkta jämförelser mellan föräldrars respektive barns uppfattning om detta i åldersgrupperna 9–12 år, 13–16 år och 17–18 år (se *Ungar & medier 2023*).

När det gäller digitala spel anser föräldrar i högre grad än barnen och ungdomarna att det ägnas för mycket tid. Detta gäller för alla dessa tre åldersgrupper (9–12 år, 13–16 år och 17–18 år). Uppfattningen att spel ägnas för mycket tid är dubbelt så vanlig bland föräldrar jämfört med bland barn i åldern 9–12 år (diagram 25 d). När det gäller 13–16 år är andelarna föräldrar som anser detta ännu större jämfört med bland barnen. Ett liknande mönster syns för filmer/tv-program (dock med mindre skillnader mellan föräldrars och barns uppfattningar), Youtube, mobilen (diagram 25 c) och sociala medier – det sistnämnda med undantag för 17–18-åringar där den egna uppfattningen att för mycket tid ägnas åt sociala medier överstiger föräldrars. När det gäller läxor/skolarbeten anser föräldrar i stället i högre grad än barnen att för lite tid ägnas åt detta. Här är dock skillnaderna betydligt mindre. Uppfattningarna om tiden som ägnas åt böcker/tidningar är mer likartade mellan föräldrar och barn – dock uppger betydligt fler barn och unga att de aldrig läser böcker eller tidningar.

25 c. Tid åt mobilen, föräldrars och barns uppfattningar (%)

25 d. Tid åt spel, föräldrars och barns uppfattningar (%)

Själva huvudfrågan har ställts sedan 2012, men vissa av delfrågorna har ändrats över tid vilket gör att alla inte kan jämföras tillbaka till 2012. Det finns dock vissa delfrågor där det är möjligt att göra sådana jämförelser. Missnöjet med datorspel har ökat med mellan 9 och 14 procentenheter sedan 2012, allra kraftigast bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år. Sociala medier omnämndes då som ”sociala sajter” (t.ex. Facebook, Google+) vilket knappast är direkt jämförbart med dagens formulering, men kan med viss försiktighet ändå kommenteras. Där har missnöjet ökat med mellan 14 och 19 procentenheter, där 19 procentenheter motsvarar en ökning med 60 %. Den allra kraftigaste ökningen gäller dock mobilen. Som exempel kan nämnas föräldrar till barn i åldern 9–12 år där för mycket tid uppgavs av 24 % av de svarande 2012. Detta har ökat till 52 % i föreliggande undersökning, en ökning med hela 28 procentenheter – mer än en fördubbling.

Jämfört med 2018 är själva svarsmönstret mycket likt, med vissa smärre skillnader. Missnöjet med tiden som ägnas åt (dvs. för mycket tid) sociala medier har ökat bland föräldrar till barn i åldern 9–12 år och 13–16 år. Det samma gäller mobilen.

Barnets kön

I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år uppger föräldrar till pojkar i högre grad att spel ägnas för mycket tid och att böcker/tidningar ägnas för lite tid. Föräldrar till pojkar uppger också i högre utsträckning att Youtube ägnas för mycket tid. Föräldrar till flickor uppger i stället i högre grad att sociala medier, mobilen och filmer/tv-program ägnas för mycket tid, medan sömn ägnas för lite tid.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år uppträder kraftigare könsskillnader och avseende fler aspekter än i de yngre åldersgrupperna. Föräldrar till pojkar uppger i högre grad att läxor/skolarbeten, böcker/tidningar ägnas för lite tid –medan för mycket tid ägnas åt spel (pojkar: 59 %, flickor 33 %) och Youtube (pojkar: 41 %, flickor: 27 %). Föräldrar till flickor anser i högre utsträckning att för mycket tid ägnas åt sociala medier (flickor: 60 %, pojkar: 42 %) och filmer/tv-program (flickor: 20 %, pojkar: 8 %).

Också i gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år uppträder flera kraftiga könsskillnader – till viss del enligt samma mönster som för gruppen 13–16 år. Föräldrar till pojkar anser i högre utsträckning att för lite tid ägnas åt läxor/skolarbeten samt böcker/tidningar, medan för mycket tid ägnas åt spel. Skillnaden avseende Youtube har här jämnats ut. Föräldrar till flickor anser i högre grad att för lite tid ägnas åt kompisar, sport/träning/motion, medan för mycket tid ägnas åt sociala medier, mobilen, filmer/tv-program och läxor/skolarbeten.

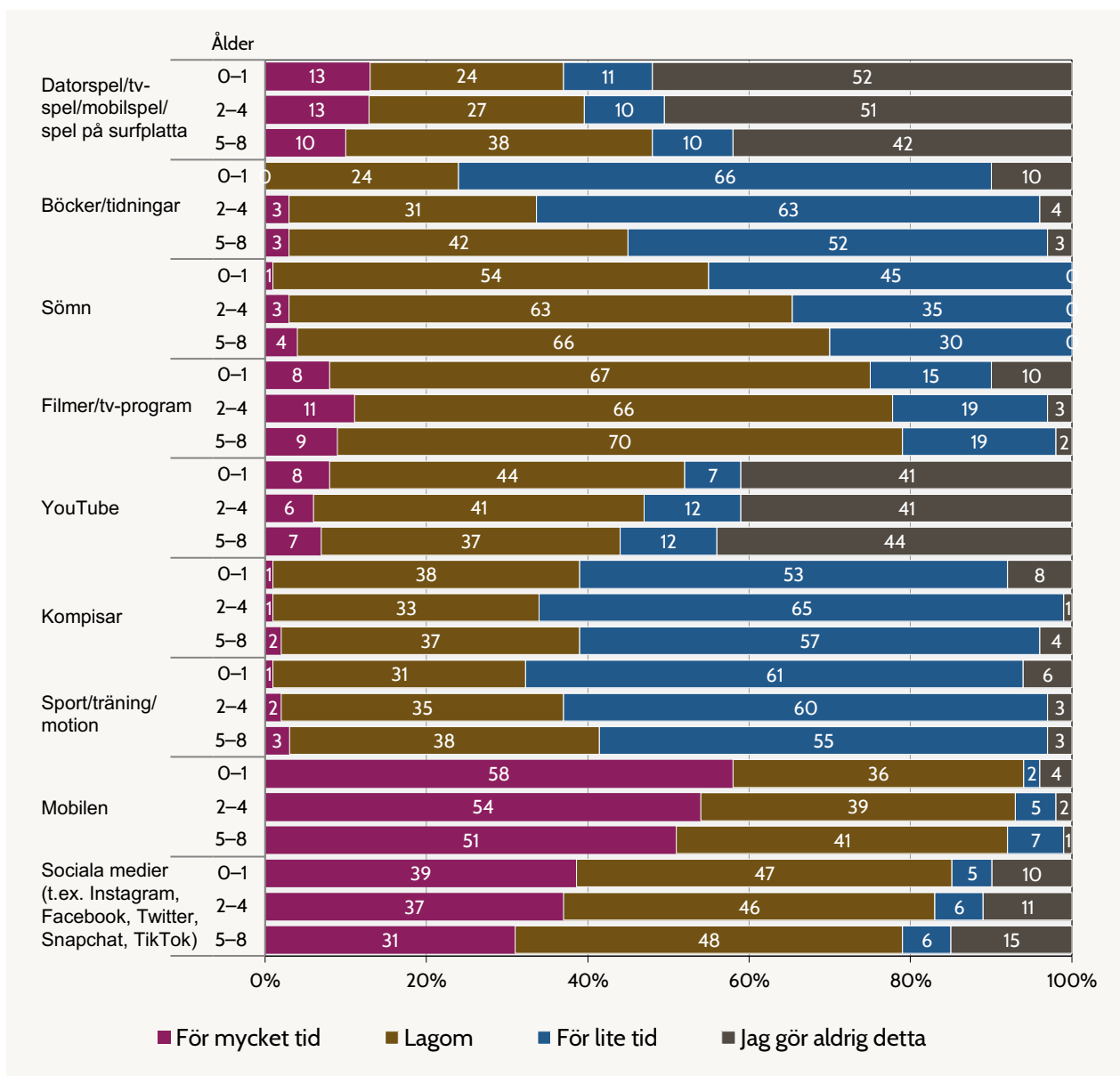
Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 13–16 år har i högre utsträckning än genomsnittet av föräldrar med barn i samma åldersgrupp svarat att deras barn ägnar för lite tid åt läxor, kompisar och träning och för mycket tid åt Youtube och datorspel. Även föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år anser i högre utsträckning än genomsnittet av föräldrar med barn i samma åldersgrupp att deras barn ägnar för mycket tid åt Youtube och datorspel och för lite tid åt läxor och kompisar. Skillnaderna är dock inte de samma som i åldersgruppen 13–16 år när det gäller träning. Här har 20 % av föräldrarna till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år svarat att deras barn aldrig ägnar någon tid åt träning. Motsvarande siffra bland genomsnittet av föräldrar till barn i samma åldersgrupp uppgår till 5 %. Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldersgruppen 17–18 år har dessutom i högre utsträckning än genomsnittet av föräldrar med barn i samma åldersgrupp svarat att deras barn ägnar för lite tid åt sömn.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

26. När det gäller dig själv, tycker du att du ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 0–8 år (%)

Frågan gäller alltså hur föräldrar ser på den egna tidsanvändningen. Diagrammet ovan visar tydligt hur mobilen och sociala medier (vilka i sig är sammankopplade) anses ta för mycket tid bland föräldrarna själva. Datorspel intar en tredjeplats när det gäller aktiviteter de anser att de ägnar för mycket tid åt. Det framkommer samtidigt ett påtagligt missnöje med att böcker och tidningar ägnas för lite tid bland föräldrarna. Diagrammet visar också att svarsalternativet lagom anges i låg utsträckning. Sömn respektive filmer/tv-program är de enda kategorierna där en majoritet svarat "lagom". Frågan har inte tidigare ställts till föräldrar till barn i åldern 0–8 år.

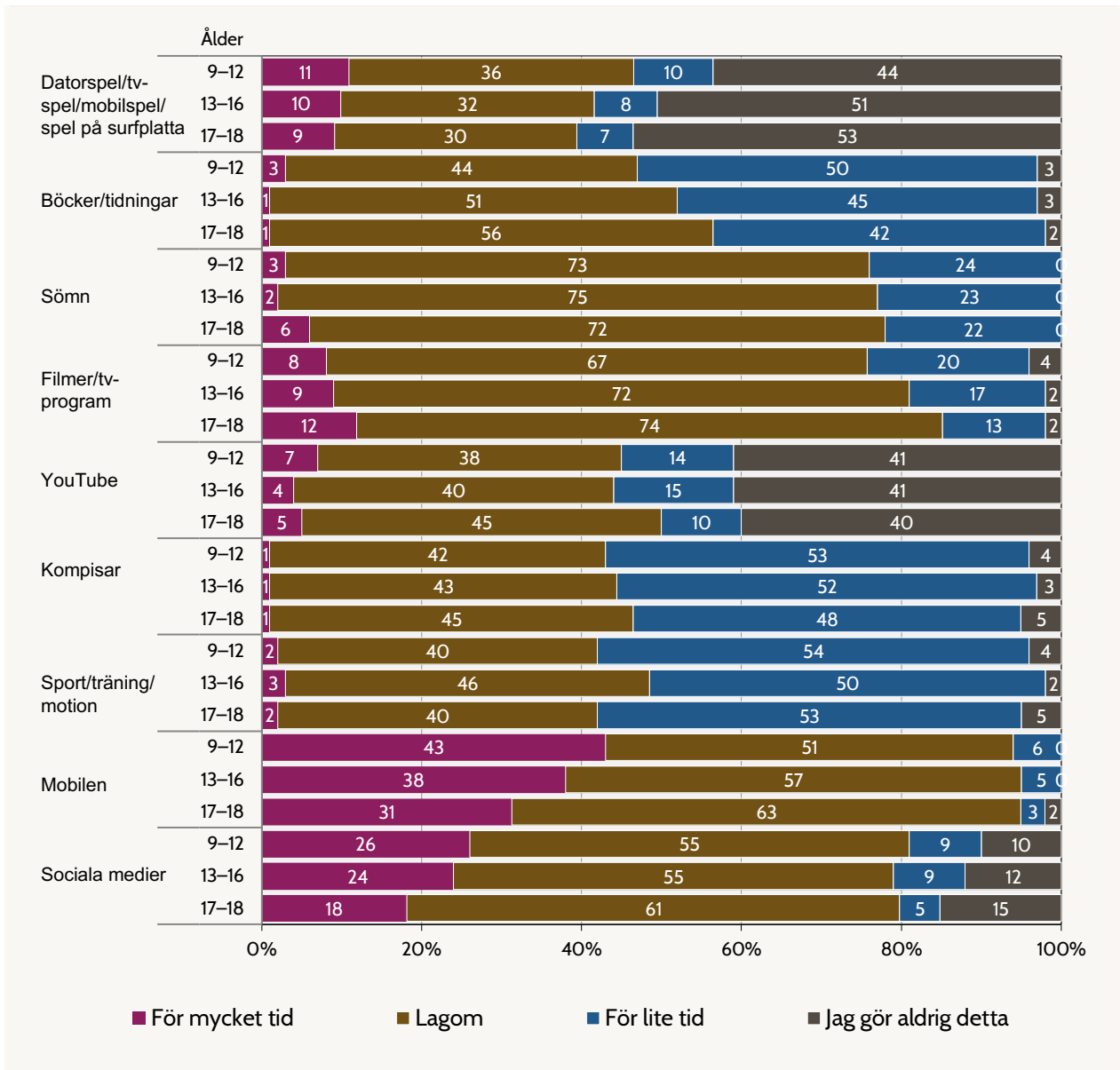
Förälderns kön

För den här frågan introduceras en ny variabel i analysen – förälderns kön – det vill säga huruvida det syns någon skillnad på hur män respektive kvinnor svarat i de olika ålderssegmenten (barnets ålder). I gruppen föräldrar till barn i åldern 0–1 år svarar män i högre utsträckning att de ägnar för lite tid åt att läsa böcker/tidningar, sömn och kompisar. De anser i högre utsträckning att de ägnar för mycket tid åt Youtube. Kvinnor anser i högre utsträckning att de ägnar för mycket tid åt sociala medier.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 2–4 år svarar män återigen i högre utsträckning att de ägnar för lite tid åt sömn – här skiljer det sig 10 procentenheter mellan könen – och kompisar. Män anser i något högre utsträckning att de ägnar för mycket tid åt Youtube. I övrigt syns inga påtagliga könsskillnader i denna grupp.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 5–8 år är det sport/träning/motion som sticker ut, där män i högre utsträckning anser att de ägnar för lite tid åt detta.

26 b. När det gäller dig själv, tycker du att du ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för litet tid åt... 9–18 år (%)

Sannolikt finns det vissa kopplingar mellan synen på barnens aktiviteter och hur föräldrar betraktar sina egna prioriteringar. Här är en jämförelse med barn i åldern 9–18 år mer fruktbar än utsagorna gällande de små barnen eftersom frågorna är direkt jämförbara. Diagrammet ovan visar tydligt hur mobilen och sociala medier (vilka i sig är sammankopplade) anses ta för mycket tid bland föräldrarna. Det är också de aktiviteter som föräldrarna är mest missnöjda med när det gäller barnen och för mycket tid. En stor skillnad jämfört med barnens medieanvändning är dock hur

Youtube betraktas i detta avseende. Gällande barnen finns ett påtagligt missnöje med att Youtube ägnas för mycket tid. När det gäller föräldrarna själva är det i stället små andelar som anger för mycket tid och stora andelar (kring 40 %) som uppger att de aldrig använder Youtube.

Själva huvudfrågan har ställts sedan 2012 men vissa av delfrågorna har förändrats över tid vilket gör att alla delfrågor inte kan jämföras ända tillbaka till 2012. Det finns dock vissa jämförelsemöjligheter. En sådan gäller mobilen där andelen som angett "för mycket tid" har ökat från 6–12 % till 31–43 %. Sociala medier, som då benämndes sociala sajter, har i samma avseende ökat från 3–5 % till 18–26 %. Andelen som angett att de ägnar för mycket tid åt datorspel har också ökat något.

Jämfört med 2018 är svarsmönstret i sig mycket likartat men det finns vissa skillnader. Framför allt tycks missnöjet med mobilanvändningen ha ökat. Där det 2018 var 24–37 % som uppgav "för mycket tid" är spannet i föreliggande undersökning i stället 31–43 %.

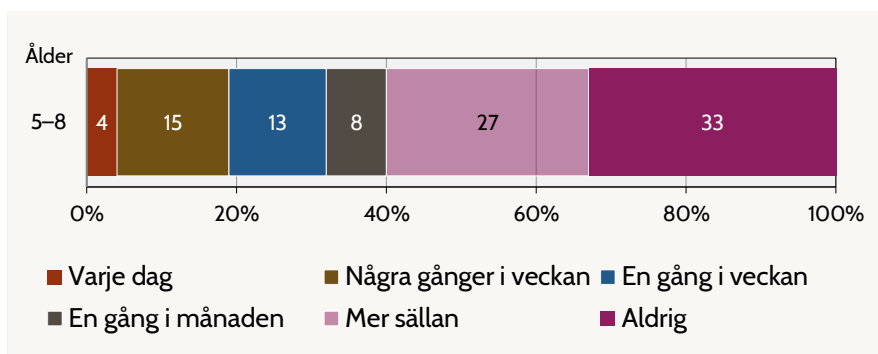
Förälderns kön

Vad gäller hur män respektive kvinnor ser på den egna tidsanvändningen syns vissa skillnader. I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år anser kvinnor i högre utsträckning att de ägnar för lite tid åt Youtube och i viss mån åt kompisar.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år anser män i högre utsträckning att de ägnar för lite tid åt böcker/tidningar.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år anser kvinnor i högre utsträckning att de ägnar för mycket tid åt spel och i viss mån åt sociala medier. Vad gäller filmer/tv-program är det en betydligt högre andel män som svarar att de ägnar "lagom" med tid.

27. Hur ofta händer det att barnets medieanvändning leder till att ditt barn inte gör vad han/hon ska? T.ex. läxläsning, hjälpa till hemma, gå och lägga sig. 5–8 år (%)

Diagrammet ovan avser föräldrar till barn i åldern 5–8 år. I denna åldersgrupp får föräldrarnas kontroll över barnen anses som påtagligt större jämfört med när barnen blir äldre. Detta utesluter naturligtvis inte missnöje, vilket också framträder i diagrammet ovan. 4 % anger att barnets

medieanvändning varje dag leder till att barnet inte gör vad det ska och 15 % att det händer några gånger i veckan. Det är dock en sammanlagd majoritet som uppger att detta inte är ett problem ("mer sällan" + "aldrig" = 60 %).

Frågan har inte ställts till denna åldersgrupp i tidigare undersökningar.

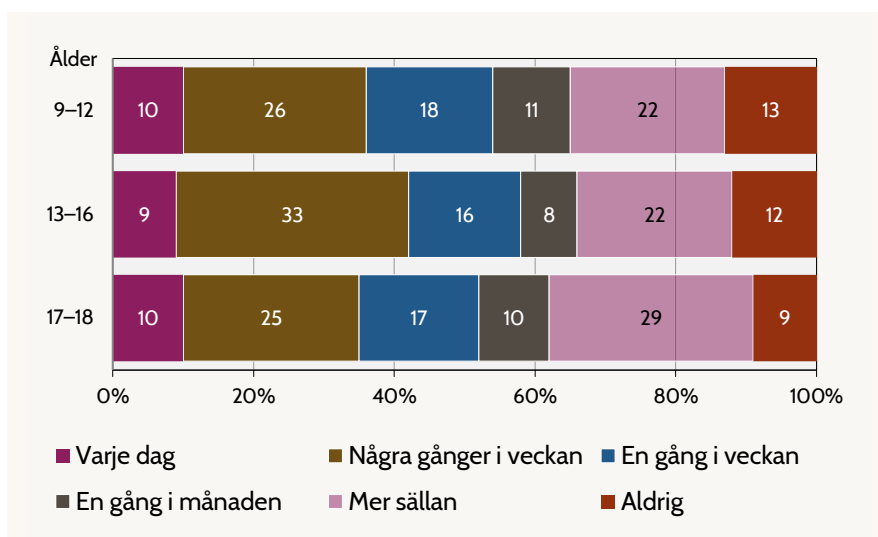
Barnets kön

Föräldrar till pojkar uppger i högre grad att detta inträffar några gånger i veckan eller varje dag.

Barnets syskonstatus

Det förekommer inga anmärkningsvärda skillnader.

27 b. Hur ofta händer det att barnets medieanvändning leder till att ditt barn inte gör vad han/hon ska? T.ex. läxläsning, hjälpa till hemma, gå och lägga sig. 9–18 år (%)

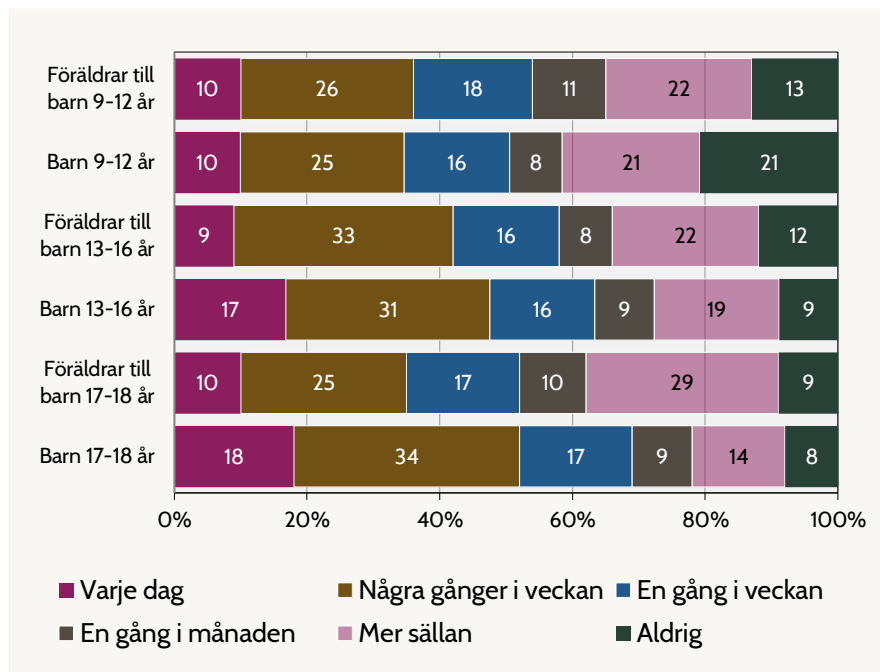

Diagrammet visar att jämfört med de yngre barnen har problematiken här eskalerat. 9–10 % uppger att barnets medieanvändning varje dag leder till att barnet inte gör vad det ska och en majoritet uppger att det inträffar en gång i veckan eller oftare. Omvänt är det som mest 38 % som uppger att detta inte är ett problem – och detta avser föräldrar till barn i åldern 17–18 år (mer sällan + aldrig = 38 %), där barnen kan antas vara mer eller mindre vuxna och självgående i de flesta avseenden.

Samma fråga har ställts till barn och ungdomar i åldern 9–18 år (se *Ungar & medier 2023*) vilket möjliggör jämförelser mellan föräldrars och barns egna svar. I åldersgruppen 9–12 år är överensstämmelsen hög mellan föräldrar och barn, med undantag för att fler barn uppger att detta aldrig inträffar. I åldersgrupperna 13–16 och 17–18 år uppträder dock påtagliga skillnader mellan föräldrarnas och barnens svar. Tonåringar uppger här att detta inträffar i betydligt högre grad än föräldrar. I åldern 13–16 år uppger

17 % av tonåringarna att detta sker varje dag, jämfört med endast 9 % bland föräldrar. Bland 17–18-åringar uppger 18 % att detta sker varje dag, jämfört med 10 % av föräldrarna. Det tycks alltså som om föräldrarna upplever detta som mindre frekvent än vad tonåringar själva anser.

27 c. Föräldrar och barn om hur ofta medieanvändning leder till att barn inte gör vad de ska (%)

Jämfört med 2018, som var första gången frågan ställdes, är svarsmönstret likartat förutom att andelen ”varje dag” bland föräldrar till barn i åldern 17–18 år minskat från 18 % 2018 till 10 % i föreliggande undersökning. Det går inte att skönja någon direkt förklaring till en sådan påtaglig minskning – frågeformuleringen och svarsalternativen är identiska.

Barnets kön

I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år syns att föräldrar till pojkar i något högre utsträckning uppger att detta händer varje dag. I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år framträder – om man slår samman ”några gånger i veckan” och ”varje dag” – att föräldrar till pojkar uppger detta i högre utsträckning. I gruppen föräldrar till barn i åldern 17–18 år är det i stället föräldrar till flickor som uppger detta i högre grad, enligt samma modell.

Barn med psykiska funktionsnedsättningar

Föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar i åldrarna 13–16 år och 17–18 år har i högre utsträckning än genomsnittet av föräldrar svarat att deras barns medieanvändning dagligen leder till att barnet inte gör vad det

ska. Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 13–16 år har 18 % av föräldrar till barn med psykiska funktionsnedsättningar svarat att detta inträffar varje dag. Motsvarande siffra bland genomsnittet av föräldrar till barn i samma åldersgrupp är 9 %. I åldersgruppen 17–18 år uppgår motsvarande skillnad till 9 procentenheter.

Barnets syskonstatus

Bland föräldrar till barn i åldersgruppen 9–12 år uppger föräldrar till barn utan syskon i högre utsträckning än övriga föräldrar att deras barns medieanvändning aldrig leder till att barnet gör saker det inte ska. Denna skillnad består dock inte i takt med barnets stigande ålder.

28. Vad är det mest positiva respektive mest negativa med ditt barns medieanvändning?

I årets undersökning ställdes denna fråga till föräldrar till barn i alla åldrar. Frågan har inte ställts i tidigare undersökningar. Det rör sig om en öppen fråga utan på förhand givna svarsalternativ. Föräldrarna fick alltså skriva på fri hand vilka åsikter de har om detta. Frågan är uppdelad i ”vad är det mest positiva?” respektive ”vad är det mest negativa?”. Eftersom det rör sig om öppna svar är redovisningen nedan en generaliserad sammanlagd bild av huvudspåren bland svaren. Det rör sig med andra ord inte om en exakt kategorisering och kvantifiering. Redovisningen av resultatet inleds med ”det mest positiva” följt av det mest negativa i respektive ålderskategori.

Bland föräldrar till de allra yngsta barnen 0-1 år och vad de anser vara det mest positiva med barnets medieanvändning är det vanligt att svara att medierna fungerar bra som distraktion och avkoppling för barnet. Här nämns till exempel Youtube och digitala pyssel av olika slag. Andra vanliga svar är att barnet redan börjat använda lär-spel/applikationer av olika slag med färger och figurer. Också dans/rörelselekar på t.ex. Youtube nämns flera gånger.

Avseende det mest negativa framhålls en oro för att medieanvändningen kommer att öka snabbt med stigande ålder, att barnet blir uppslukad av de digitala medierna, blir argt när föräldern stänger av eller tar bort t.ex. den mobil som barnet leker med – detta trots att barnet inte förstår eller kan hantera den annat än som ett ting. Andra vanliga svar är att det avskärmar barnet och att det finns en oro för negativa influenser. Det framhålls också en oro för fysiska negativa effekter, t.ex. för synen och att det leder till passivitet och stillasittande. Ordet beroendeframkallande förekommer också i flera av svaren. Oron i denna åldersgrupp förefaller i första hand handla om en eskalering av användningen och att den ska inträffa tidigt, med följd att de negativa aspekterna förstärks.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 2–4 år framhålls framför allt lärande som det mest positiva. Det avser i princip alla områden. En annan positiv aspekt är att barnet tycker det är roligt, avkopplande och stimulerande. Flera upplever också medierna som ett sätt att umgås tillsammans med barnet.

Avseende det mest negativa i denna åldersgrupp blir svaren mer kritiska än bland de med yngre barn. Medierna upplevs som beroendeframkallande. De uppger att barnen fastnar med digitala medier, blir griniga och arga

när de inte får fortsätta, att tiden rinner iväg, att medierna tar för mycket tid från annat, att barnet blir passivt – men samtidigt rastlöst när det inte får använda medierna. Stillasittande och tjat om att få använda mer/oftare nämns av många. Det finns en oro för olämpliga saker på nätet men också att det finns så mycket meningslöst innehåll, liksom en oro att barnet ”växer upp för snabbt” genom medieanvändningen. ”Medier blir förstahandsvalet av alla aktiviteter”.

Också i gruppen föräldrar till barn i åldern 5–8 år är det framför allt lärandet som framhålls som en positiv aspekt. Det avser t.ex. språk – framför allt engelska – men också om världen och allmänbildning i stort. Avkoppling nämns också, liksom att de lär sig om digital teknik. Vissa anser att det stimulerar barnets kreativitet och fantasi. Samtidigt lyfter en del att det mest positiva är att användningen trots allt är begränsad.

Avseende föräldrar till barn i åldern 5–8 år anses det mest negativa vara att de digitala medierna är beroendeframkallande, att de gör barnen passiva, stillasittande och att barnet ägnar för mycket tid åt dem. Det finns en mängd andra negativa aspekter som nämns men dessa framstår som de vanligaste reflektionerna. I de tidigare åldersgrupperna var svaren snarlika mellan föräldrar till flickor respektive pojkar. I denna åldersgrupp framträder dock vissa skillnader. Föräldrar till flickor lyfter här att barnet börjar ta åt sig av olika budskap och ideal på nätet ”att man ska vara på ett visst sätt, se ut på ett visst sätt”, medan föräldrar till pojkar i högre grad tar upp spel och tidsåtgång/konflikter kopplat till försök att begränsa användningen. Generellt syns mer utvecklade svar när det gäller negativa aspekter.

I gruppen föräldrar till barn i åldern 9–12 år är det också framför allt lärandet som framhålls. Det gäller t.ex. språk och allmänbildning, men också datorvana och att sådan kunskap är värdefull inför framtiden. I denna grupp nämns också att användningen är ett sätt att hålla kontakten med kamrater och att få nya vänner – liksom att få nya intryck, nya intressen och inspiration. Vad gäller positiva aspekter är svaren från föräldrar till flickor respektive pojkar likartade.

De negativa aspekterna i denna åldersgrupp domineras av tidsåtgången, att medierna är beroendeframkallande och att barnet ”fastnar” i scrollande på Tiktok eller klipp på Youtube som ses som ”meningslösa” eller direkt ”dåliga”, att användningen leder till stillasittande och är förstahandsvalet vid aktiviteter, etc. Här lyfts också dåligt inflytande och idéer från ”influencers” upp men också risken för att bli utsatt i olika avseenden. Innehåll som våld och pornografi ses också som ett problem. Här pekar också flera på att det hämmar fantasi, kreativitet och initiativförmåga och att stillasittandet/brist på motion leder till humörsvängningar, tjat och konflikter. Svaren från föräldrar till flickor respektive pojkar är likartade, men föräldrar till pojkar nämner spel som något negativt i högre utsträckning.

” Bland föräldrar till de allra yngsta barnen 0-1 år och vad de anser vara det mest positiva med barnets medieanvändning är det vanligt att svara att medierna fungerar bra som distraktion och avkoppling för barnet.

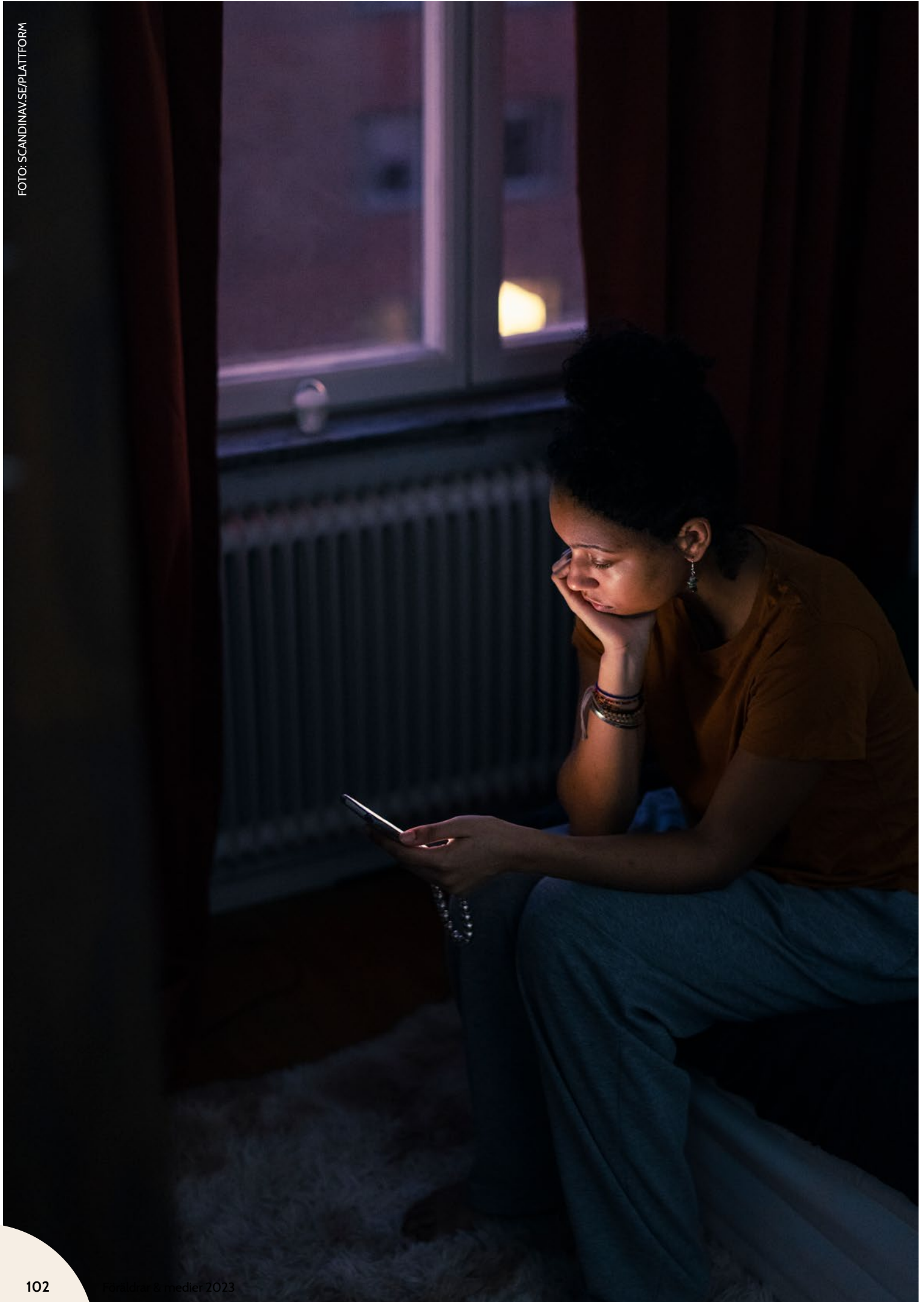
I gruppen föräldrar till barn i åldern 13–16 år är det återigen lärandet som ses som det mest positiva, men de sociala aspekterna ses också som positivt. Att hålla kontakt med kamrater, träffa nya vänner och att det är ett sätt att umgås. Vissa lyfter socialt nätverkande med vänner i andra länder. Medieanvändningen ses också som ett sätt att hålla sig à jour med utvecklingen och som en investering i framtiden i form av digital kompetens.

Vad gäller det mest negativa i denna åldersgrupp kan dessa citat illustrera en del av problematiken: ”Alla intryck från influencers som kan skapa totalt snedvriden världsbild och bild kring hur man ’ska’ vara som person och till utseende”, ”Att barnet konstant riskerar att mobbas, luras, utnyttjas, påverkas negativt psykiskt. Alla kan vara ’dolda’ på nätet. [...] Katastrof att inte större krav ställs på medieplattformarna som barnen använder, för dom tar inte tillräckligt ansvar”. ”Att det är lätt att få orimliga förväntningar på utseende och livsstil”. Överlag är det dock liksom i yngre åldersgrupper tiden, stillasittandet och passivisering som dominerar bland de negativa aspekterna. Citaten ovan är hämtade från svaren från föräldrar till flickor, som i högre grad tar upp påverkansfaktorer, ”fake news” och skönhetsideal. Föräldrar till pojkar är framför allt irriterade över att medierna gör att barnet fastnar, att de tar tid från andra aktiviteter och att medierna är beroendeframkallande. Båda föräldragrupperna tar också upp ”skräpinnehåll” liksom våld, falsk information, sexualiserat språk/visuellt material.

I gruppen av föräldrar till barn i åldern 17–18 år är det framför allt lärandet, de sociala aspekterna som kontakt och umgänge med kamrater som tas upp som det mest positiva. Medierna ses också som ett värdefullt verktyg för skolarbetet och som en källa till allmänbildning och digital kompetens. Svaren från föräldrar till flickor respektive pojkar är likartade.

Avseende det mest negativa i denna åldersgrupp är det tidsåtgången som sticker ut liksom att det är ständigt närvarande och uppslukande. Följande citat illustrerar detta: ”Det största problemet är att mobilen används hela tiden. På toa, till frukost, middag, i soffan, på bussen”.

Sammantaget framträder en bild där de negativa aspekterna generellt uttrycks med större emfas än de positiva. De negativa aspekterna uttrycks också mer utförligt. Det tycks finnas en påtaglig irritation och oro kring medieanvändningen och hur den påverkar och kommer att påverka barnen i det långa loppet. Här har främst tidsåtgången och upptagenheten nämnts men många uttrycker också en oro för hur barnens syn och fysiska välmående kan påverkas. Barnens medieanvändning är också källa till konflikter mellan föräldrar och barn, där flera svar lyfter att medieanvändningen är förstahandsvalet för barnen när det gäller aktiviteter, vilket föräldrar inte anser är bra. Det finns också en oro över olämpligt innehåll i form av budskap, falsk information och sådant som inte alls är avsett för barn – men som ändå finns tillgängligt för alla.

Bilaga 1. Bortfall, signifikans, åldersintervall och kalibreringsvikter

Det första utskicket av inbjudan att delta i undersökningen gjordes av SCB den 24 augusti 2022. Innan dess gjordes en kontroll av personerna i urvalet mot de senaste folkbokföringsuppgifterna för att ta fram aktuella adressuppgifter. Vid kontrollen framkom att några personer inte längre tillhörde populationen eller hade okänd adress vilket innebar att dessa inte kunde medverka i undersökningen. Urvalet i varje åldersgrupp (stratum) när dessa personer räknats bort blev 10 991 föräldrar till barn 0–18 år enligt följande fördelning:

- föräldrar till barn 0–4 år: 2 996
- föräldrar till barn 5–8 år: 2 998
- föräldrar till barn 9–18 år: 4 997

Sammanlagt är detta en ökning av urvalet med över 3 000 jämfört med Föräldrar & medier 2019, och därmed landets största statistiska undersökning av föräldrars attityder kring barns medievanor. Statistiska centralbyrån genomförde datainsamlingen där respondenterna kunde välja mellan att fylla i en pappersenkät eller ett webbformulär, som också anpassats till mobiltelefon. Urvalet av respondenterna är ett obundet slumpmässigt urval stratifierat på barnens ålder: 0–18 år. Datainsamlingen pågick mellan 24 augusti och 16 december 2022.

Som konstaterats är svarsfrekvenserna i föreliggande rapport relativt låga:

Svarsfrekvenser 2022, föregående undersöknings svarsfrekvenser inom parentes:

- föräldrar till barn 0–4 år: 24,4 % (2018: 31,3 %)
- föräldrar till barn 5–8 år: 27,5 % (2018: 31,7 %)
- föräldrar till barn 9–18 år: 29 % (2018: 34,3 %)

Detta är grovt räknat mellan 4 och 7 procentenheter lägre jämfört med datainsamlingen 2018 som låg till grund för rapporten *Föräldrar & medier 2019*.

En låg svarsfrekvens medför ökad risk för bortfallsfel – att de som besvarat frågeformulären skiljer sig från dem som inte gjort det så att resultaten av undersökningen blir missvisande för hela urvalet. För att kompensera för detta har SCB kalkylerat kalibreringsvikter baserat på registerdata (se nedan).

I äldre Ungar & medier-undersökningar har antalet respondenter i flera fall varit så få att få resultat varit statistiskt signifikanta på 0,05-nivån. Signifikansnivån anger sannolikheten för att man av en slump skulle få det erhållna resultatet och 0,05 innebär att det är 95 % sannolikhet att resultaten inte påverkats av slumpen. I föreliggande rapport uppnår i princip samtliga av de jämförelser och förändringar som redovisas i den löpande texten signifikansnivån 0,05 och är alltså vad man i dagligt tal brukar kalla för statistiskt säkerställda. Statistisk signifikans är dock ett i vissa avseenden problematiskt mått på en undersöknings tillförlitlighet. Ju större antal individer som deltar, desto större är sannolikheten för att mycket små förändringar över tid eller skillnader mellan olika grupper är statistiskt signifikanta. Det kan då bli frestande att redovisa även triviala resultat bara för att de är signifikanta. Små skillnader har inte redovisats om de inte ingår i ett tydligt mönster (t.ex. att användningen av en medieform ökat i samtliga åldersgrupper som undersökts). Av läsbarhetsskäl redovisas inte signifikansnivåer eller andra statistiska mått i rapporten.

Den tidigare kommittén Medierådet använde sig i undersökningen 2010 av överlappande åldersgrupper 9–12 år samt 12–16 år. Anledningen var att man betraktade de respondenter som fyllde år under den tid som datainsamlingen pågick som ett år äldre än de som fyllde senare på året. En fyraåring som fyllde fem innan enkätinsamlingen var avslutad betraktades således som en femåring i tidigare material. Då insamlingen 2010 varit åldersmässigt snedfördelad har vi i alla datainsamlingar sedan 2012/13 valt ut åldersgrupperna utifrån hur mycket respondenterna fyller under året – som ömsesidigt uteslutande kategorier. Från och med 2012 års insamling finns även åldersgruppen 17–18 med.

2012 års enkäter utformades för att kunna jämföra resultaten med de datainsamlingar som genomfördes parallellt av de norska och finska motsvarigheterna till Statens medieråd och då ändrades åldersintervallen till de nuvarande, mer konsekventa 9–12 år och 13–16 år. Detta innebär att åldersintervallen från 2010 inte är fullt jämförbara mellan de olika datainsamlingarna. Det saknas fullständiga data för att göra exakta kontroller av hur jämförelser över tid påverkats av dessa inte fullt överensstämmande åldersintervaller. Man kan dock jämföra genomsnittsåldern mellan de olika grupperna.

Åldersintervall och genomsnittsalder för datainsamlingarna 2010–2022

2010	2012/13	2014	2016	2018	2022
–	0–1: 0,73 år	0–1: 0,66 år	0–1: 0,69 år	0–1: 0,68 år	0–1: 0,65 år
2–5: 3,80 år	2–4: 3,08 år	2–4: 2,97 år	2–4: 3,03 år	2–4: 3,16 år	2–4: 3,02 år
5–9: 7,32 år	5–8: 6,56 år	5–8: 6,48 år	5–8: 6,52 år	5–8: 6,52 år	5–8: 6,59 år
9–12: 10,38 år	9–12: 10,37 år	9–12: 10,41 år	9–12: 10,47 år	9–12: 10,50 år	9–12: 10,52 år
12–16: 13,93 år	13–16: 14,50 år	13–16: 14,54 år	13–16: 14,39 år	13–16: 14,50 år	13–16: 14,48 år
–	17–18: 17,51 år	17–18: 17,53 år	17–18: 17,51 år	17–18: 17,49 år	17–18: 17,44 år

Jämförelsen visar att medelåldern för åldersgrupperna 2–5 och 5–9 är något högre i datainsamlingen 2010 än för motsvarande åldersintervall i senare insamlingar. Eftersom medieanvändningen generellt ökar med ålder innebär det att siffrorna från 2010 kan vara något i överkant om man jämför hela åldersintervallen. Sedan SCB blev ansvariga för datainsamlingen 2012 har åldersvariationen varit marginell.

SCB har också kalkylerat kalibreringsvikter för varje respondent. Vid bortfall kan det vara så att vissa grupper av urvalet svarar i större utsträckning än övriga, t.ex. kan kvinnor svara i högre grad än män eller lågutbildade föräldrar i lägre grad än högutbildade. Om de grupper som svarat i högre grad har en annan fördelning på undersökningsvariablerna än övriga kan detta ha en snedvridande effekt på resultatet. För att kompensera för detta har kalibreringsvikter använts.

Kalibreringsvikter kan dock inte kompensera för allt, särskilt inte när resultat bryts ner längs flera variabler. Ju fler variabler som resultatet bryts ner på, t.ex. barnets ålder, kön och syskonstatus, desto färre respondenter blir kvar i varje grupp och desto större blir osäkerheten. I vissa fall redovisas ändå resultat för små grupper, vilket motiveras av att dessa grupper annars blir osynliga i analysen. Resultaten här ska dock tolkas med försiktighet.

Ytterligare information om datainsamlingen finns på www.statensmedierad.se.

Om Statens medieråd och Mediemyndigheten

Statens medieråd är en enrådsmyndighet som verkar för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten är ett kunskapscentrum kring barns och ungas medieanvändning och medie- och informationskunnighet. Det är Statens medieråd som fastställer åldersgränser för film som ska visas offentligt. Från och med januari 2024 kommer Statens medieråds tidigare uppgifter att hanteras av Mediemyndigheten.

08-6651460
registrator@statensmedierad.se
Box 27 204 • 102 53 Stockholm

Statens medieråd